

Om Jakob Sutor och allt det andra som alla vill veta

Det här är inget nytt. Sutor har bara kopierat några av Joachim Meyers stycken och blandat in lite från fäktmästaren Michael Hundt i värjkapitlet. På den tiden fanns det inget som hette copyright, så folk kopierade hej vilt, och han är inte den förste att göra det heller. Förlagan, Joachim Meyers 600-sidiga tryckta verk var för sin tid det mest utförliga och stilbildande för alla verk i ämnet långt efter författarens död. Joachim Meyers verk behandlade långsvärd, dussack, dvs huggare, stav och stångvapen, pik, dolk, brottning, och den alltmer polulära värjan. Meyer själv sade i sitt verk att han var ganska motvillig till värjan i förstone. I Tysk-Romerska Riket fanns det ganska detaljerade regler för hur man fick fäktas även i handgemäng, och att stöta ansågs vara ett tecken på avsikt att döda, och skulle du hamna i rätten kunde straffet bli mycket dyrare än om du huggit. Ett talesätt från tiden var: ”spetsen för att döda, eggen för att straffa, och flatan för att övertyga”. Men eftersom det där eländiga utländska påfundet nu uppenbarligen var där för att stanna, så skulle väl inte tyskarna vara sämre än alla andra, så han har ett ganska långt kapitel ägnat åt det. Michael Hundt var även han frifäktare, dvs fäktare som verkade utanför fäktgillet, och gav ut sin bok om fäktningsvärja i början av 1600-talet. I utförandet ser Meyers och Hundts värjfäktningsverk ganska lika ut, och ser mer ut som den tidigare värjan som de bolognesiska mästarna Marozzo och dall'Agocchie från början av 1500-talet, och har mer utsvängda hugg och stötar än andra samtida författare, såsom de stora stilbildande italienska mästarna Giganti, Capoferro, och Fabris, som är mer stötorienterade med kvicka små rörelser med klingan och spetsen. Skillnaden mellan Hundts och Meyers värjfäktningsverk är emellertid terminologin. Medan Meyer använder en genomgående tysk terminologi, har Hundt anammat den italienska med garderna prima, secunda, tertia, quarta, quinta och sexta (1:a, 2:a 3:e osv). Alltså, 1:a är med långa eggen uppåt och spetsen mot motståndaren, 2:a med långa eggen pekande ut till höger, 3:e långa eggen pekande nedåt, 4:e med långa eggen till vänster, 5:e med spetsen pekande ned på din vänstra sida, och 6:e med spetsen pekande ned på din högra. Siffrorna på golvet vid fäktarna är där man ställer högerfoten. Bilderna ser ganska snabbt utförda ut, utan mycket detaljer, men de gör jobbet, så det finns egentligen ingen anledning att klaga. Så varför har jag då valt att översätta eländet då? Jo, jag tycker det funkar väldigt bra som inkörsport för Meyer och för folk som skulle vilja fäktas med värja, men inte riktigt vågar. Fäktstyckena är väldigt grundläggande och väsentliga, så man behöver inte tänka så mycket som nybörjare, eller bläddra runt efter alla fäktstycken som Jocke och Hundt plitat ihop. Nåväl, trevlig läsning.

Per Magnus Haaland

Lund, IXXX:e i Januarii månad, uti nådens år MMXVII

Jakob Sutors

Konstfärdiga Fäktbok

Till Nyttä För

Soldater, Studenter och Tornerspelare

Then Nye Konstfärdige Säcktboken,

thet will sägga Len

Utförligh Beskrifning utaf

Then Frie, Adhelige och Ridderlige Säck-Konsten

Medh the Allminnerligste Wapnen, såsom Långsvärdh, Tafsake, Wärsa, Staff och
Sillebardh, med sine Tillhöörande Steeg fram och åter, sampt Quickheet
Utöfwer een kort Redogiörelse af een Utterst Nödhwendigh instruction samt
månge Sköne myckt Nyttighe och detaillierade Bilder tillagde för
Ändamålet, här och nu till Synnerligt Behagh äth Alle och Lenhwar som
Öfwar för Säckkonsten/ Utgifwen utij thenna ringa Form och bragt utij
Daghsins Liuus igenom then Fullerfarne och Wijda Berömde Säckfäktaren

JAKOB SUTORIUS FRÅN BADEN, ETC.

Tryckt utij then Tyske Stadhen Frankfurt am Main af Johann Bringern, i Willhelm
Hoffmanns Förlag.

Anno MDCXII

Förord.

Äh, ingen läser det här ändå.

Första delen

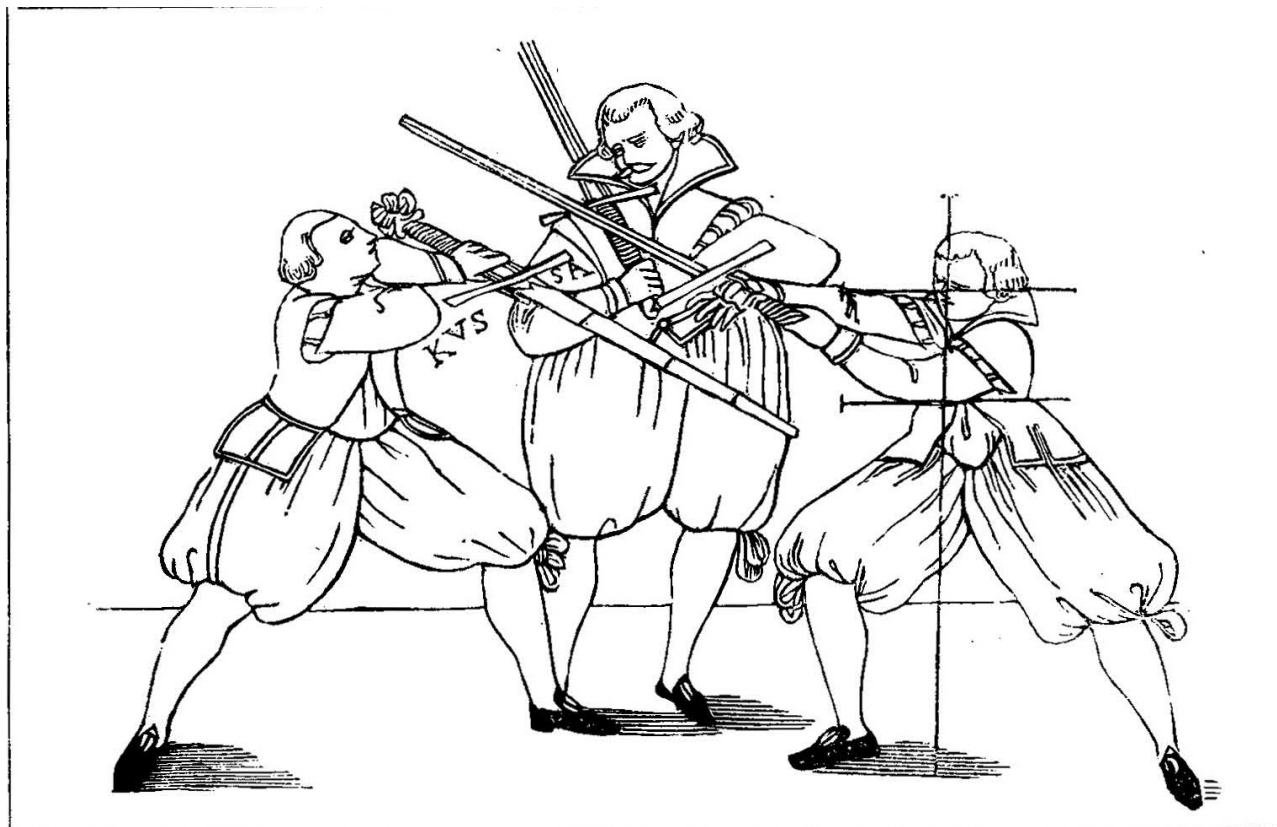
Om långsvärdets innehåll, även i vilken ordning det beskrivs samt detsammes garder.

Varför musikanter före vandra
När fäktare skall kämpa mot varandra?
För att ge mod i bröstet så,
de mot varandra fäkta må,
om pengar eller den krans så rar
som gossen uppå svärdet har.
När fäktarna pengar kräver in,
under tiden dricka vi gärna vin,
och fordrar därtill även lönen vår,
vadhelst av sorger låt bortgå,
För utan dryck och lön därtill
vi sällan tävling hålla vill.

Första delen

Beskrivning av svärdsfäktning, såväl som mannens och svärdets indelning, och om dessas lägen eller garder.

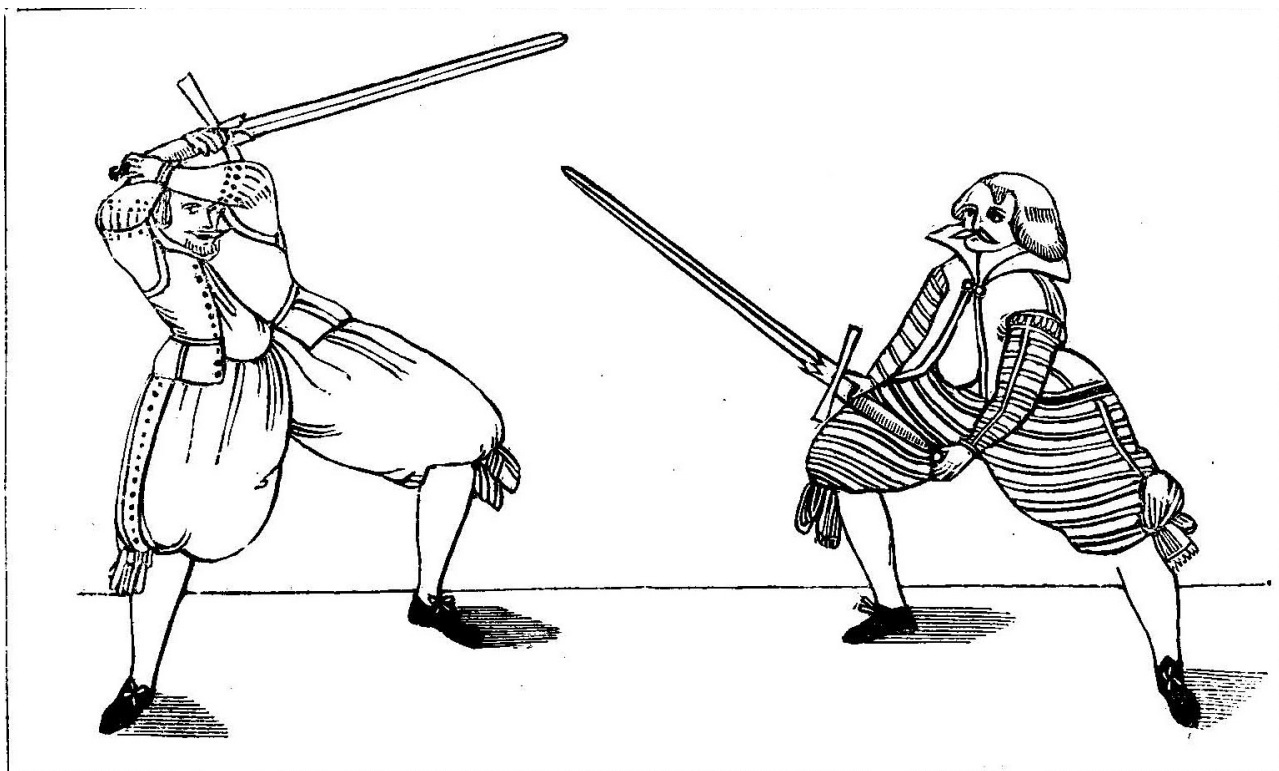
För det första: indelningen av fäktningen i långsvärd är början, mitten och slutet. Början är anfäktningen, där den ene anfaller den motståndare han har framför sig, och anfäkningen börjar från garderna med hugg, som antingen är huvudgarder eller bigarder.

Huvudgarderna är fyra: överläge, oxen, poppeln eller plogen. bigarderna är vredesläget, långspets, bräckfönstret, enhörningen, skrankläget, nyckeln, järnporten, växeln sidoläget, eller hängspets. Huggen i långsvärd är antingen principal- eller huvudhugg, bihugg, eller mästarhugg. Principalhuggen är över-, under-, mitt och vredeshugget. Bihuggen är kort-, skel-, klatsch, krum-, studs-, vind-, bländ-, kron-, knot-, stört-, och växelhugg. Mästarhuggen är vredeshugget, krumhugget, tvärhugget, skalphugget.

Mitten är handarbetet, då man befinner sig i bindning och sätter all snabbhet och list i fäktningen mot sin motståndare. Handarbetet i mitten är den största konsten, med allehanda knep i anbindningen i svärdet, såsom vändning, växling, förekommande, förledning, skär, dubbling, avlöpning, omslag, snärtande, framskjutande, ryck, knyck, undanförande, brottning, inlöpning, undanställande, kast, och eftertryck. Till detta hör även öppningarna, som är fyra och även är de fyra huvudlägena i indelningen av mannen och svärdet, och då även rätt kroppshållning och fotarbete.

Slutet är undanförflyttningen, dvs hur en fäktare hugger sig undan från sin motståndare utan skador. Svärdets delar är knappen, spetsen, korset, fästet hjaltet, bandet och klingan. Klingan delas in i starkan, svagan samt korta och långa eggen, dvs främre och bakre. Svärdets starka är delen från korset eller fästet fram till mitten, och svagan är från mitten fram till spetsen av svärdet. Långa eggen är hela eggen som befinner sig på fingrarnas sida och som pekar mot

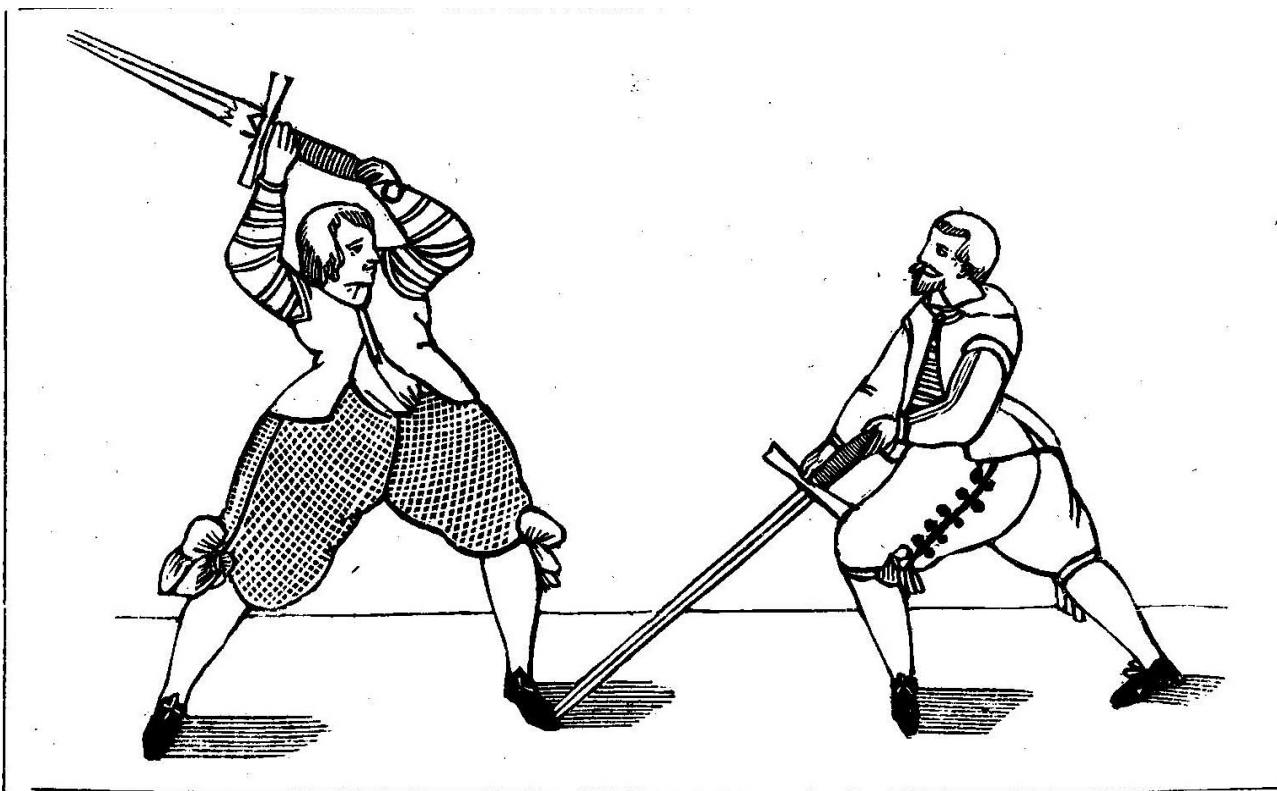
motståndaren. Korta eller halva eggen är den (man kan också kalla den svärdsryggen) som är vänd mot tummen eller mellan tummen och fäktaren själv. Vidare indelning av svärdet är i fyra: första delen är hjaltet eller fästet, såväl som pommeln och korset som används till brottning, att springa in, greppa tag, kasta, och massa annat. Andra delen är starkan, som används till att skära, vändning trycka och allt vad som härrör därifrån. Tredje delen är mitten av svärdet som befinner sig mitt mellan både starkan. Den fjärde del är svagan som används till att växla igenom, snärta, slunga och allt vad mer som härrör därifrån. Mannen själv delas in i övre och undre och höger och vänster sida, som kan ses på bilden till höger. Att fäktas mot motståndarens huvud betyder att hugga mot hjässan, och den undre delen halsen och kinderna på båda sidor. Slutligen lägna eller garderna, som är en nödvändig och sirlig ställning med hela kroppen och med svärdet och delas in i övre, nedre, höger och vänster. Ut ur lägna kommer fäktningen, början, mitten och slutet.

Mannen till vänster står i läget Oxen, som då är övre delen av mannen, och är två: höger och vänster. I höger oxen står du med vänster fot fram, och håller svärdet med hjaltet uppe vid sidan av huvudet på din högra sida med spetsen pekande mot motståndaren. I vänster oxen står du med höger fot fram och håller svärdet med hjaltet uppe vid huvudet på din vänstra sida, etc.

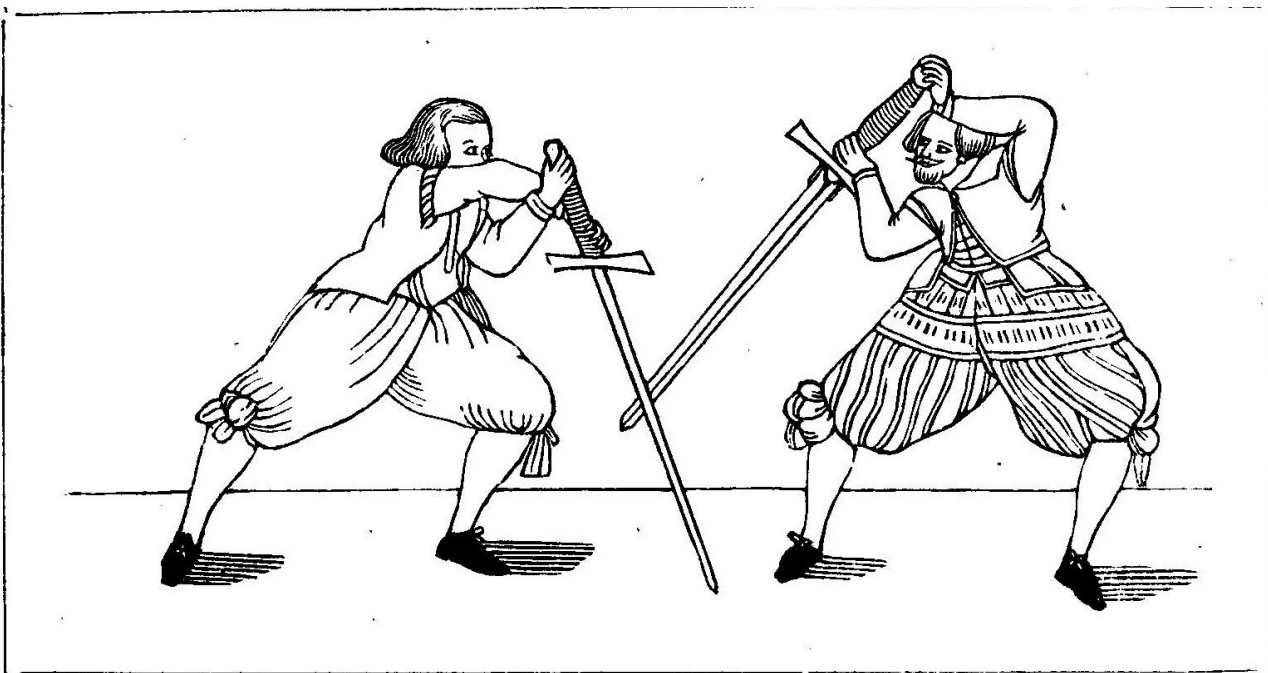
Mannen till höger står i läget som kallas plogen, som då är mannens nedre del, också den två: höger och vänster, och är enbart en stöt nedanifrån. I höger plog står du med höger fot fram höger fot fram, och håll svärdet med hjaltet vid ditt främre knä och spetsen vänd mot din motståndares ansikte, som om du tänkte sticka honom underifrån. I vänster plog står du med vänster fot fram etc, och förhåller dig som i den högra.¹

¹ Antagligen skall det vara tvärt om.

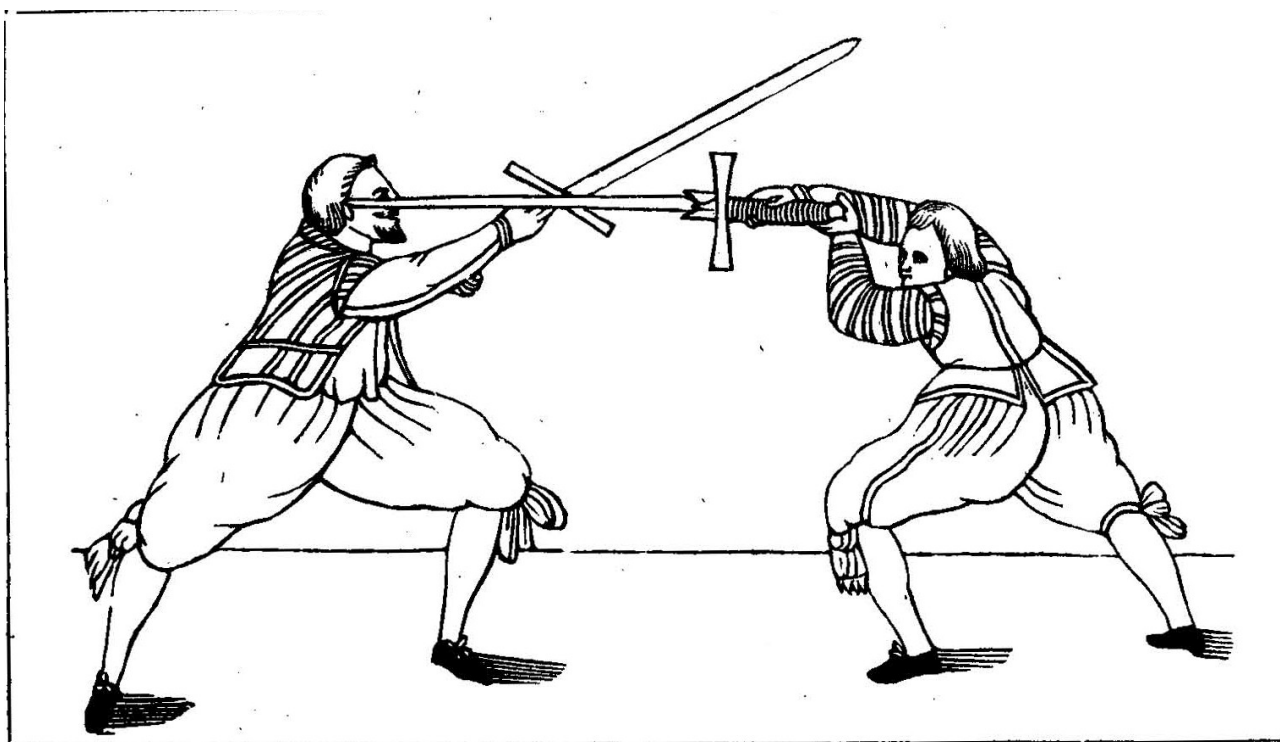

Mannen på bilden till vänster står i läget som kallas övergard, och ser ut sålunda: stå med vänster fot fram och håll svärdet högt över huvudet så att spetsen pekar rakt upp.

Mannen till vänster på bilden står i läget kallat poppeln sålunda: ställ dig med vänster fot fram och håll svärdet med spetsen utsträckt i marken framför dig framför din framställda fot, så att korta eggen befinner sig ovanpå och långa nedåt.

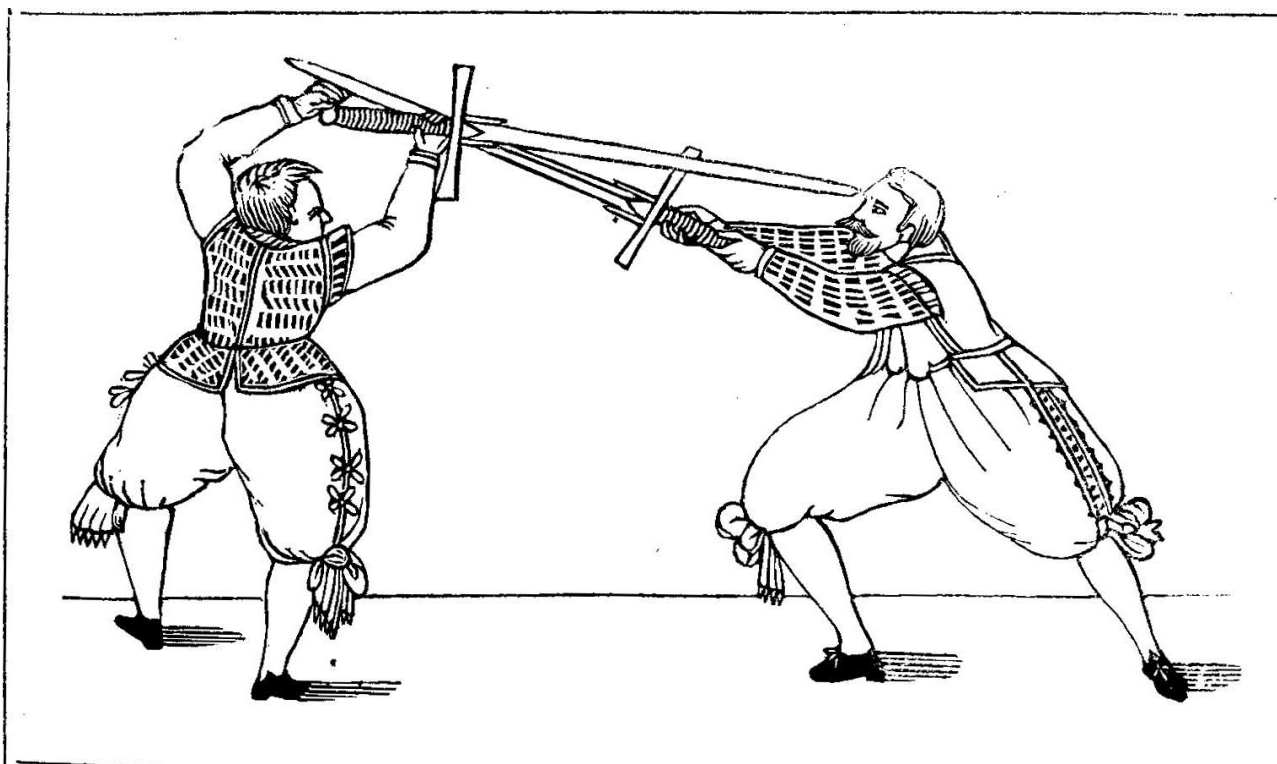

710 annen till vänster står i läget som kallas skrankgarden sålunda: ställ dig med vänster fot fram och håll svärdet med korsade armar så att spetsen pekar mot marken. Mannen till höger står i läget kallat hängspets, sålunda: ställ dig med höger fot fram och håll svärdet med utsträckta armar framför dig så att klingan hänger nedåt något mot marken.

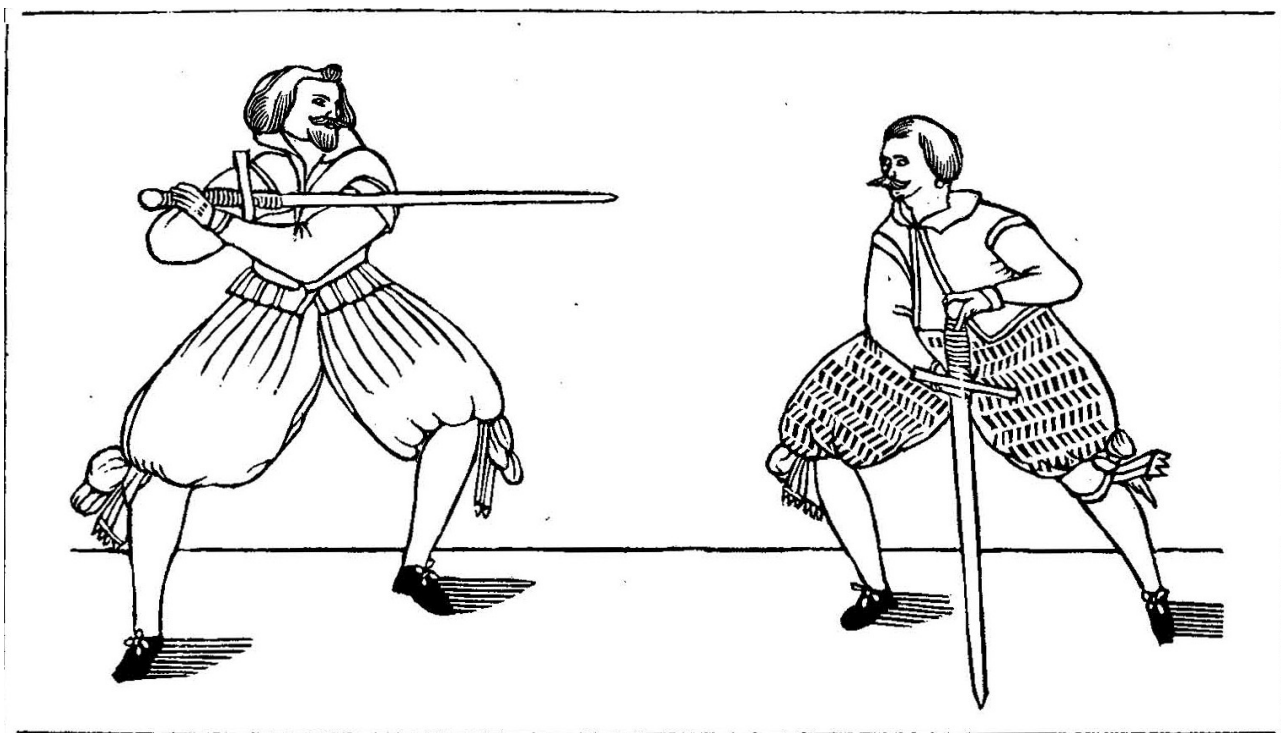

710 annen på bilden till höger står i läget som kallas studshugget, vilket är antingen dubbelt eller enkelt. Enkelt studshugg är, om din motståndare hugger mot dig ovanifrån, så går du mot hans hugg med ett tvärhugg, och så fort det träffar för du svärdet runt över huvudet och slår med utvändiga flatan från vänster mot hans öra, så att svärdet studsar tillbaka, och i samma studs rycker du tillbaka svärdet om huvudet igen och hugger ett tvärhugg mot hans vänstra öra. Mannen till höger står i läget kallat hängspets sålunda: ställ dig med höger fot fram och håll svärdet med utsträckta armar framför dig eller ditt ansikte, så att svärdet hänger något nedåt mot marken.²

² Här måste det ha blivit lite fel. Gissar att det är en miss hos författaren. Övers anm.

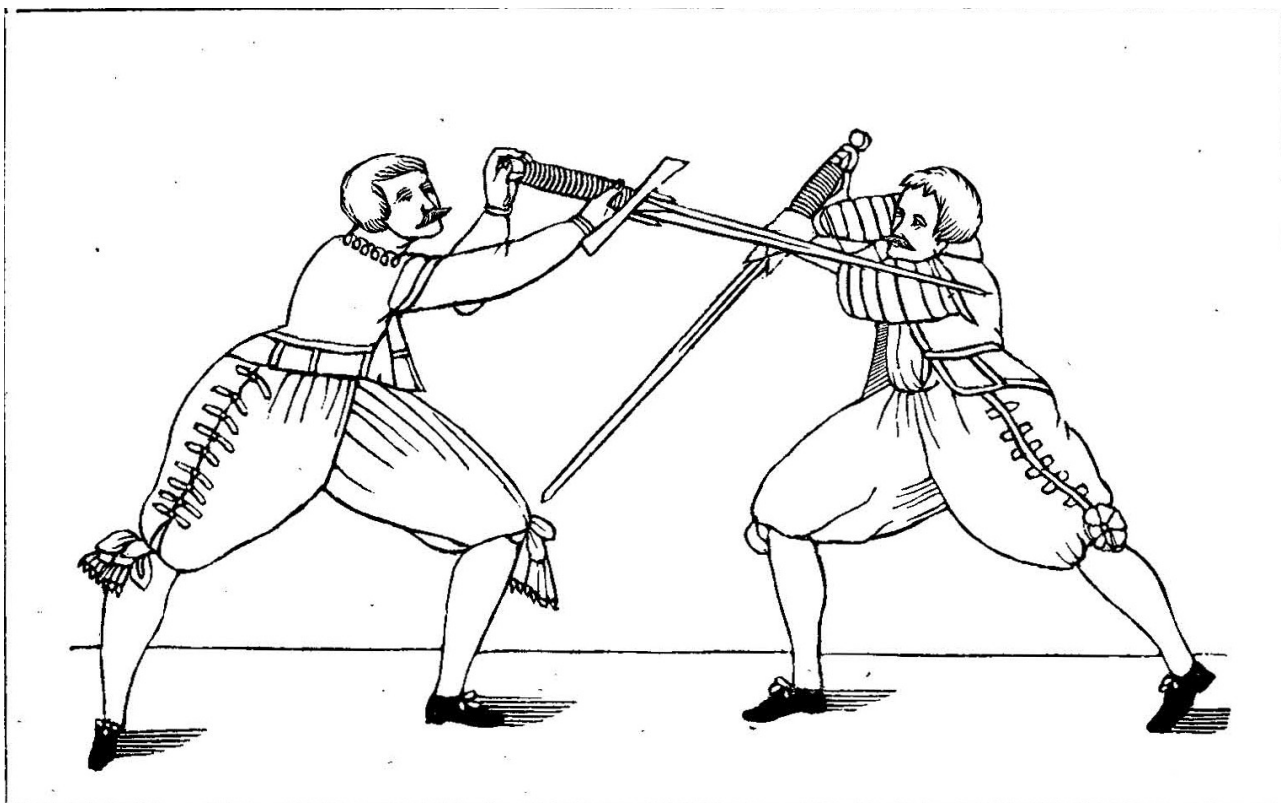
710 annen på bilden till vänster står i läget som kallas skelhugget sålunda: ställ dig i överläge eller vredesläge med vänster fot fram. När din motståndare hugger mot dig, så hugg mot honom men i hugget vänder du korta eggen mot hans hugg och slår med omvänd hand samtidigt in med honom, och kliver med högerfoten mot hans vänstersida, men få snabbt med dig huvudet samtidigt.

Nannen till vänster står i läget som kallast växeln sålunda: ställ dig med höger fot fram och håll svärdet med spetsen eller svagan mot marken bredvid dig på högersidan³, så att korta egen är vänd mot motståndaren

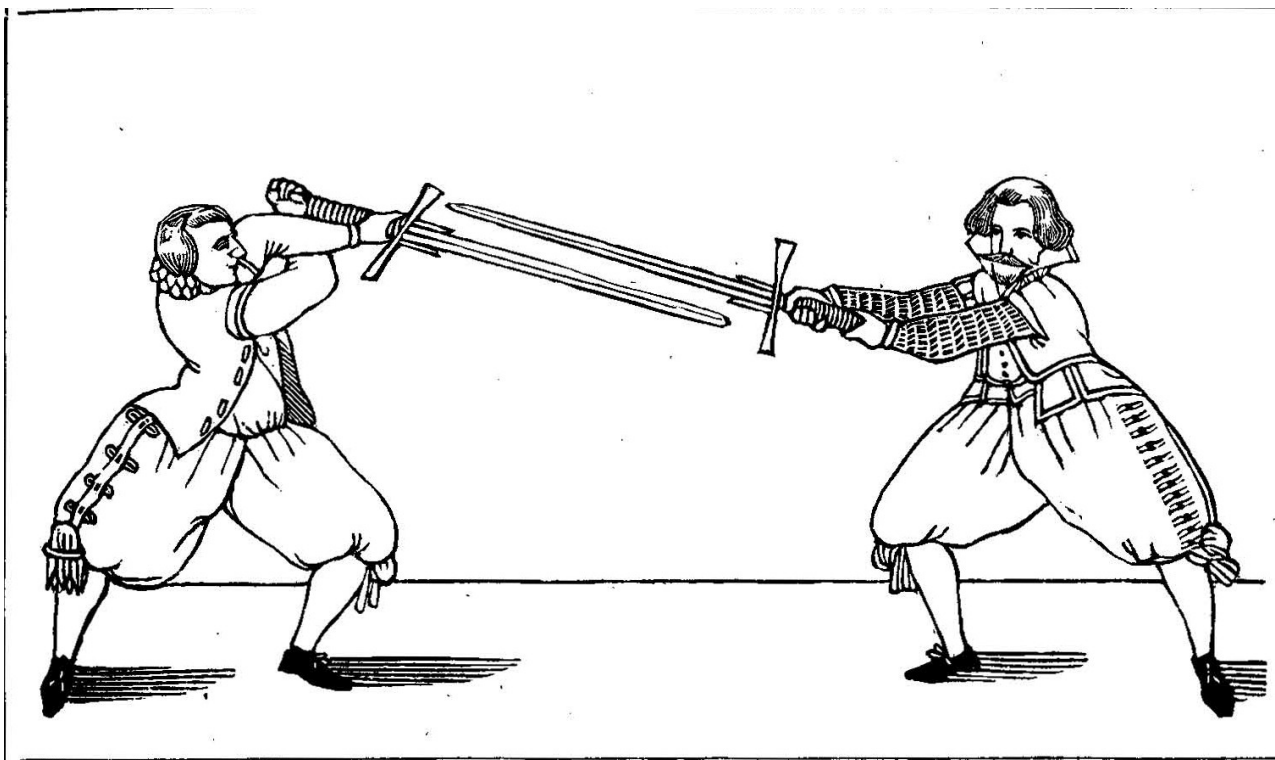
Mannen till vänster står i nyckeln sålunda: ställ dig med vänster fot fram och håll svärdet med hjaltet och korsade händer över bröstet så att korta eggen vilar över vänsterarmen och spetsen pekar mot motståndarens ansikte.

³ Skall nog vara vänster av bilden och alla andra källor att döma.

710 annen på bilden står befinner sig i omvändning på följande vis: bind med din motståndare på vänstersidan av hans svärd, och när du rör vid, skjuter du in huvudet under högerarmen och flytta undan huvudet ordentligt till höger undan hugget och tryck ned hans svärd eller arm framför dig med korsade armar, så du tvingar ned honom och han inte kan göra något mer, men ger dig själv mer plats att arbeta.

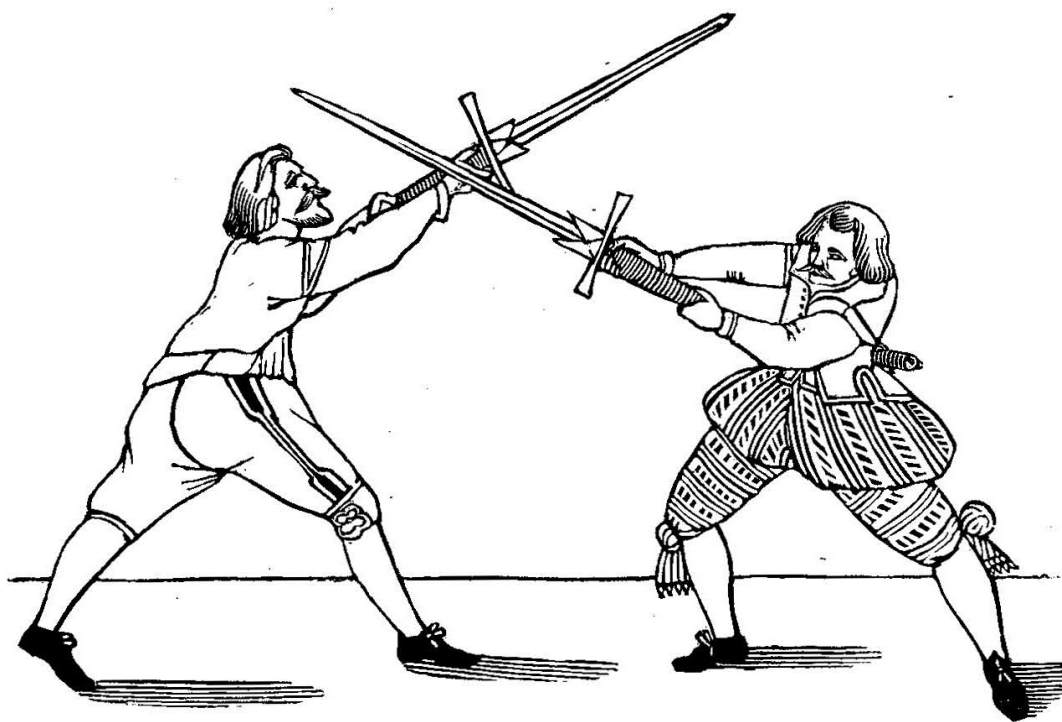
Mannen till vänster befinner sig i tvärhugget på följande vis: när du binder med någon ovanifrån, eller hugger in samtidigt med honom, så märk om han vill hugga runt med ett tvärhugg. I så fall förekommer du honom med ett tvärhugg under hans svärd mot halsen på honom.

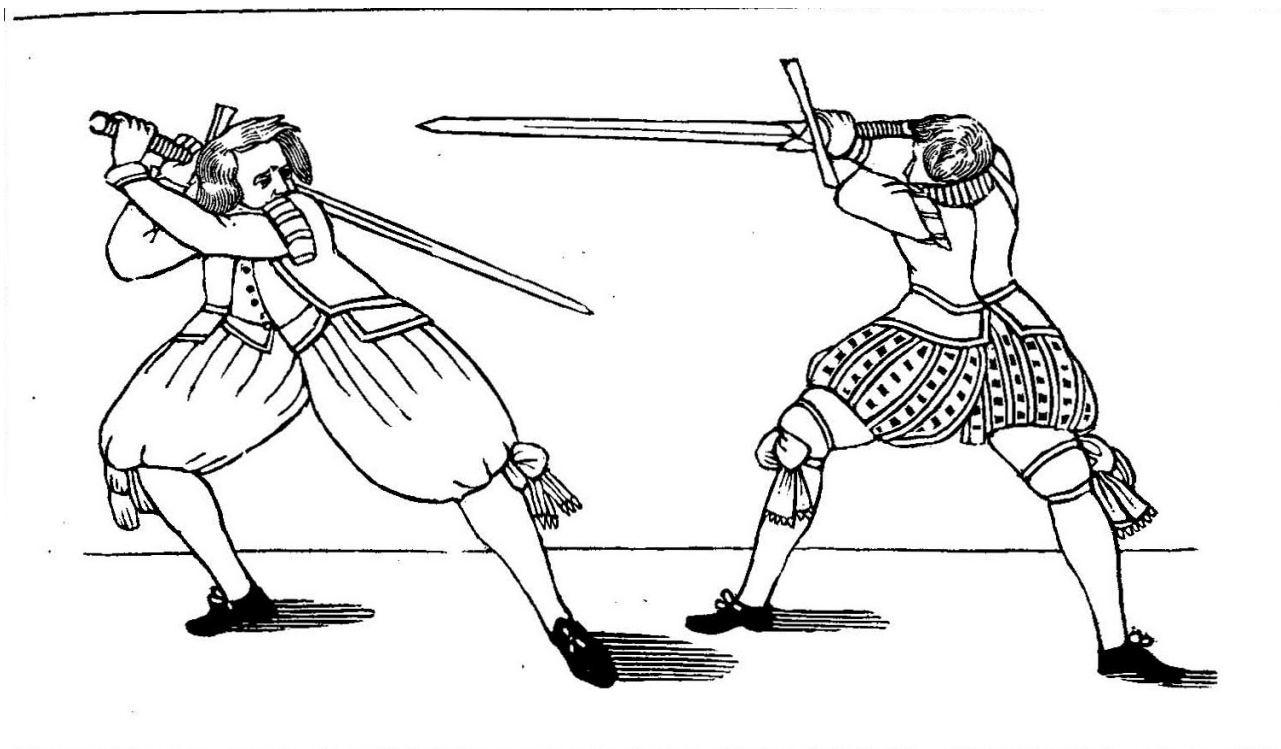
När du på bilden till vänster⁴ står i läget som kallas långspets sålunda: ställ dig med vänster fot fram och håll vapnet med utsträckta armar framför ditt ansikte så att spetsen pekar mot motståndarens ansikte.

När du nu återhämtar dig genom att slå upp, så kliver du och hugger från höger högt ovanifrån mot hans högeröra, och så fort han då trycker imot, så låter du kvickt ditt svärd sjunka ned med korta eggen vid hans vänstersida, och rycker därmed upp huvudet och hjaltet, och hugger snabbt med korta eggen mot hans högeröra, så att händerna i detta hugget hamnar i kors.

4 Läs höger.

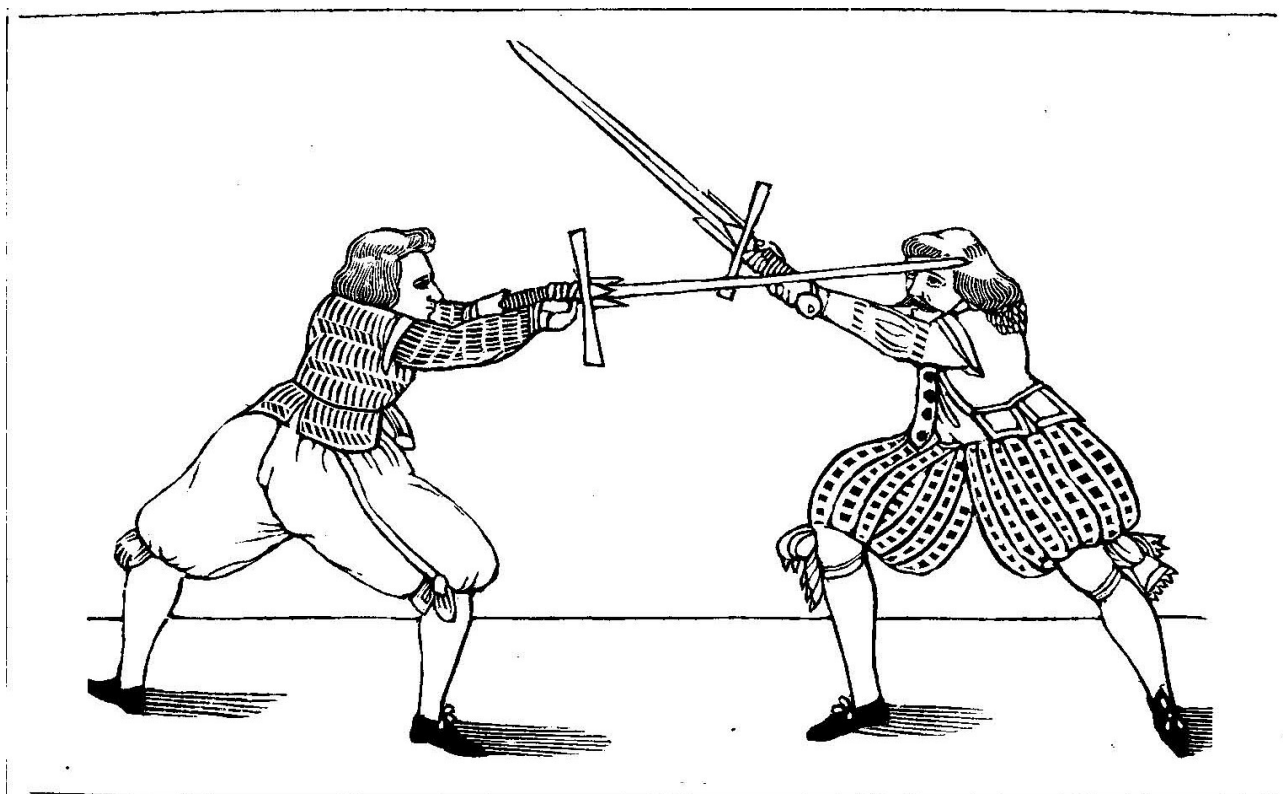

När du i anfäktningen ställer dig i överläge, så låter du svärde sjunka ned till vänster om dig, ryck det runt om huvudet och kliv och hugg med ett mitthugg tvärs över med långa eggen mot vänstersidan av hans hals eller krage. Så fort det rör vid, så hugger du ett högt hugg med långa eggen ovanifrån. Dessa tre slag måste ske riktigt snabbt efter varandra. Har du då mer plats, lyfter du upp huvudet till vänster om dig, för svärdet om huvudet och tar med flatsidan eller korta eggen vid din vänster sida till höger mot hans högra i ett skär uppåt, så att svärdet igen flyger runt, och hugger en fint med korta eggen ovanifrån med korsade händer mot högeröra, och hugg i språnget framåt ett vredeshugg med korta eggen mot hans vänstersida så hugger du dig från honom sålunda.

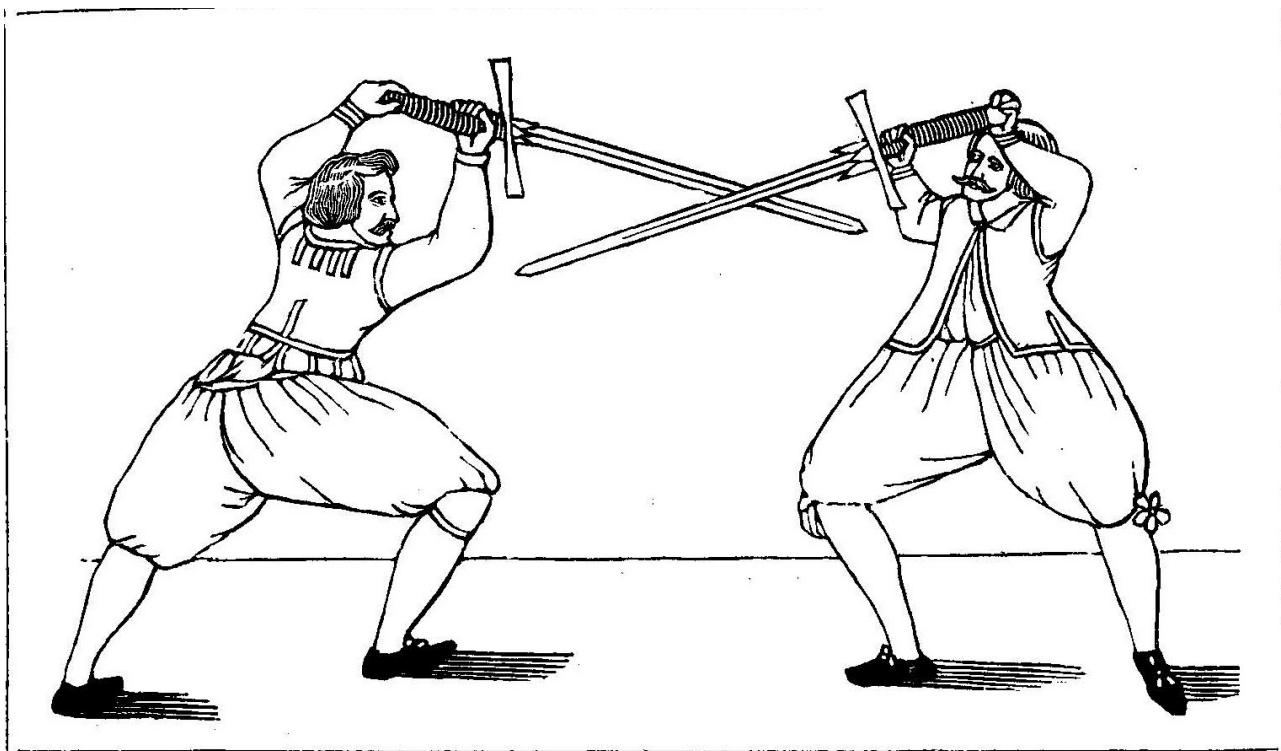
710 annen till vänster på bilden står i läget som kallas vredesgarden på så vis: ställ dig med vänster fot fram och håll svärdet på högeraxeln så att svärdet hänger ned bakåt redo till ett kraftigt hugg. Använd här vidare alla stycken ur oxen, dock med olika kroppsrörelser och med finter.

Om din motpart hugger mot dig ovanifrån så kliv och hugg samtidigt med honom från höger med ett mitthugg rakt mot hans inkommande hugg med långa eggen igenom och från dig, så att svärdet igen flyger runt med korta eggen mot hans vänsteröra tvärs över genom mittlinjen.

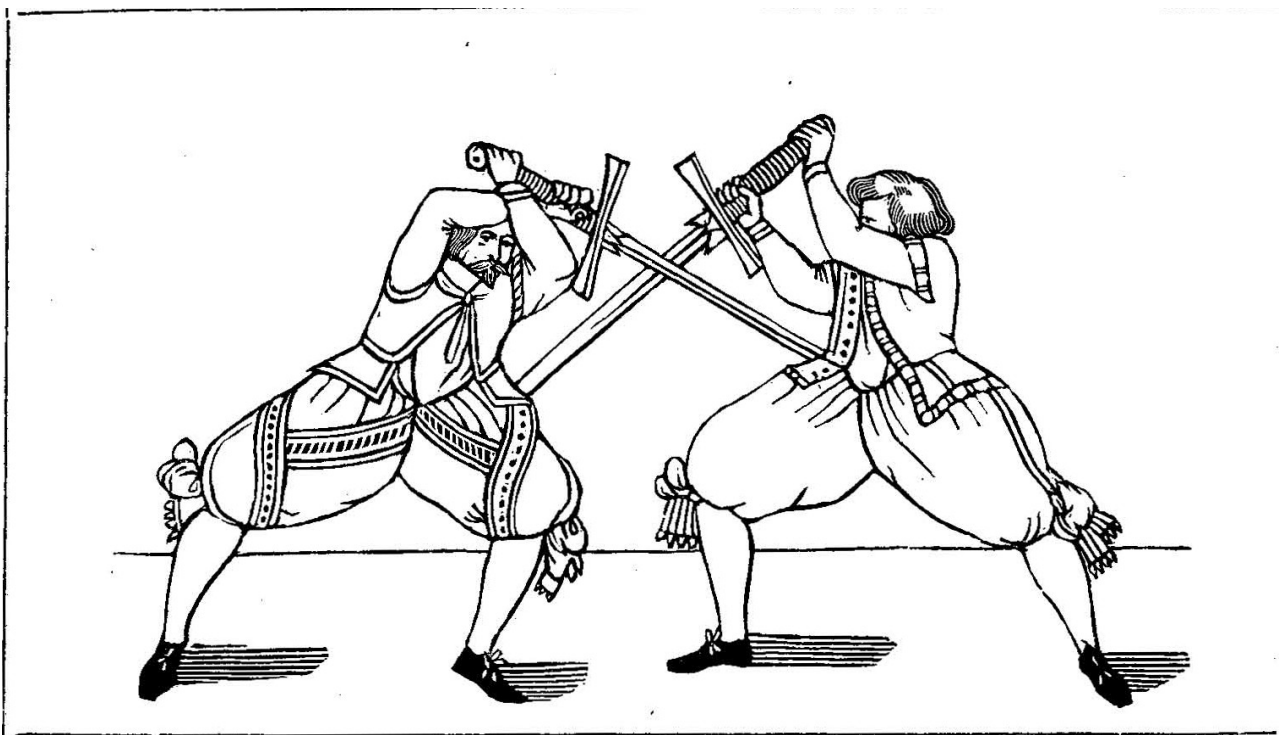
Så fort din motpart för upp svärdet i luften för att fäktas ställer du dig i höger ox(se, hur man gör dubbelt studshugg) ryck svärdet om huvudet och hugg med den inre flatan från höger rakt mot hans svärd så att svärdsnappen rör vid ditt strålben nedantill. I slaget kliver du ut med högerfoten ordentligt till vänster om honom, och slår snabbt utvändigt med omvänd hand igen mot samma blotta som du högg med flatan.

Kan du nå din motståndare ur oxen när du går mot din motståndare, för du svärdet om huvudet och slår med utvändig flata från höger rakt tvärt mot hans vänsteröra, sedan drar du svärdet snabbt runt om huvudet och slår mot samma blotta med utvändiga flatan från höger också den tvärs över. Efter dessa två hugg kan du fäkta vadhelst du finner för gott.

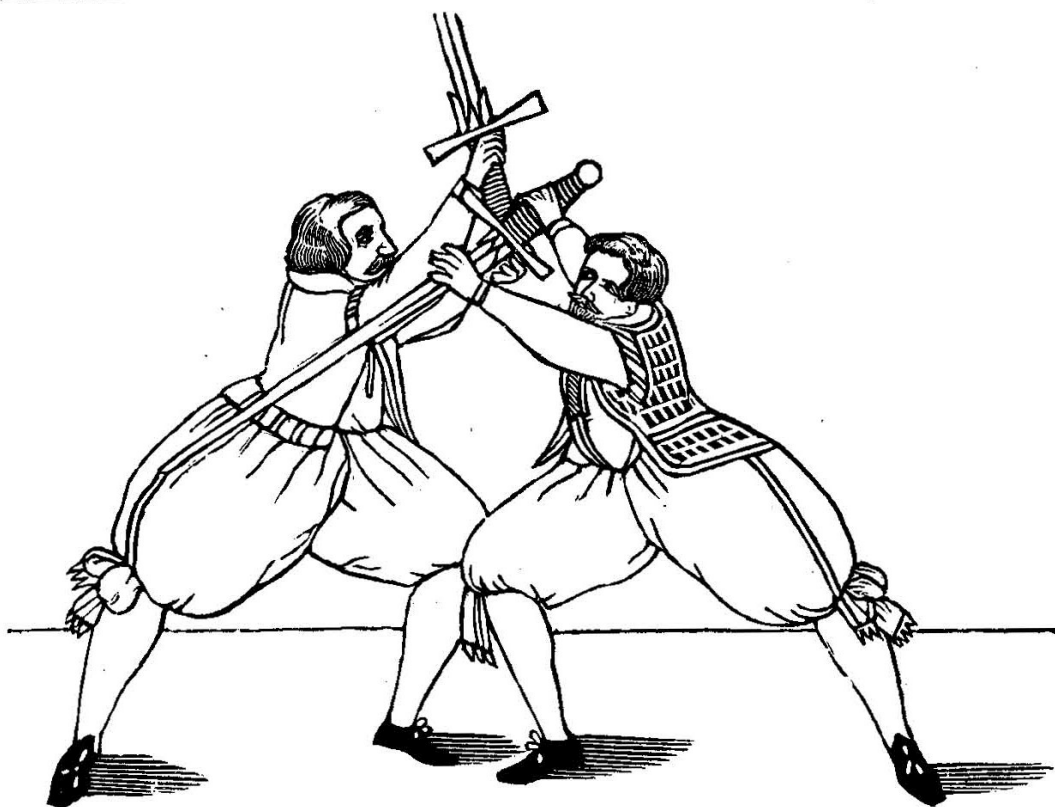
Om någon binder med dig med utsträckt svärd mot ditt, så märk så fort de rör vid varandra, växlar du igenom nedantill snabbt, och snärtar till honom med flatan från andra sidan mot hans öra etc. ur detta följer många fina stycken, håll dem i åtanke.

Om någon hugger dig underifrån i anfäktningen, så hugg ovanifrån mot hans svärd. Se till att du innan kommer under hans klinga i tvärhugget. Skulle han komma under ditt med sitt tvärhugg, så låt svärdet hänga av över hans, och tryck det med schiltet nedåt från dig, så kan du nå honom med korta eggen bakom hans svärd.

Dm någon hugger mot dig med ett tvärhugg underifrån, så du själv inte kan komma under hans svärd med ett tvärhugg, så fångar du hans tvärhugg genom att skjuta fram schiltet, och stöta svärdsknappen från dig ordentligt över din högerarm, vänd långa eggen över hans svärd underifrån mot huvudet, etc.

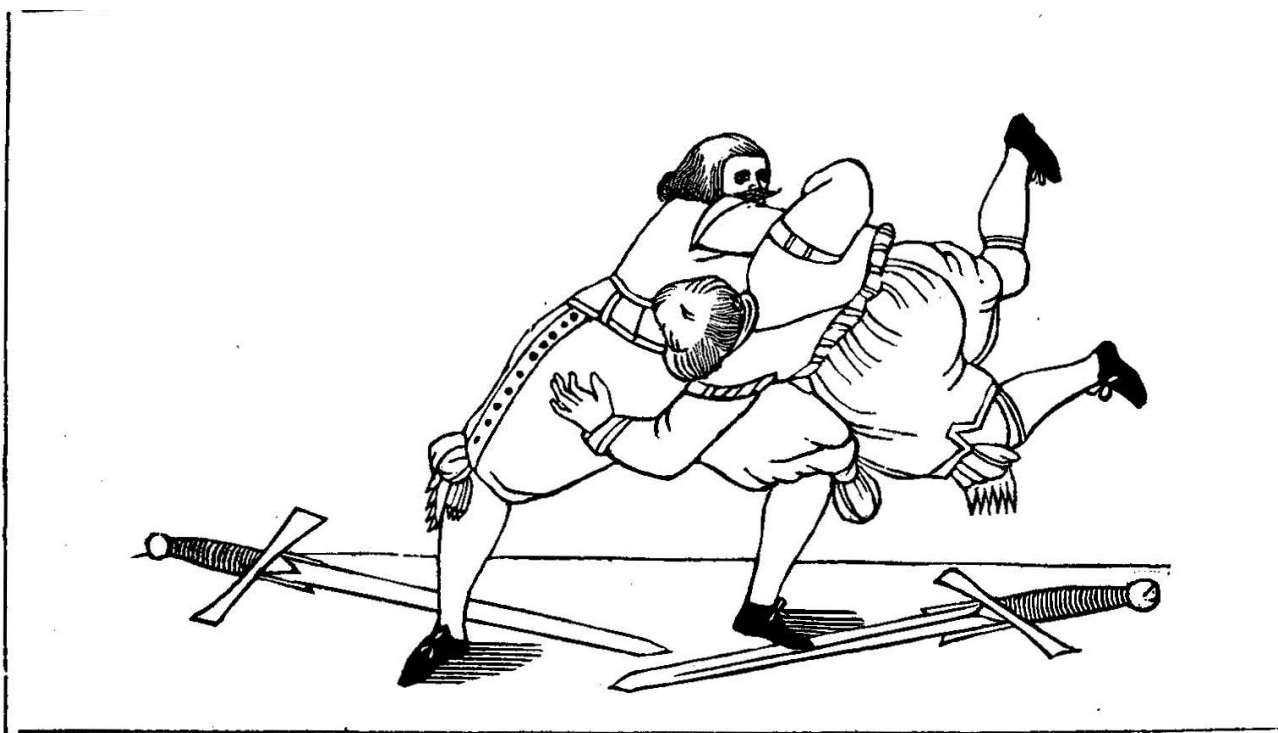
När någon hugger ett skelhugg mot ditt långa hugg, så blottar han sin högersida. Låt honom därför aldrig komma mot ditt svärd, utan växla igenom nedantill och hugg ett långt mot hans högersida från din vänstra i genomfarandet.

När din motpart lyfter upp sitt svärd i anfäktningen, så kliver du och hugger från din vänstersida med korta eggen och korsade armar mot eller över högerarmen. I detta krumhugget kliver du fram ordentligt mot honom och vänder om svärdet och rycker ner till höger om dig. Lyfter han upp armarna, så att du inte kan få ner honom, för du svärdsnappen på insidan mellan hans båda armar, släpper taget med vänsterhanden om hjaltet, och fattar din svärds klinga med den och ryck ut uppåt. Detta kontrar du sålunda: släpp taget med vänsterhanden så att han rycker undan förgäves, i samma stund följer du efter i hans uppräckning med ett snitt i armarna, och låt honom inte komma loss att arbeta med något mer.

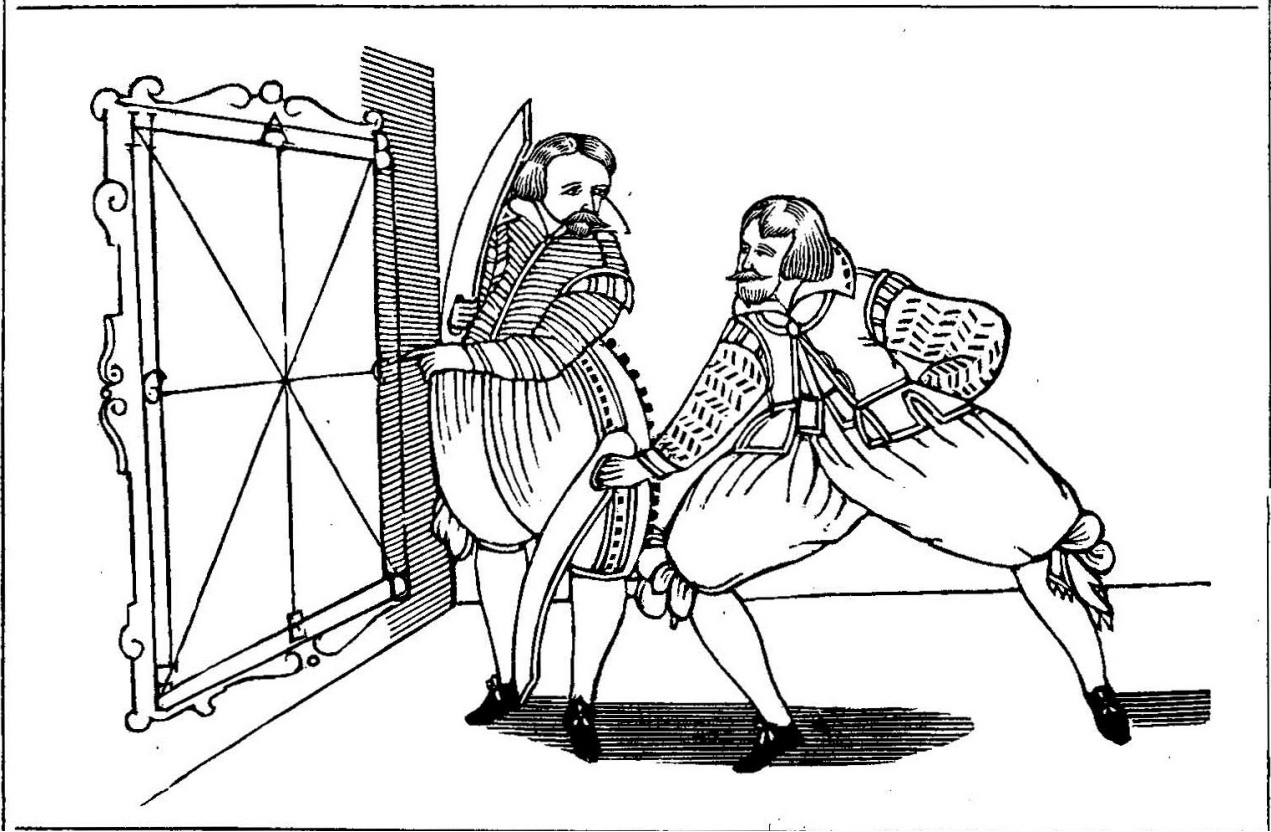
När någon oförsiktigt sprungit in under svärden, så att ni båda står ganska nära samman, så kasta svärdet bakåt från dig och bocka dig snabbt fram och fatta med båda händerna i hans båda ben och dra till dig, så faller han på rygg.

När du och din motståndare sprungit in såpass nära att det är tillrådligt att brottas, så kliver du med högerfoten mellan hans båda ben och släpper vänsterhanden från svärdet, och fattar tag med högerhanden och svärdet under hans högerarm om hans liv baktill, och med vänsterhanden fattar du tag om hans högerfot, ju längre ned desto bättre, och se till att du har tagit ett ordentligt steg med högerfoten mellan hans båda ben, så att du kan ta spjärn med den och hjälpa till i kastet med att rycka uppåt. Lyft sedan upp honom i ett svep, och kasta honom bakom dig på huvudet.

Andra delen

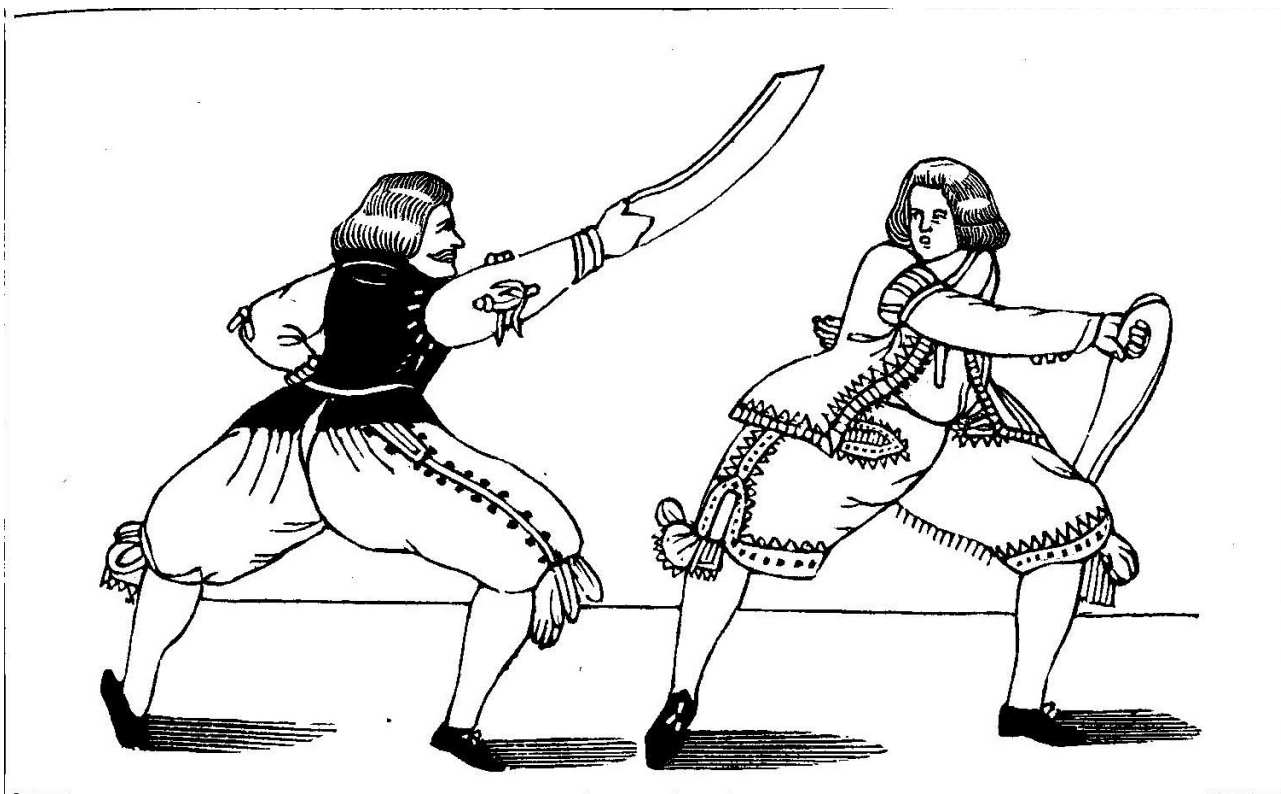
Om dussackfäktningen, och i vilken ordning sådan fäktning beskrivs samt dens lägen beskrives.

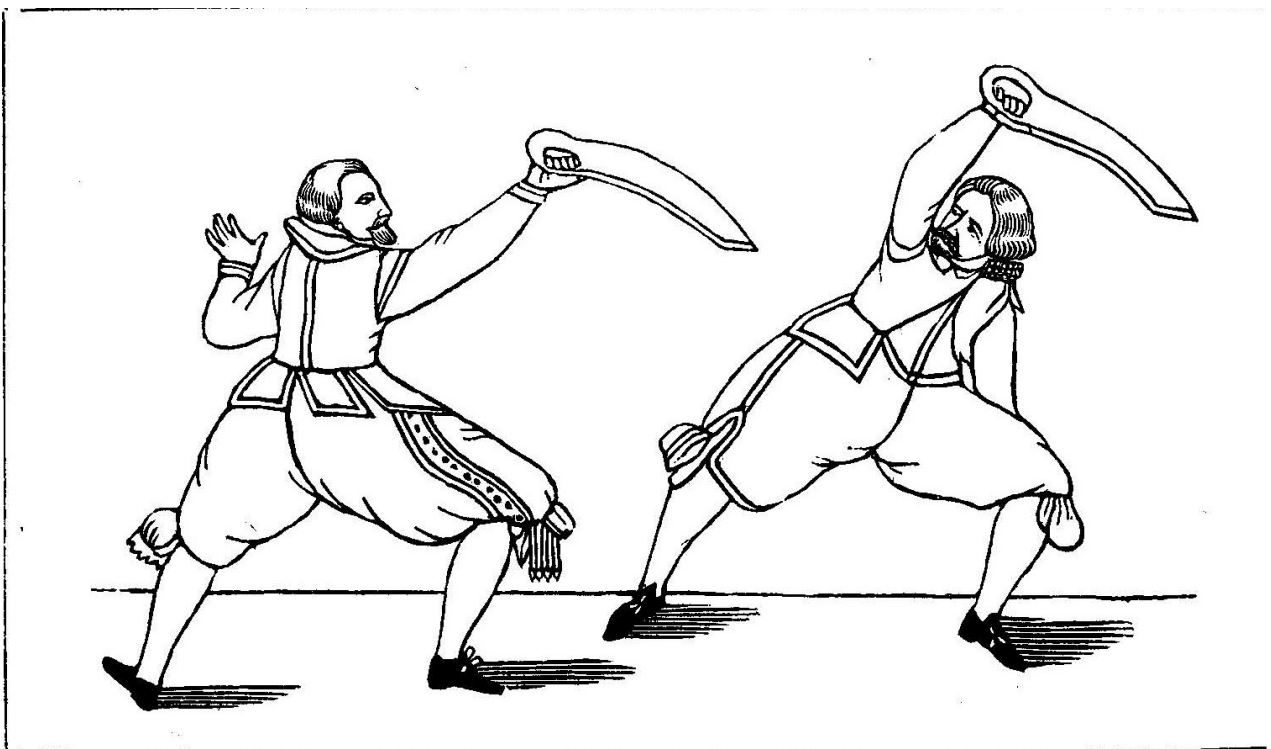
Förstone är dussackens lägen fem: vredesläget, tjuren, medelläge, galten och växeln, vilka du utför på vänster såsom på höger sida. Sedan har du igenom den lodräta linjen även fyra, såsom vakte är pareringen för snitten från ovan, långspets, bastionen på två sätt, och bågen, som är paraden underifrån. Huggen är också fyra såsom linjerna även är fyra, såsom de huggs: den lodräta skalllinjen, som överhugg går igenom, och som delar mannen i höger och vänster, de andra två diagonala varigenom vredeshugget utförs, kallas vredeslinjen på båda sidor. Mitthugget görs över tvär- eller mittlinjen, fjärde diagonala stigande linjer är då underhuggens väg på båda sidor. Så till exempel, A är skalphugget ovanifrån till mitten, och E underhugget underifrån till mitten. B är ett snett vänster underhugg och H höger sneda underhugg diagonalt ända till mitten. C är det vänstra mitthugget och G det högra mot varandra. D är vänster sneda underhugg underifrån till mitten, och F höger sneda underhugg underifrån till mitten. Sidohuggen är störhugget, som härrör från över- och vredeshugget, krumhugget, korthugget, tvingarhugget, brummarhugget, väckarhugget, rosenhugget, riskhugget, ruskarhugget, finthugget, bländhugget, snärthugget, vindhugget, smällhugget, växelhugget och korshugget.

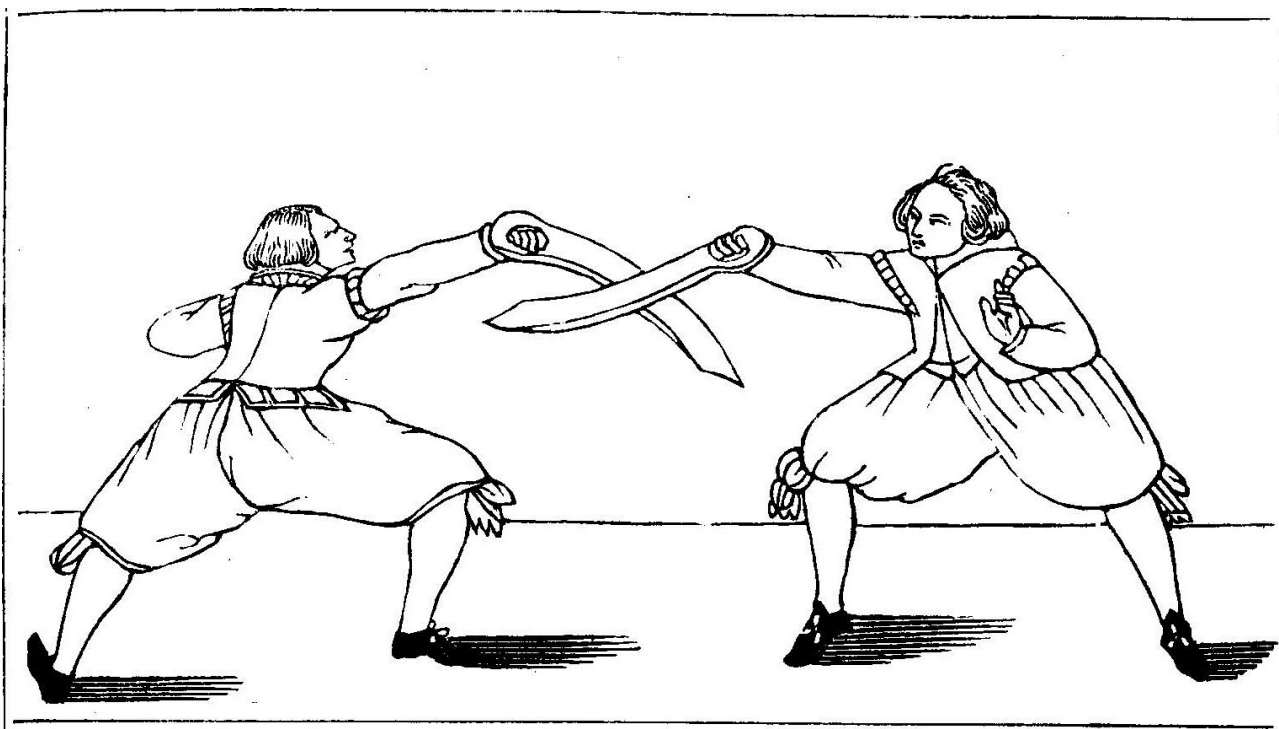
Ställ dig i överläge med höger fot fram och håll dussacken över huvudet, och låt den hänga ned bakom dig, såsom bilden till höger visar. När du nu står på detta vis i överläge, hugger din motståndare mot dig på ut eller insidan, höger eller vänster mot din kropp, så kliver du alltid undan hans slag och hugger samtidigt med honom långt över hans hugg mot hans huvud, och så ofta du fullbordat ett sådant överhugg, så ofta hugger du även från andra sidan ett mitthugg mot det genom hans ansikte. Notera: om din motståndare inte vill hugga i detta läge, utan ställer sig i parering framför dig, så kliver du med högerfoten mot hans högra och hugger först ovanifrån på utsidan mot hans högerarm. Detta måste han parera, och så fort han för dussacken mot ditt hugg för att parera, låter du inte hugget träffa, utan lyfter upp och låter löpa av framåt. Under tiden kliver du snabbt tillbaka mot hans vänstra och hugger honom igen framtill genom ansiktet.

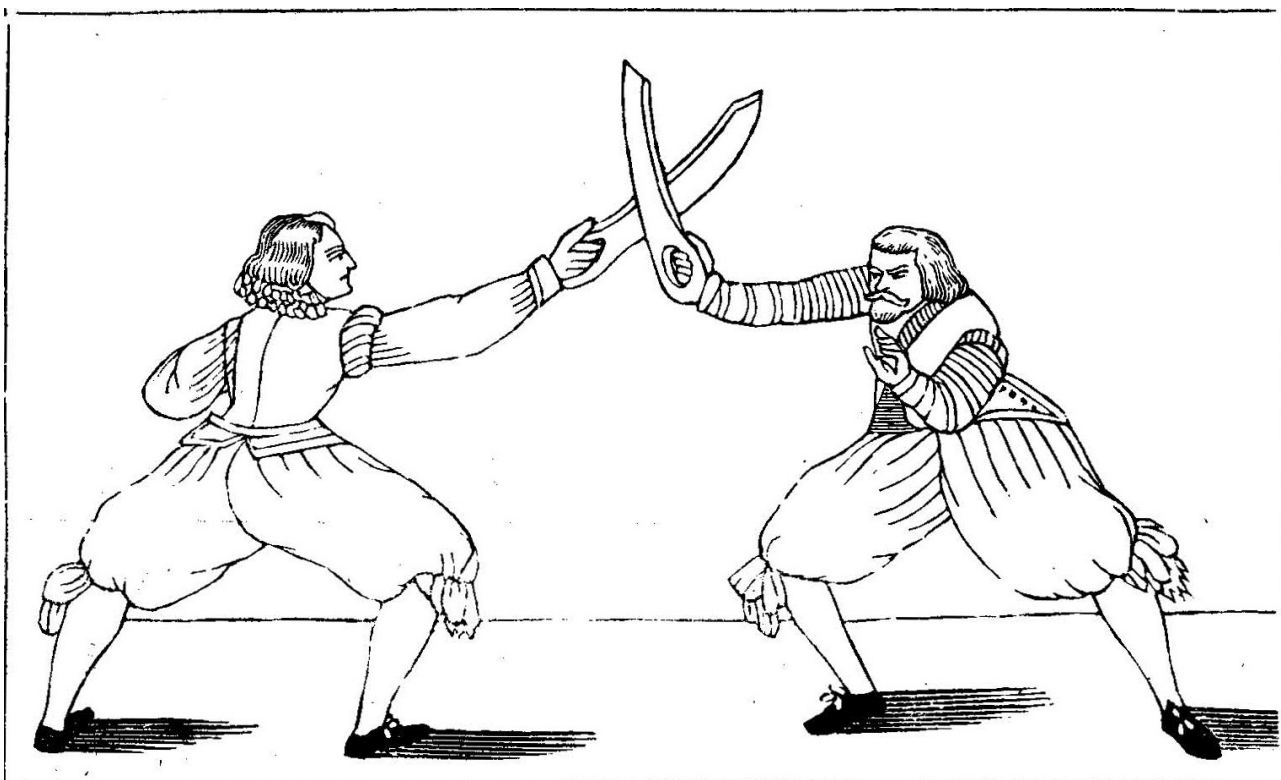
Dm din motpart inte vill hugga mot dig, så fäktas du ur medelläge mot honom sålunda: märk, så fort du kan nå honom, så hugger du ett kors genom hans ansikte. Har han sträckt ut dussacken i parad, hugger du detta kryss mot handen som han håller dussacken med. Med detta korshugg tvingar du honom att hugga, och så fort han gör det hugger du snabbt två mitthugg efter varandra från båda sidor mot hans inkommande slag, därmed försvagar du hans hugg och tröttar ut hans arm, så att du därefter kan hugga andra hugg mot hans blottor.

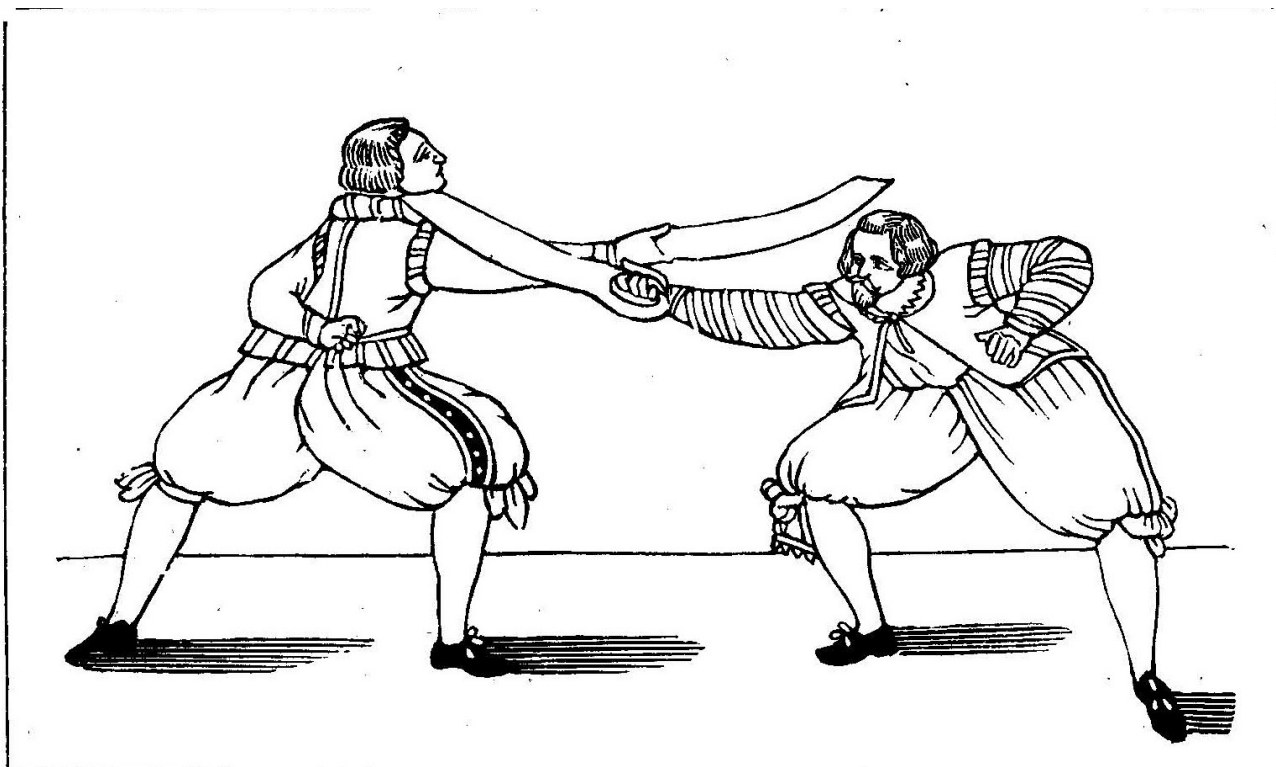
Här du kommit för nära din motståndare, så hugg igenom framför honom från höger ned i vänster växel, och låtsas som du hade huggit och missat. Så fort han då skyndar till att hugga mot din blotta ovanifrån, så för du snabbt upp långa eggen på utsidan mot hans högerarm i parad, och så fort dussackerna rör vid varandra, vänder du spetsen uppåt och stöter honom över din hand på utsidan av hans arm mot ansiktet. Ryck snabbt tillbaka igen uppåt och låt klingan snäppa runt och slå honom med den inre flatan under din hand med hängande dussack på utsidan av hans armbåge. När det är fullbordat kliver du tillbaka och hugger honom framtill genom ansiktet.

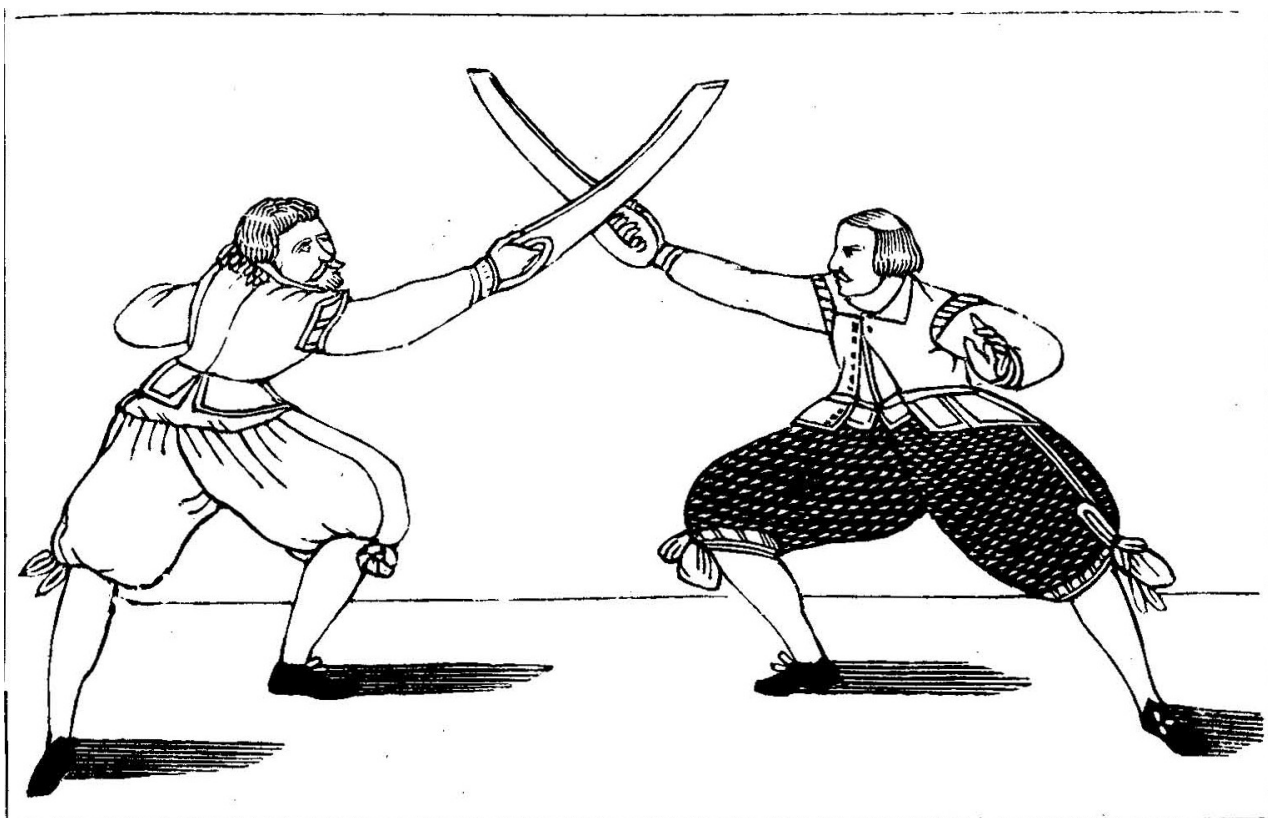
Ianfäktningen använder du väckarhugget sålunda: hugg ett kraftigt överhugg mot honom. Parerar han, så märk att i det du era dussacker rör varandra, vänder du hugget till ett stick och skjuter runt din dusack på hans mot hans ansikte. Lyfter han upp, så hugger du upp med långa eggen genom hans arm. Item, bind mot hans båge med rak parad mot ett överhugg, i samma stund detta hugg träffar, vänder du långa eggen med bindningen fortfarande kvar i bindningen på hans dussack, och antingen nedåt mot eller genom hans ansikte. På det sättet driver du honom uppåt, och därpå hugger du två stigande tvärhugg genom hans arm i det han lyfter upp armen.

Dm din motpart hugger med ett ruskarhugg mot dig ovanifrån, så märk i det han lyfter upp dussacken i luften för att hugga, i samma stund rycker du också din dussack snabbt runt om huvudet och hugger rakt imot hans hugg något underifrån uppåt, så att du fortfarande hänger uppe i luften med långa eggen på tvären mot motståndardussacken, på så sätt att din dussack befinner sig på tvären mellan dig och honom. Stå med vänster fot fram och håll dussacken i galten, hugger han då ovanifrån för du upp båda armarna i parad, så att dussacken kommer med ryggen vilande mot din vänsterarm, och spring under hans hugg i det hugget rör vid stöter du honom på utsidan över hans högerarm i ansiktet. Förflytta dig undan, och hugg i samma stund mot hans vänster tvärs över och genom hans ansikte.

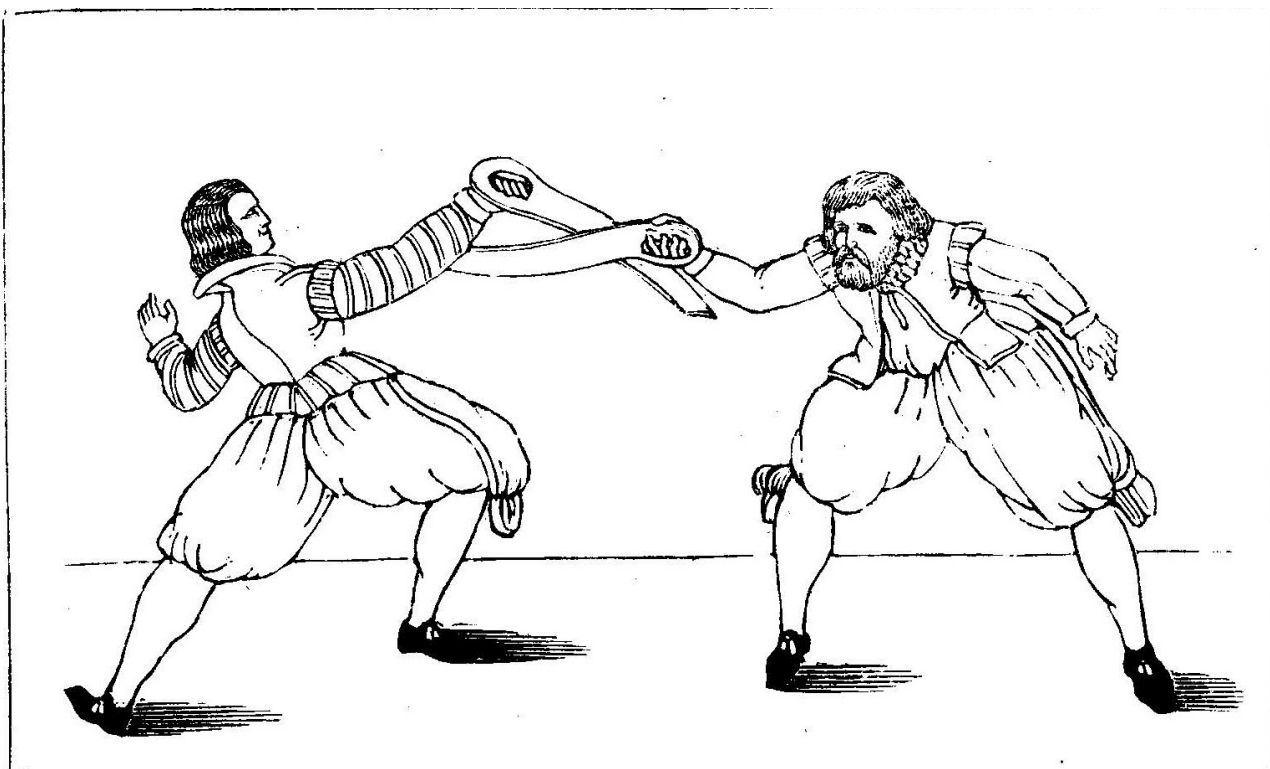
Fanfäktningen hugger du ett högt hugg ovanifrån mot hans huvud. Parerar din motpart detta på sin båge, och lyfter upp högt så för du undan ditt hjalt och sänker ner spetsen över hans parering mot hans ansikte. Därmed tvingar du honom att parera ännu högre. I samma stund sänker du dig med kroppen och ett framsprång något nedåt, och för bakre änden av hjaltet under hans dussack i ansiktet på honom. Följer han efter med sin dussack, så stöter du med spetsen igen på utsidan över hans högerarm, och därefter hugger du dig från honom igen genom korset. När någon vill löpa över dig med höga slag, så fångar du fångar du den högt i luften med bågen, och ett långt steg under hans dussack. I samma stund som hugget träffar, slår du hjaltet på din dussack under hans dussack i ansiktet på honom, och därefter hugger du dig från honom i kors.

Dm din motpart binder med bågen mot din, och håller upp sin parad högt, så vänder du korta eggen mot honom under hans dussack mot hans vänstra, så att du gör dig öppen framtill, och när han i samma stund skyndar att anfälla ovanifrån, skär du honom armen i det han hugger samtidigt som du tar ett steg undan. Efter ett sådant snitt för du kvickt upp spetsen i ansiktet på honom.

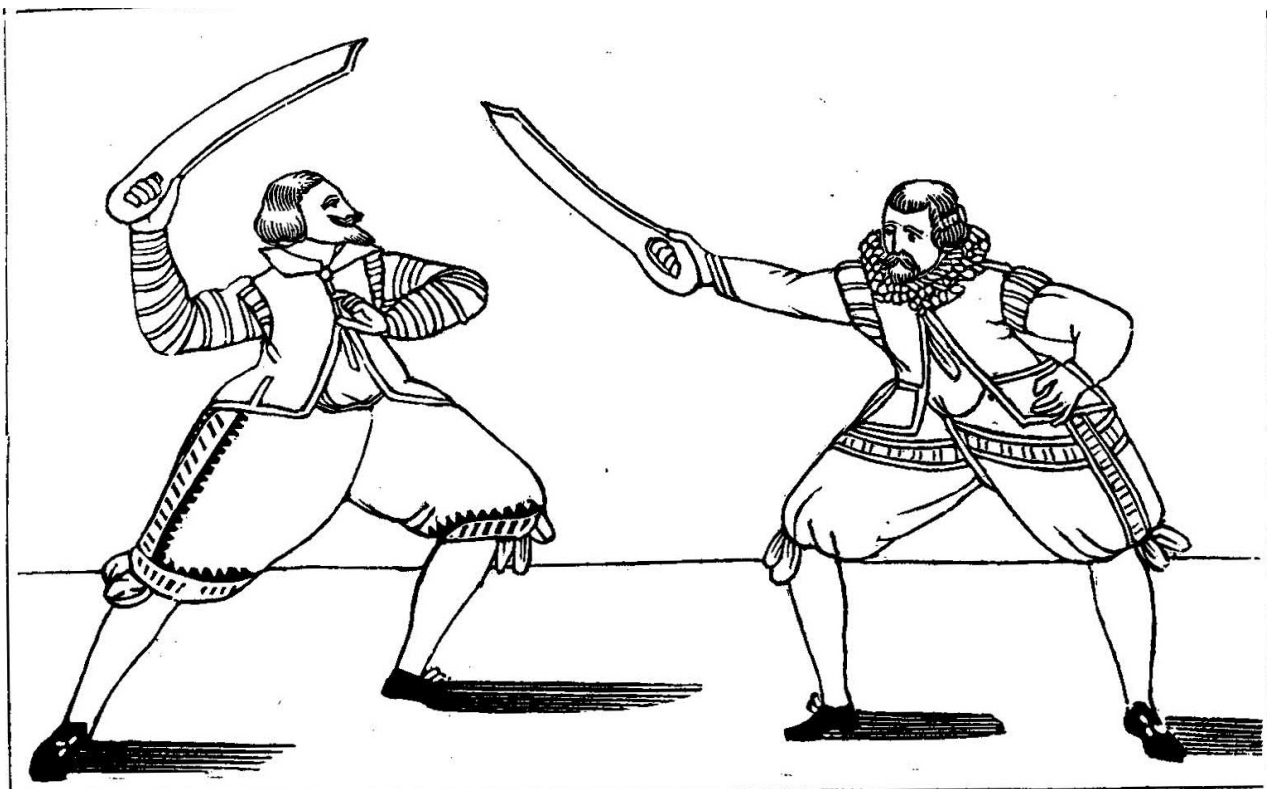
Dm du anfäkningen kommer in i tjurläget och din motpart hugger mot dig från sin högersida, under- eller ovanifrån, så kliv undan ordentligt från hans hugg mot hans vänstersida och hugg samtidigt med honom, dock så att du stannar med din dussack över hans dussack pekande mot ansiktet på honom, och mot hans hand som han håller sitt vapen med utsträckt arm, helt igenom så starkt att din dussack igen skjuter runt om ditt huvud i ett stört hugg eller vänster tjurläge. Därifrån hugger du ett mittslag med utvändiga flatan mot hans höger igen igenom hans ansikte så att din dussack igen skjuts runt till höger tjur. Dessa två hugg skall utföras snabbt och kraftigt i rad efter varandra. Därefter hotar du med en stöt, och under tiden drar du tillbaka stöten och hugger två slag i kors.

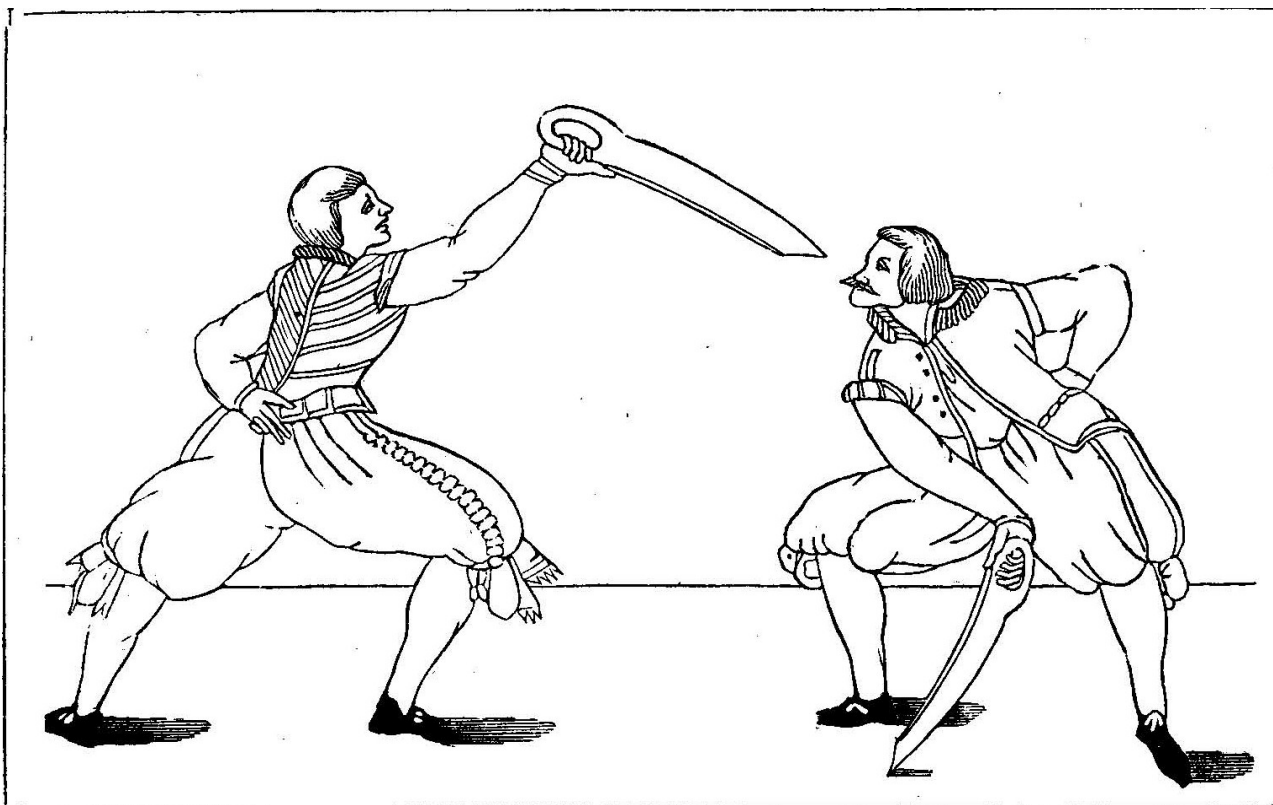
Dm din motståndare står i bågen, i samma stund kliver du och hugger ett kraftigt hugg ovanifrån hårt mot hans hjalt. Detta hugg kommer han snabbt hugga efter, och se till att du inte går igenom med ditt hugg, utan så fort de rör vid varandra låter du klingan löpa av nedåt mot hans högerarm. Ryck i samma stund ditt vapen upp igen och hugg det andra hugget snabbt, i det han lyfter upp för att hugga, vid sidan av hans hjalt medan han för upp dussacken i luften till att hugga på insidan mot hans ansikte. Se dock även till att du inte kliver närmre med foten än at du kan nå honom med den yttersta delen av dussacken.

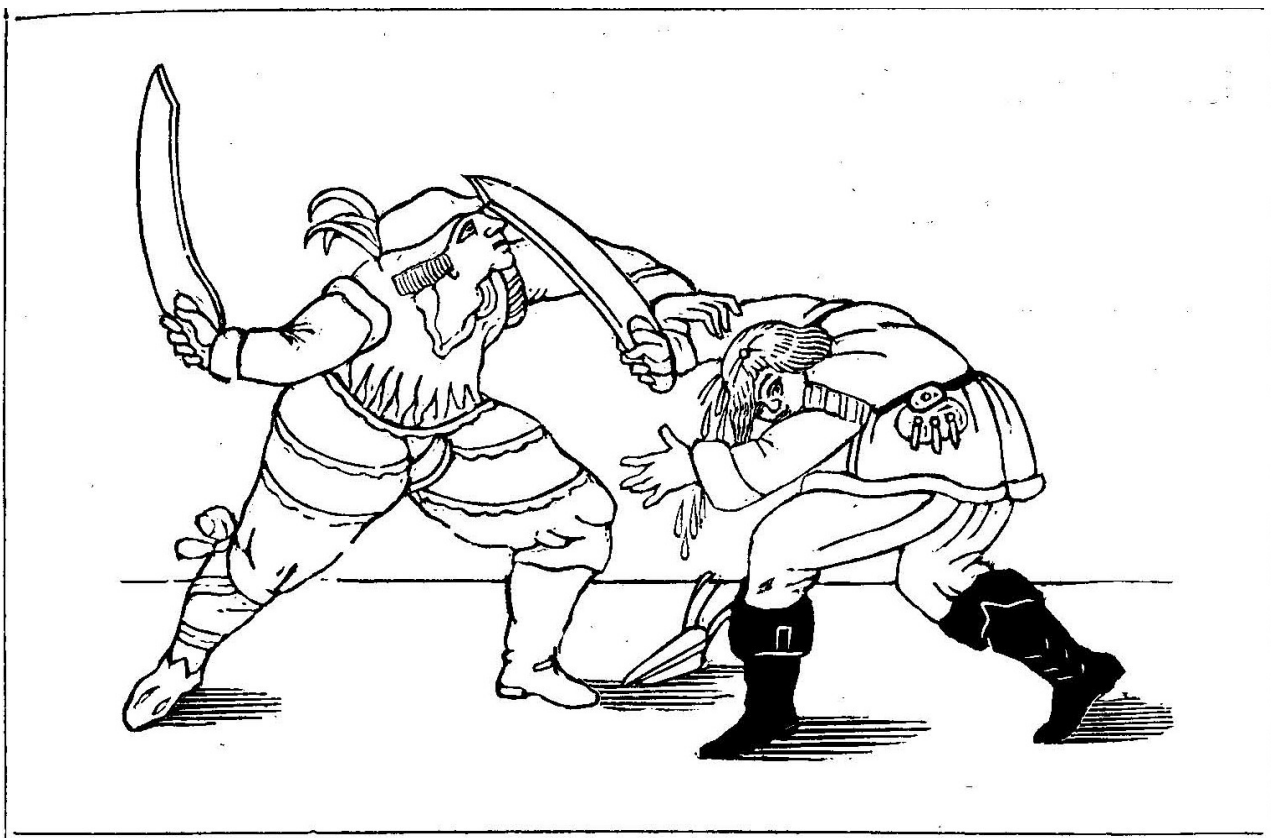
När du i anfäktningen ställt dig i höger vredesläge, i vilket du blottar hela din vänstersida, som din motpart då vill anfalla med hugg, och så fort han då hugger mot dig ovanifrån, så kliver du samtidigt med högerfoten mot hans vänstersida undan hans hugg och hugger samtidigt med honom, dock så att ditt vapen i de båda samtida huggen hamnar över hans dussack in mot hans huvud och handen som han håller sitt vapen i, så att din dussack efter fullbordat hugg hamnar i vänster växel. Därifrån, när han då hugger mot din högra blotta, fångar du med kraft hans inkommande slag med långa eggen uppåt på din högersida, låt ditt vapen i sagda parad fara helt runt om huvudet och hugg honom med vindhugg på utsidan över hans högerarm.

Stå i rak parering eller snitt med höger fot fram, och håll din dussack med utsträckt arm framför dig, så att långa eggen och spetsen pekar mot motståndaren. Häri parerar du hans överhugg med långa eggen och i det dussackerna stöter samman rycker du vapnet uppåt till vänster om dig så att du till slut hamnar i vänster tjur. Därifrån hugger du ett under- eller mitthugg, eller snett över hans högerarm mot hans högersida igenom hans ansikte kraftigt och långt från dig. Strax därefter hugger du vidare långa utsträckta korsbygg mot och igenom hans ansikte.

När du står inför din motståndare i bågen, så giv akt att så fort han hugger från sin höger- till din vänstersida mot huvudet så vänder du långa eggen uppåt med hängande dussack mot hans hugg. Under tiden, och samtidigt med denna parad, kliver du med din vänsterfot bakom din högra mot honom undan hans hugg, och låt hans hugg glida av nedåt på din långa egg till vänster om dig och kliv med högerfoten vidare mot hans vänstersida, och hugg honom framtill i ansiktet. Om du parerat hans hugg med din båge uppåt på din vänstersida, så rycker du din dussack i det hugget träffar mot din vänsteraxel, och hugger i samma stund från vänsteraxeln mot hans högersida snett igenom ansiktet eller armen. Därefter hugger du dig bort från honom med kors- och mitthugg.

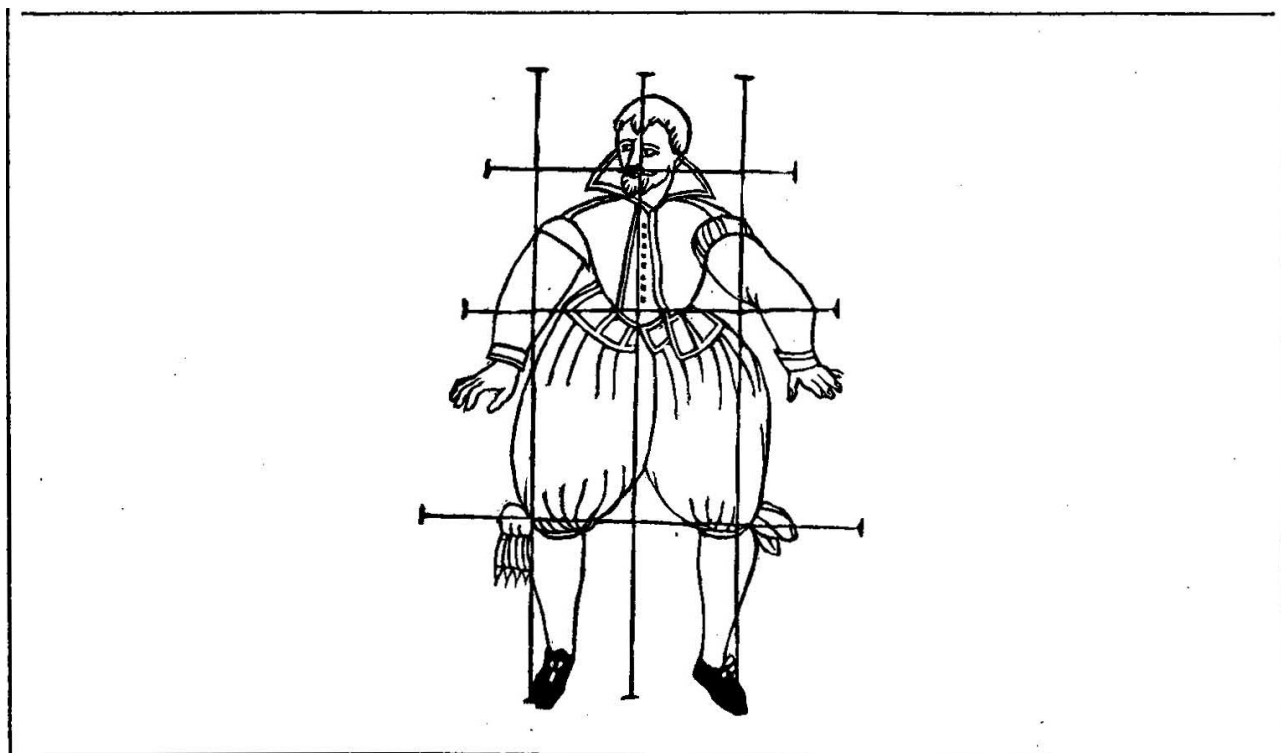

Kusin Wendel, hör mitt goda råd,
när du välklädd med stövlar på,
att du ej i blindo i ansiktet slår
mot någon som framför dig står.

Annars, aktar du dig ej,
får du en käftsmäll utav mig.
Då slår jag dig där var det ej kliar,
så blodet ut ur skallen strilar.
Så knäpper jag lössen på någon då,
han annars vill slå mig gul och blå.
Gärna uti hans lugg ryck tag,
när han ej uppsikt om sig har.

Tredie deelen

Som innehåller fäktning utij Weria, dolt och weria, eller medh twenne Werior
samtidigt, Sampt utij Swilken ordning then samme beskrifwes, tillijka theß
lägen och guardier

Mannen i värja delas in i tre lodräta linjer ovanifrån och ned till fötterna sålunda: första lodräta linje går från högeraxeln längs med högersidan till högerfoten. Den andra lodräta linjen går från mitten av huvudet uppe på hjässan, och ned över bröstet och hela kroppen, mellan båda benen och ned till fötterna. Den tredje lodräta linjen går från vänsteraxeln längs med vänstersidan och ned till vänsterfoten.

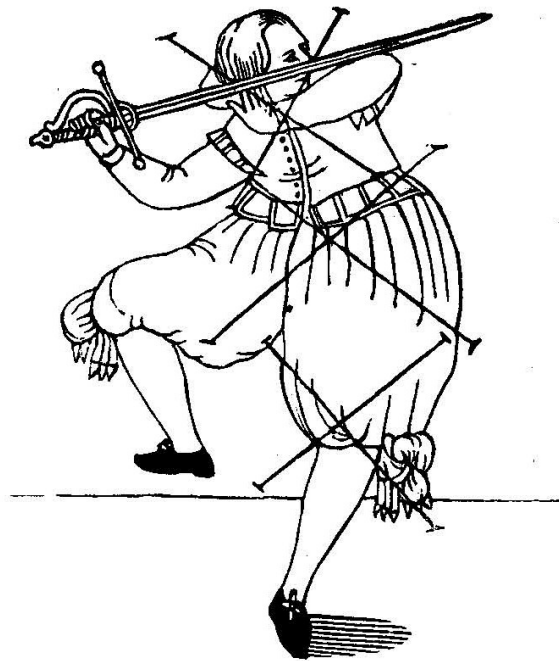
Därutöver delas mannen i värja också in i tre delar med tre mitt- eller tvärlinjer sålunda. Första mittlinjen går från högerörat tvärs över ansiktet till vänsterörat. Andra mittlinjen går från höger under bröstet i midjan tvärs över magen ända till vänstersidan. Den tredje linjen går från högerknät och tvärs över till vänsterknät.

Denna indelning av mannen tjänar till att du vet hur du skall förhålla dig med kroppens beskaffenhet i dina hugg, antingen riktade mot under- eller överkroppen när du för dina hugg från ovan vågrätt eller underifrån mot din motparts överdel, så måste du och så hålla dig högt upprätt, så att din axel förblir i jämnhöjd med motståndarens överkropp som du hugger eller stöter mot. Däremot är det annorlunda med huggen som du för mot hans underliv, då ju längre ned du hugger, desto mer måste du sänka din överkropp, vilket måste göras med steg, annars antingen förkortar du dina hugg, eller gör din kropp öppen för ett hugg eller ett stick. Lägena i värja är fem: överläge till höger och vänster samt oxen. Underläge till höger och vänster, järnporten, plogen och långspetsen.

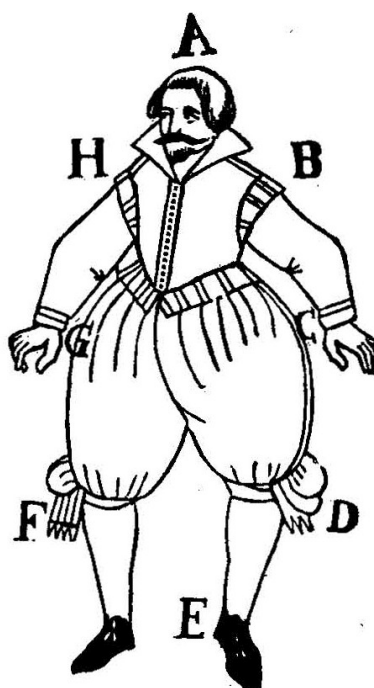
Bi- eller sidolägena är skalphugget, eller överhugget, dämphugget, skelhugget, höfthugget, rundslag, dubbelt rundslag, halshugg, fothugg, mitthugg, handhugg och dubbelhugg.

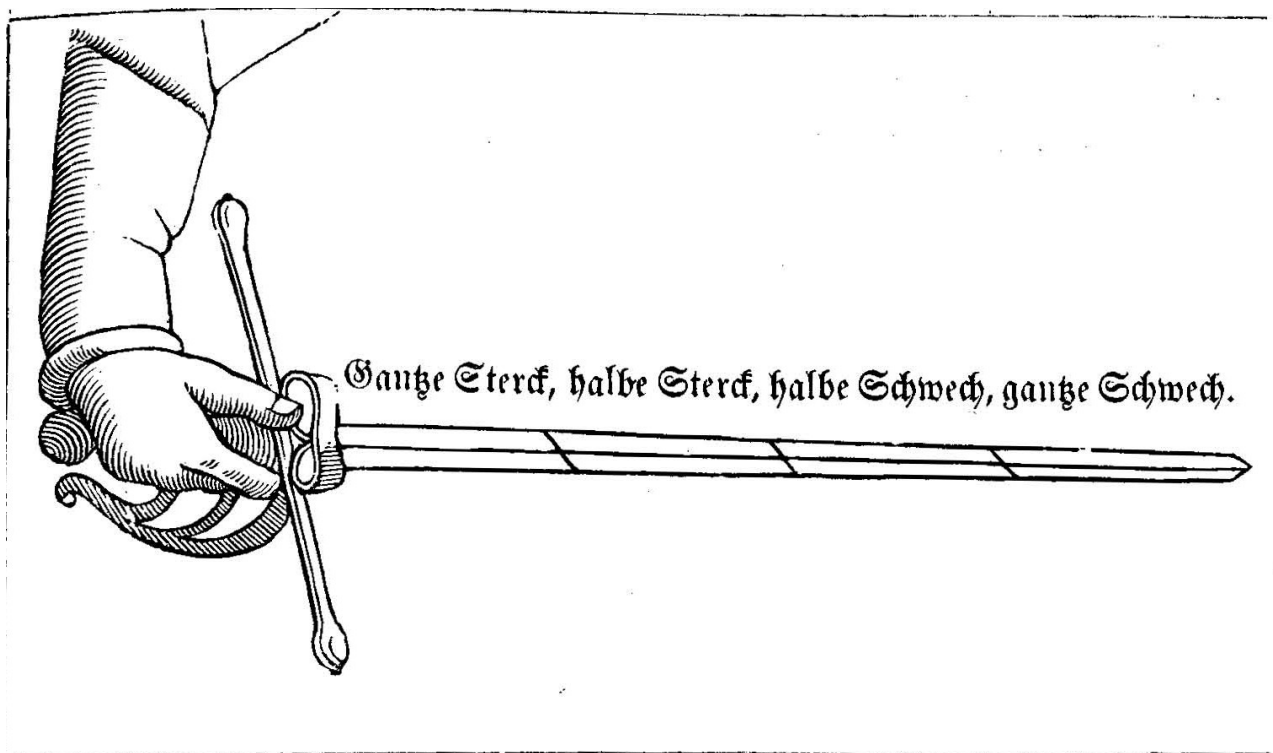
Ett snett överhugg kallas i värja för vredshugg, eller värjslag. Märk nu hur du skall två sneda höga eller låga vredeshugg från båda sidor genom båda kryssen. Dock skall du hålla dig på en sida. Lär att hugga fullföra med stegen sirligt och långt utsträckta hugg framför dig fint och snittvis. Börja först från enkelt från ena sidan börjar ena linjen på hans vänsteraxel nära halsen, och slår över överdelen av hans bröst och slutar under hans högerarm. Den andra linjen börjar ovansidan av hans vänsterhöft och går snett igenom hans mage, och slutar vid början av hans högerfot. Den tredje linjen börjar i den tjocka delen av hans vänsterben och slutar på andra sidan vid hans vänsterknä.

Därefter huggen i kors från båda sidor: står du i början med höger fot fram mot övre krysset, dock med kroppen upprätt, och hugg sålunda med utsträckt arm från båda sidor snett genom hans axlar, och i huggen vänder du högersidan väl med hugget. Mot det mittre krysset ställer du dig igen med höger fot fram, dock så att du i steget står en fotlängd eller bredare än innan och böjer fram knät ordentligt så att du sänker högeraxeln som du för huggen ifrån, och befinner dig i jämnhöjd med punkten på det mittre krysset. Hugg sålunda från båda sidor snett tillsammans genom mitten av mannens kropp, såsom du gjorde innan mot överkroppen. Mot det nedre krysset måste du stå ännu bredare från varandra med fötterna, så att du ännu mer än innan böjer knät nedåt så att du står nedsänkt med överkroppen och högeraxeln och kommer i jämnhöjd. Är det omöjligt så är nedre krysset överflödigt, då det inte är för var och en, utan om du vill hugga mot hans ben med utsträckt kropp, så har han samtidigt ett rakt stick i ansiktet på dig. Dessa tre kryss skall du lära hugga väl vart och ett med sina steg fram och tillbaka innan du behöver dem, dock alltid med höger fot fram i steget. För att använda dessa tre kryss rätt, hugg det första hugget mot det översta krysset genom sagda vänster snett hängande linje, det andra med ett steg fram med vänster mot hans höger sida snett igenom det mittre krysset. Det tredje hugger du igen från din höger sida mot hans vänstra nedre kryss snett igenom hans ben med ytterligare ett steg fram med främre foten. Dessa tre hugg måste ske snabbt med höger fot fram. Sedan hugger du under tiden såsom du nu kan växla från det övre till det undre, igen fast tvärt om från de undre till de övre linjerna.

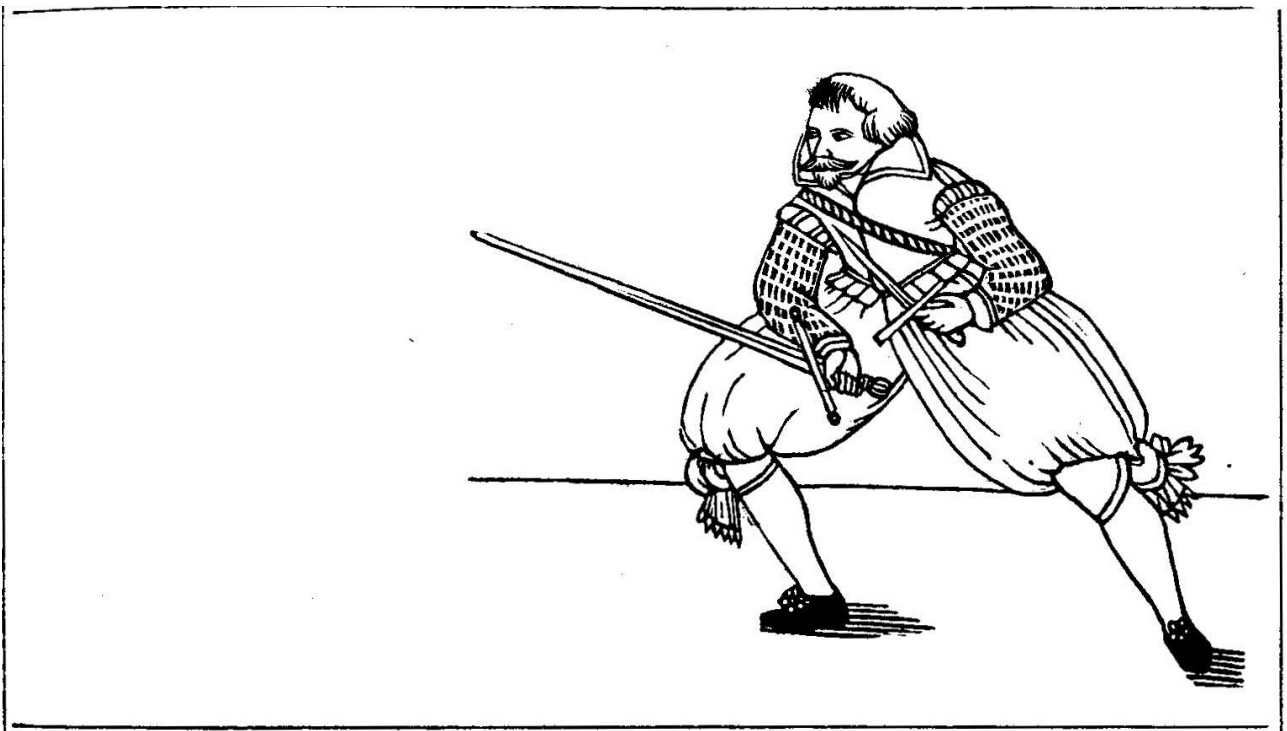

Sticken i värja är tre stycken, som alla andra härrör ifrån. Det första från ovan det andra nedanifrån, och båda kan göras från båda sidor, och det tredje går från din mitt rakt från dig ut i långspets, såsom denna figur visar med sina bokstäver enligt följande förklaring: A ovanpå på huvudet är ett överstick och skalphugg. B på vänsteraxeln är ett vänster överstick mot ansiktet eller bröstet. C på vänstersidan vid midjan är mittsticket mot kroppen. D på vänsterknät är ett stick eller hugg underifrån. E vid fötterna är ett understick eller underhugg. F på högerknät är ett stick eller hugg underifrån. G på högersidan i mitten är ett höger mittstick mot kroppen. H på högeraxeln är ett höger överstick. Sålunda är A och E över- och understick mot varandra. B och H två övre mittstick mot varandra mot midjan eller magen. D och F är två mittstick mot båda knäna mot varandra. H och D är ett höger ovanifrån och vänster tvärt mot diagonala stick. Slutligen B och F är ett vänster övre och höger undre stick mot varandra. Ett annat exempel: överstick från höger riktat mot motståndarens ansikte eller bröst utför du sålunda: ställ dig i höger överläge lyft högerfoten till ett steg fram och i samma stund du lyfter foten rycker du upp hjaltet tillbaka på din högeraxel och till en kraftig ansats till en stöt, och därifrån stöter du med ett brett steg med din upplyfta fot mot hans bröst, och när sticket träffar vänder du långa eggen nedåt till vänster så att du efter fullbordat stick också är böjd med främre knät ordentligt framåt samtidigt med överkroppen efter sticket, och så att din värja efter utfört stick befinner dig med överkroppen framåtböjd mot marken, och din värja efter utfört stick går i marken ett snitt med eggen och med armen väl utsträckt fram. I samma stund för du långa eggen och foten igen upp i höger överläge just så som du stod i förstone. Detta utförs på båda sidor.

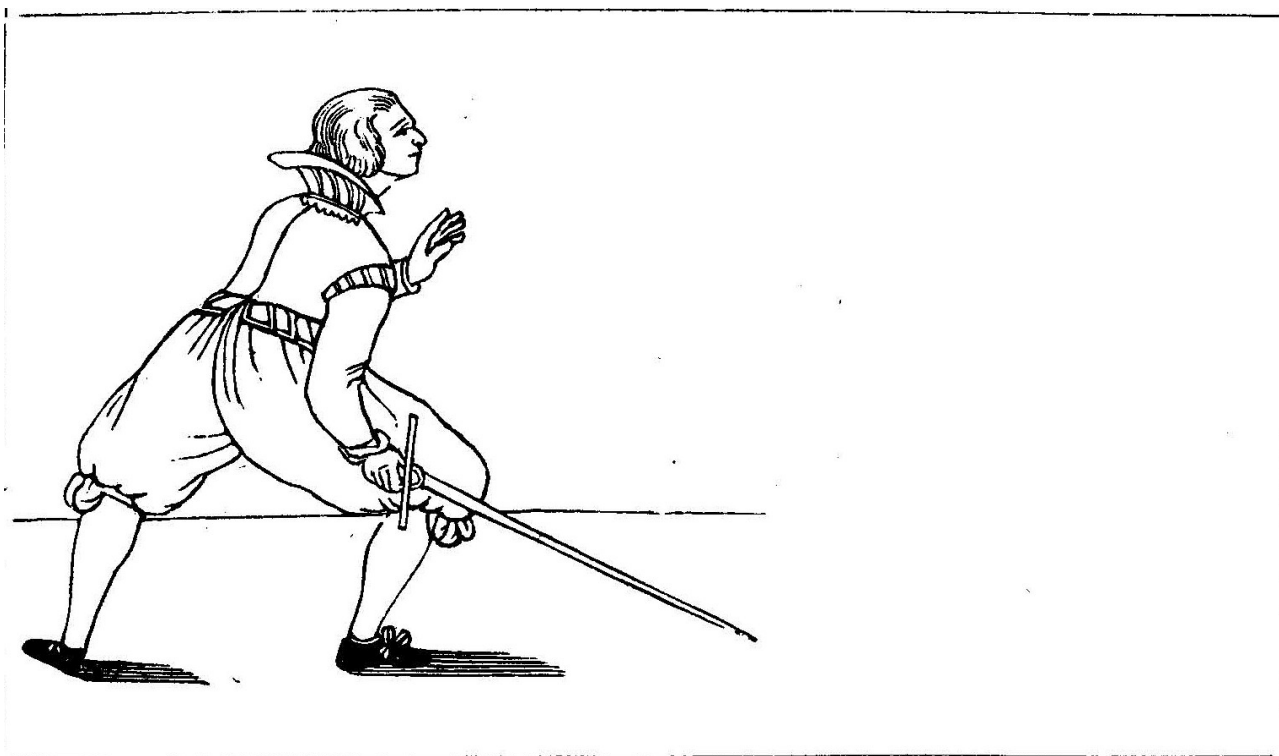

Översatt: hel starka, halv starka, halv svaga, hel svaga

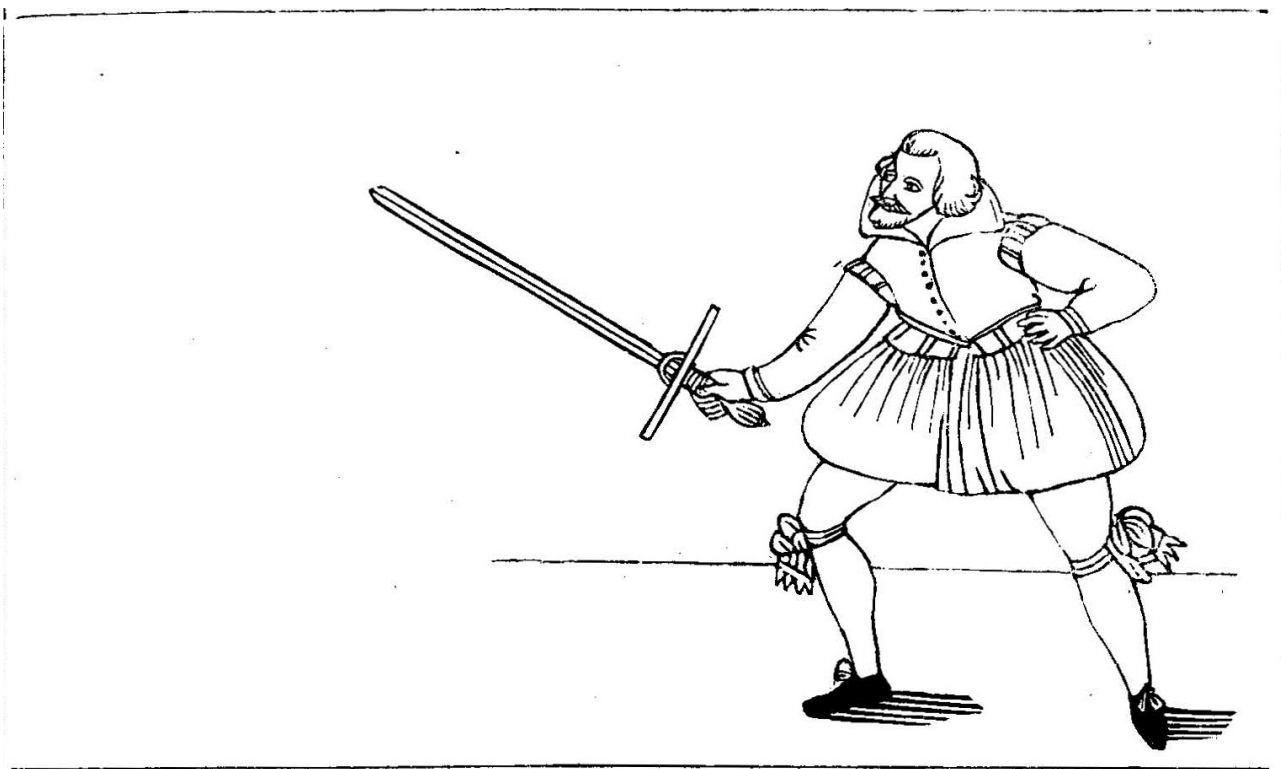
Värjan delas i två delar. Första delen är från spetsen till mitten av densamma, och kallas svagan, och delas även den i hela och halva svagan. Hela svagan är främre delen och halva bakre. Andra delen är från mitten av klingan till fästet. Även den är indelad i hela och halva starkan. Halva starkan är från närmst mitten och den andra till hjaltet eller fästet. För att föra värjan korrekt använder du rätta eggen, som du kan skada din motståndare med. Ryggen används till att parera, då en egg såsom ena halvan av klingan används till att anfalla, och den andra till att försvara med. När du nu i anfäktandet befinner dig så nära din motståndare att du kan nå hans, använder du omsvepande stick och hugg med fintade eller tillbakadrakna hugg. När ni båda kommit närmre varandra så att båda värjor binder i mitten med varandra, så stick eller hugg inte runt, utan håll öga med var han hugger och missar eller på annat sätt öppnar sig, så att du kan tränga efter honom. Kommer du ännu närmre så att du med binder med din mitten av din värja mot mitten av hans, så var snabb med att greppa brottas och kasta, annars finns inget annat medel än att kliva tillbaka från motståndaren.

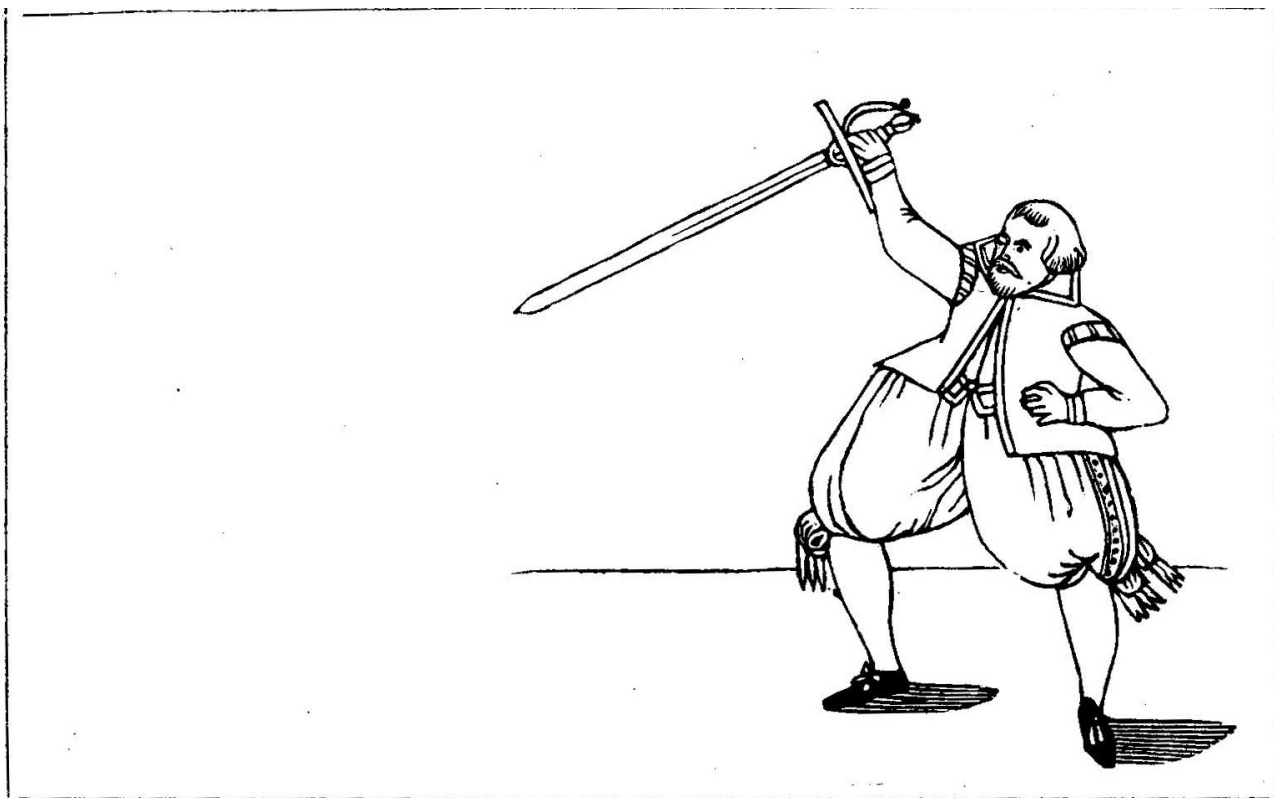
I gard för ett understick, ställ dig med höger fot fram och håll värjan med korset på tvären på undersidan framför högerknät, så att när du håller värjan har du tummen över korset på flatan av klingan, vars ena flata är vänd nedåt och den andra uppåt. I denna gard ställer du dig med fötterna brett från varandra, och med främre knät väl framåtböjt, så att kroppen hänger framåt efter värjan, samt att spetsen pekar framåt mot motståndarens mage. Detta läge använder du på båda sidor.

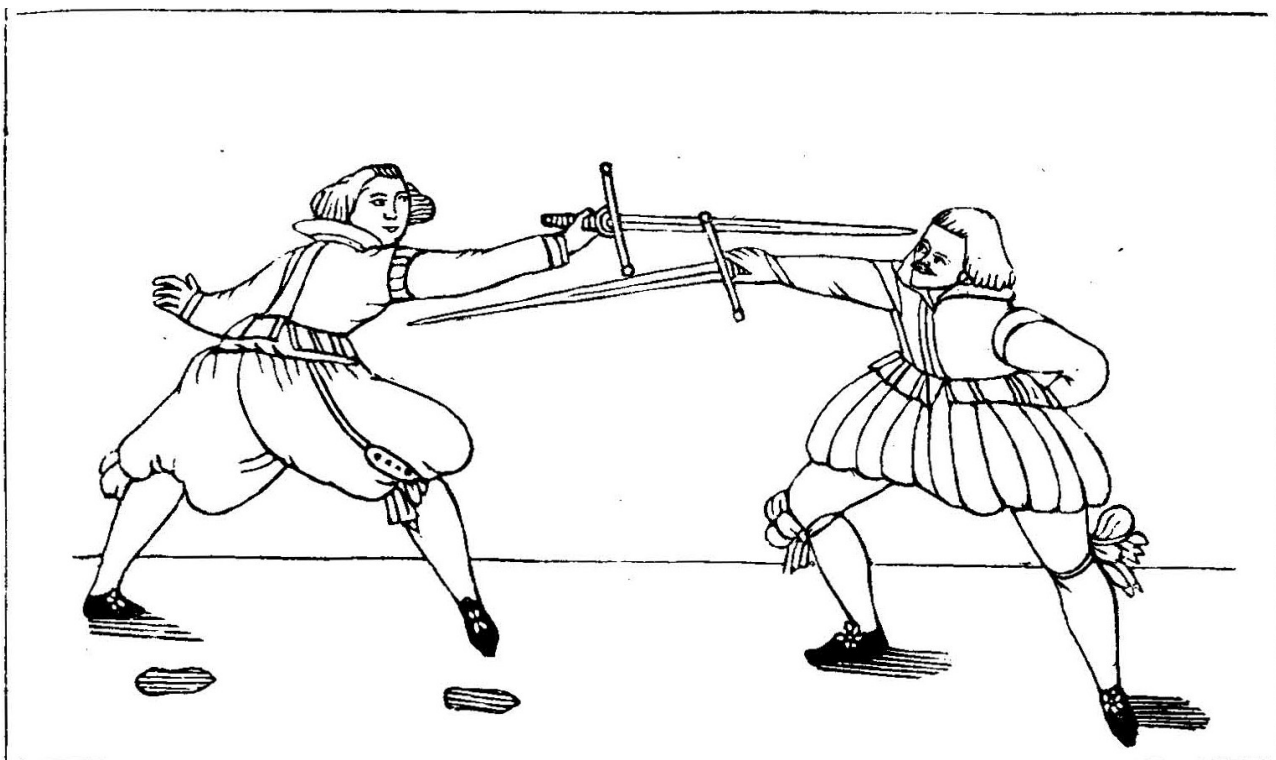
Ställ dig i nederläge på höger sida med höger fot fram, och håll klingan med hängande stark arm på utsidan av din högerfot vid sidan av dig, så att spetsen pekar utåt från dig mot marken. Så här gör du nederläge på vänstersida: dock ställer du högerfoten också fram. När någon stöter mot dig i det du hamnar i sidoläge, så kliver du med vänsterfoten ordentligt bakom din högra mot honom på hans vänstersida och kliver med högerfoten också närmre honom och i stegandet sticker du från nederläge rakt mot hans ansikte. I sticket vänder du emellertid långa eggen samt hjaltet mot hans klinga så att du vänder undan hans klinga, och samtidigt som du parerar så träffar du med spetsen. Efter stickets fullbordan lyfter du din värja med utsträckt arm uppåt mot hans högra och hugger snabbt igen ovanifrån och ned till mitten av hans värja, så att du slår undan hans värja hårt. Och innan han hämtat sig igen eller fört upp den, stöter du honom kvickt igen rakt framåt mot hans ansikte.

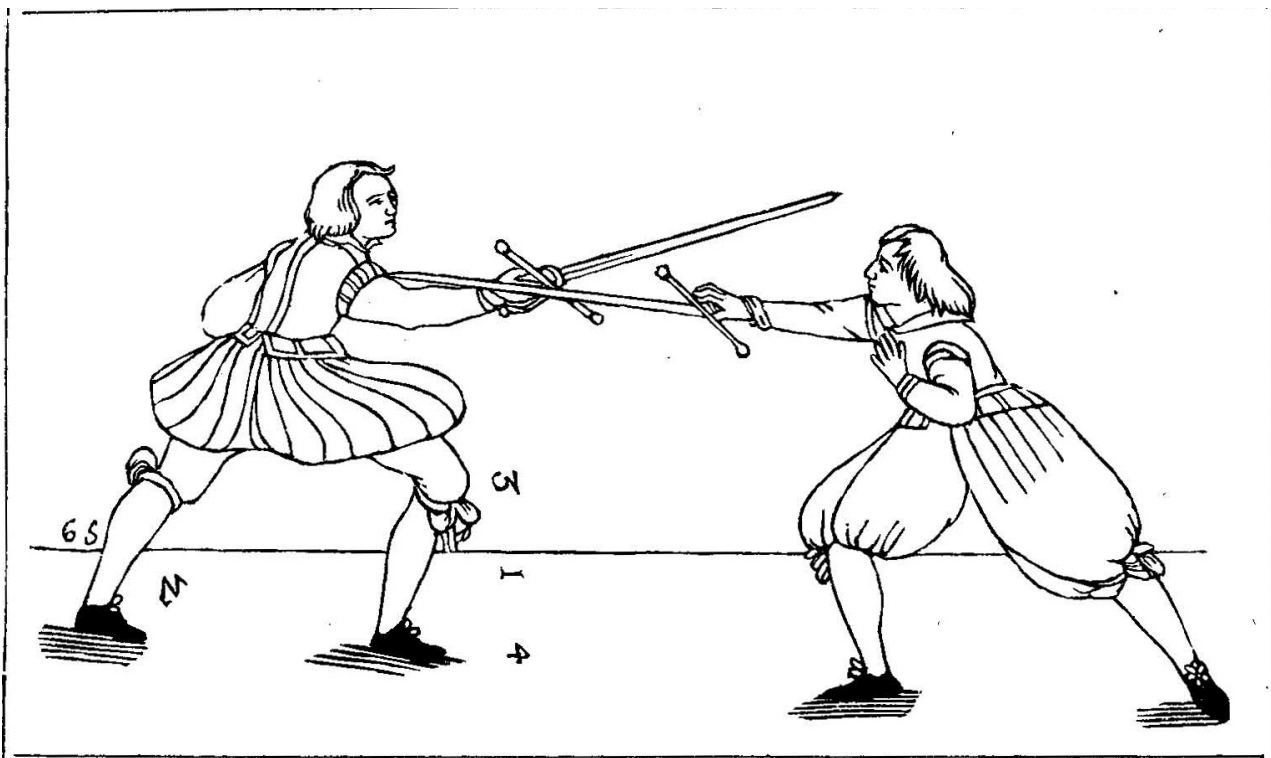
I järn läget som kallas järnporten ställer du dig med höger fot fram och håller ditt vapen med framåthängande stark arm framför ditt högerknä, så att spetsen pekar mot motståndarens ansikte. Står då din motpart i järnporten framför dig, så finta ett stick på insidan av hans vapen uppåt mot hans ansikte, så att din värja snäpper runt om till höger oxen. Låtsas att du vill stöta honom på utsidan över hans högerarm, men för undan stöten i luften och stöt honom ovanifrån på undersidan av hans vapen invändigt mot hans ansikte.

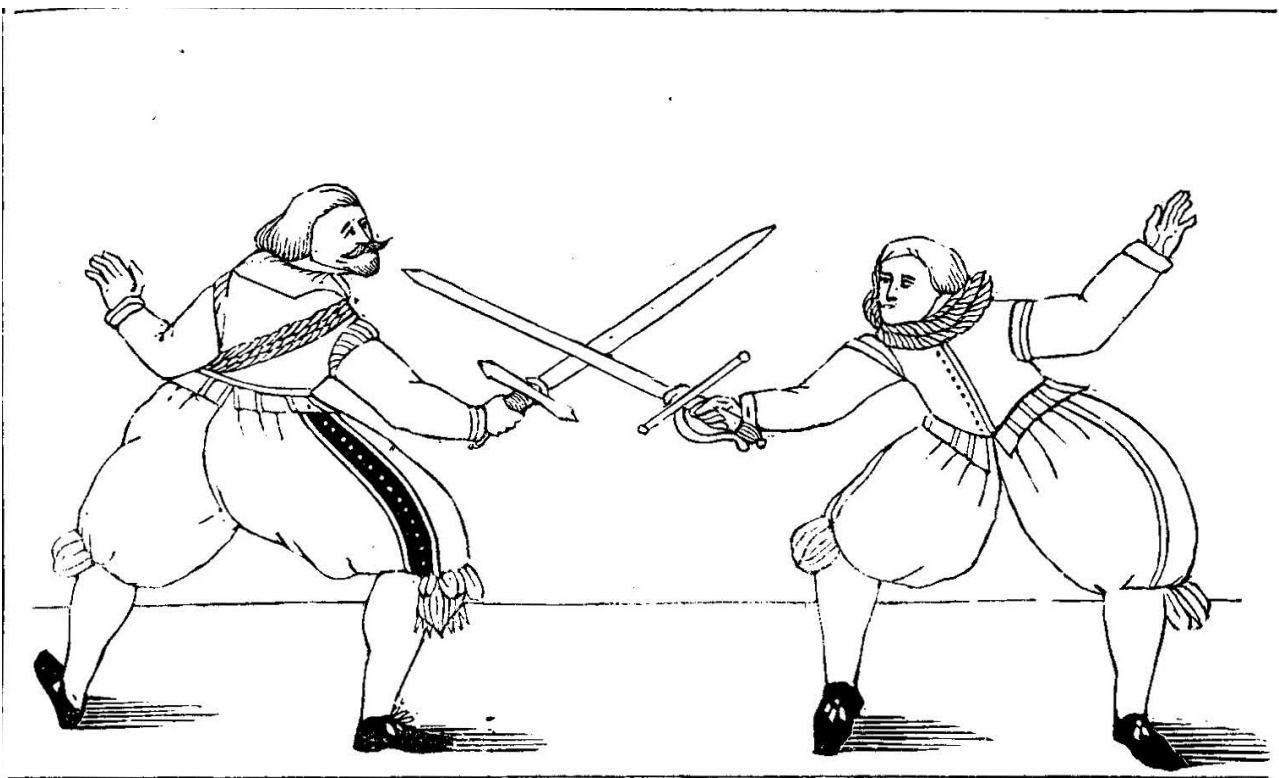
I höger överläge ställer du dig med höger fot fram och håller hjaltet till höger högt upp utsträckt framåt såsom bilden visar, så att spetsen pekar mot motståndaren, och detta är överläge för stick. När du nu håller vapnet med hjaltet upp till sidan med utstäckt arm, och du inte sträcker ut klingan framåt mot motståndaren utan bakåt, så är det överläge för ett hugg. I vänster överläge ställer du dig med höger fot fram och håller värjan med hjaltet högt upp till vänster med armen uppsträckt, så att spetsen pekar mot motståndarens ansikte. Håller du emellertid ditt hjalt uppåt till vänster med framåtsträckt arm, och vänder klingan med spetsen uppåt bakom din vänsteraxel, så står du i rätt läge för ett hugg, som också kan förvandlas till ett stick.

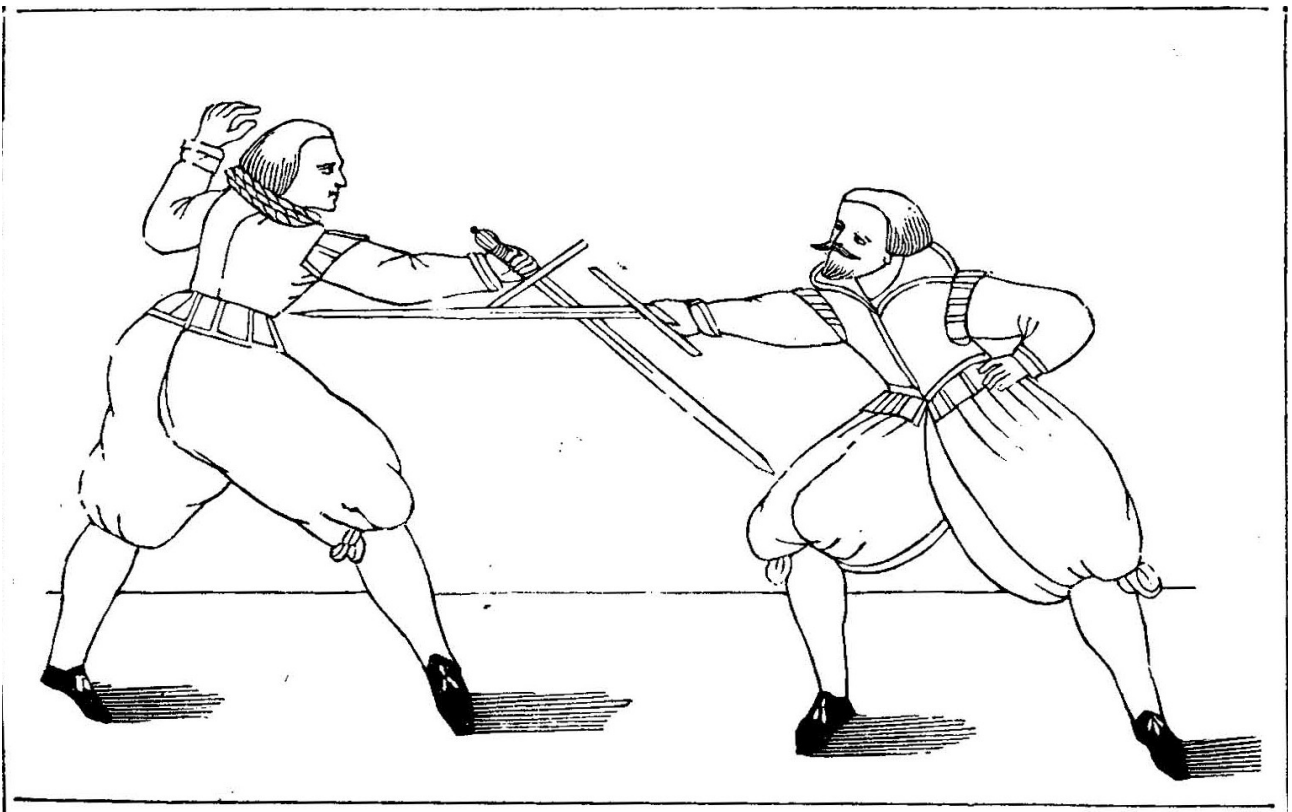
Ställ dig i vänster ox. Om någon stöter mot din högersida så kliv ordentligt undan hans stöt mot hans högersida och stöt från din vänstersida på ovansidan hans högerarm i det han stöter fram med utsträckt arm i ansiktet på honom. Ställ dig sedan i höger oxläge och se till att så fort han stöter mot dig så kliver du med vänster foten på din vänstersida undan hans stöt och går snabbt vidare med högerfoten undan mot hans högersida. I steget låter du samtidigt din klinga löpa av på din vänstersida, och därefter låter du också snärta runt till vänster oxes läge, och därifrån sticker du som innan, etc. och detta måste ske kvickt i stötarna.

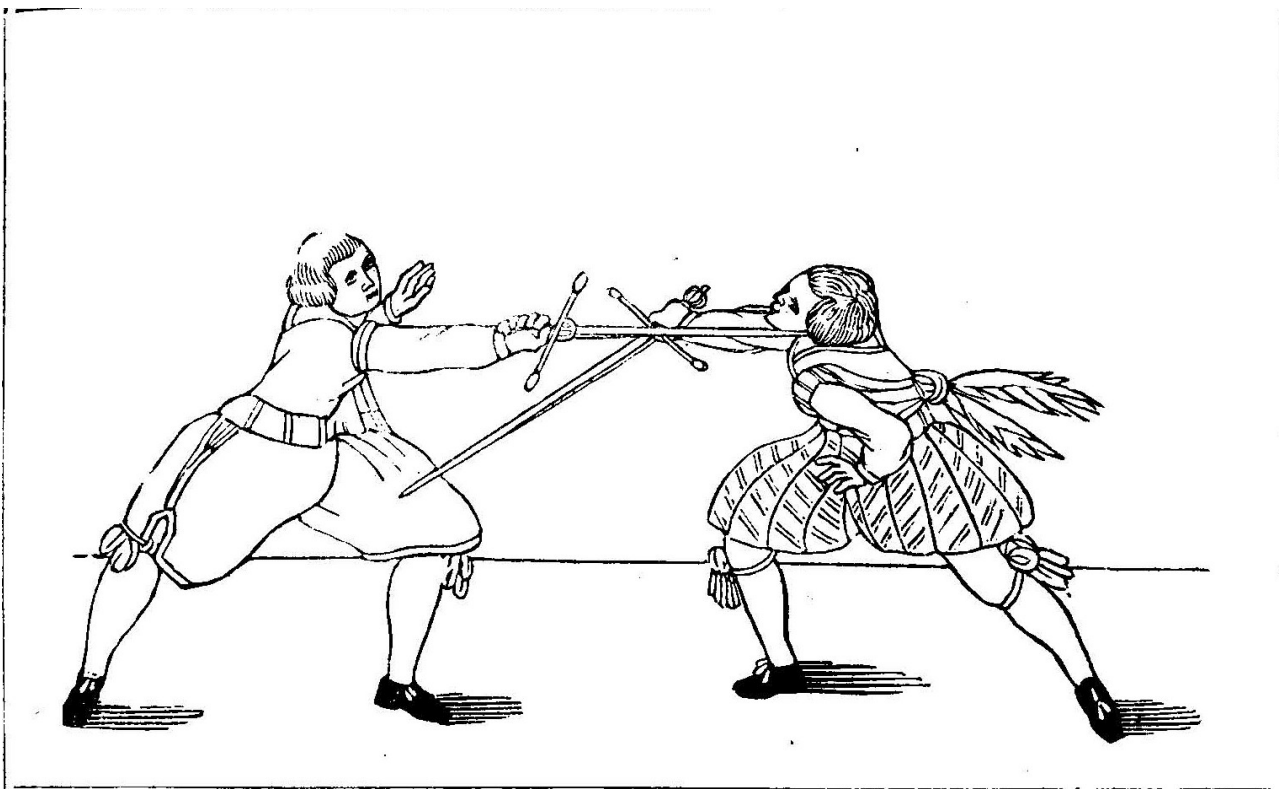
Här ställer du dig med armen långt utsträckt med klingan och vänder dig ordentligt med denna till båda sidor, där som din motståndare skulle komma mot dig. Märk noga i det din motståndare stöter mot dig från ovan, så för du klingan igenom under hans, och för den undan med ett avskär från din vänstersida mot din högra, och stöter mot kvickt i ansiktet eller bröstet. I det du gått igenom med din värja och skurit undan hans, låter du din värja fara undan vid din högerssida och hugger honom med ett starkt steg ut mot hans högra, innan han hinner upp med värjan, framtill i ansiktet.

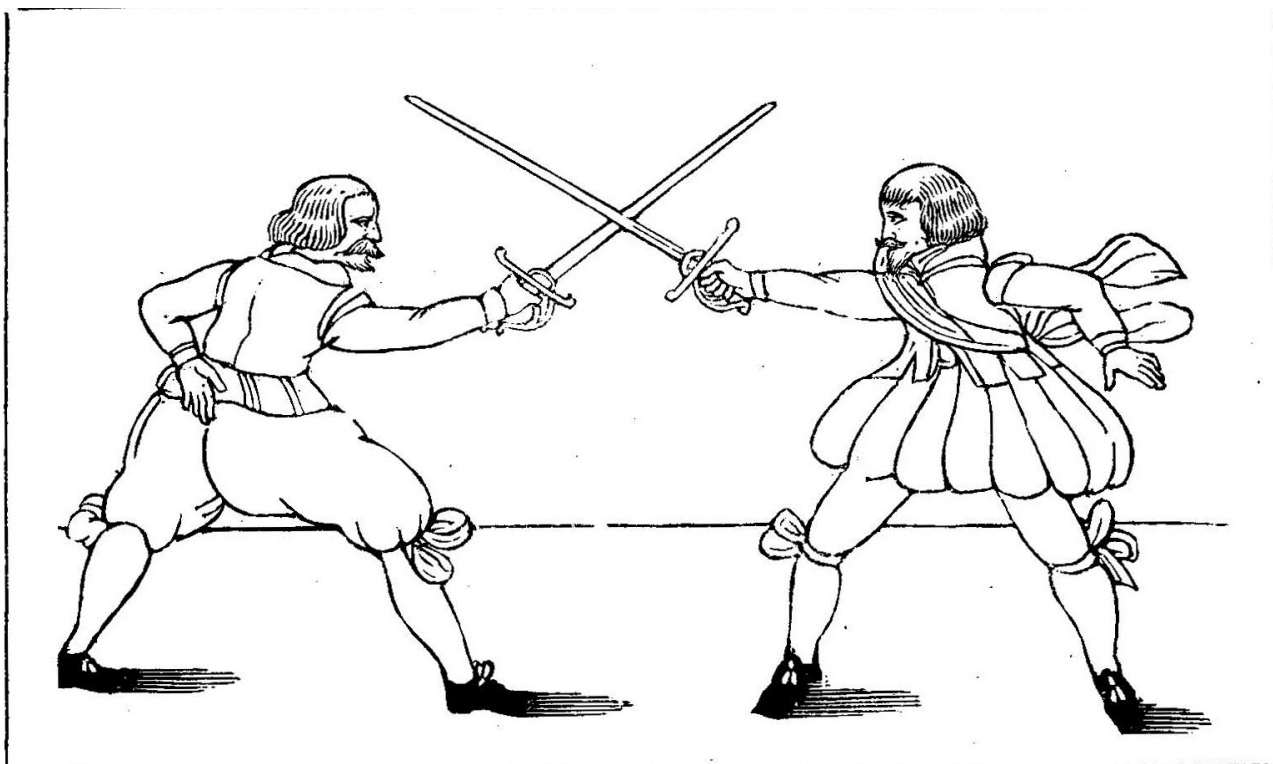
När du ser att någon befinner sig framtill vid klingan, och vill låga gå igenom med spetsen till din högersida, så kliv till 3:e samtidigt, och fäll ned spetsen rakt ovanifrån mot hans överkropp eller bröst. Parerar din motståndare det i densamma, så kliver du med vänsterfoten från 3:e till 2:a och hugger honom framtill i ansiktet.

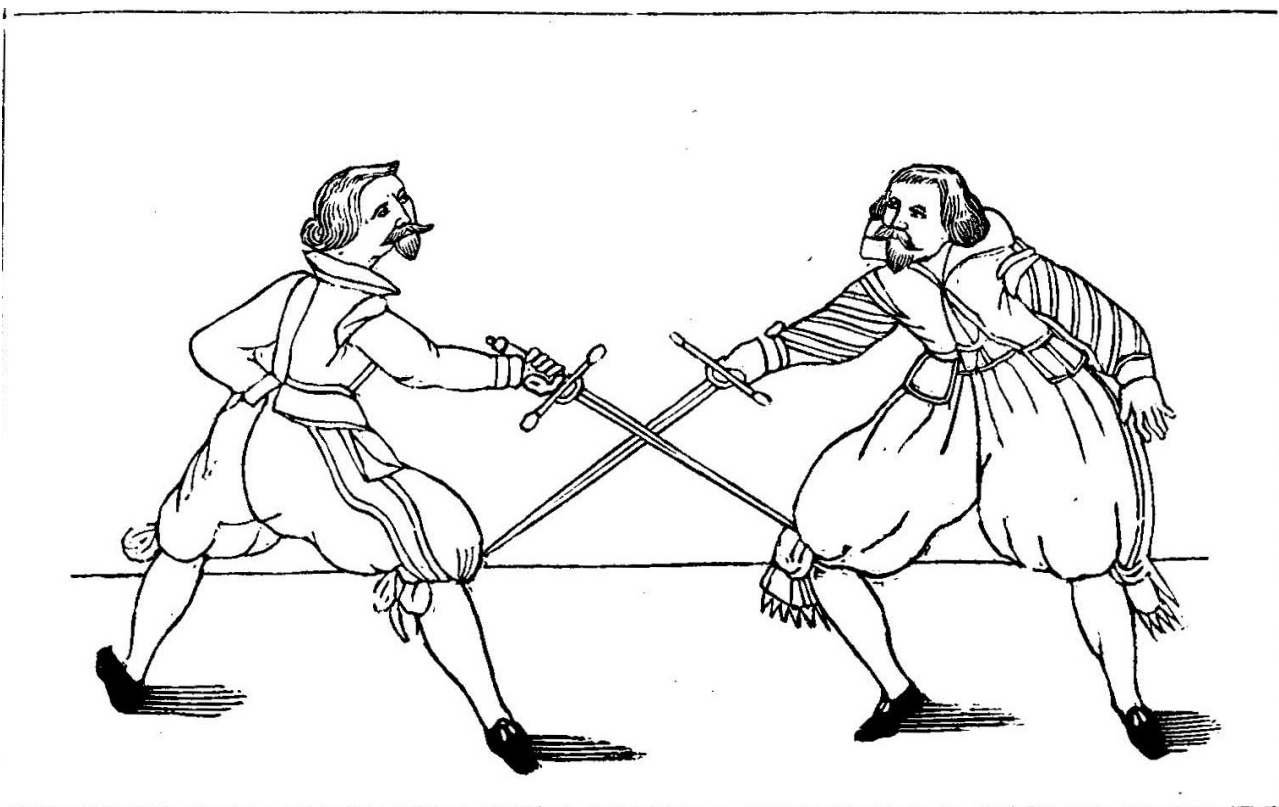
När du ser att någon hugger mot dig framtill i ansiktet, så se till i samma stund att när han låter klingan gå av för att hugga, så kliver du tillbaka till 4:e och hugger samtidigt med honom mot hans hals, i det han hugger högt. Sedan ställer du dig igen med klingan rakt utstäckt.

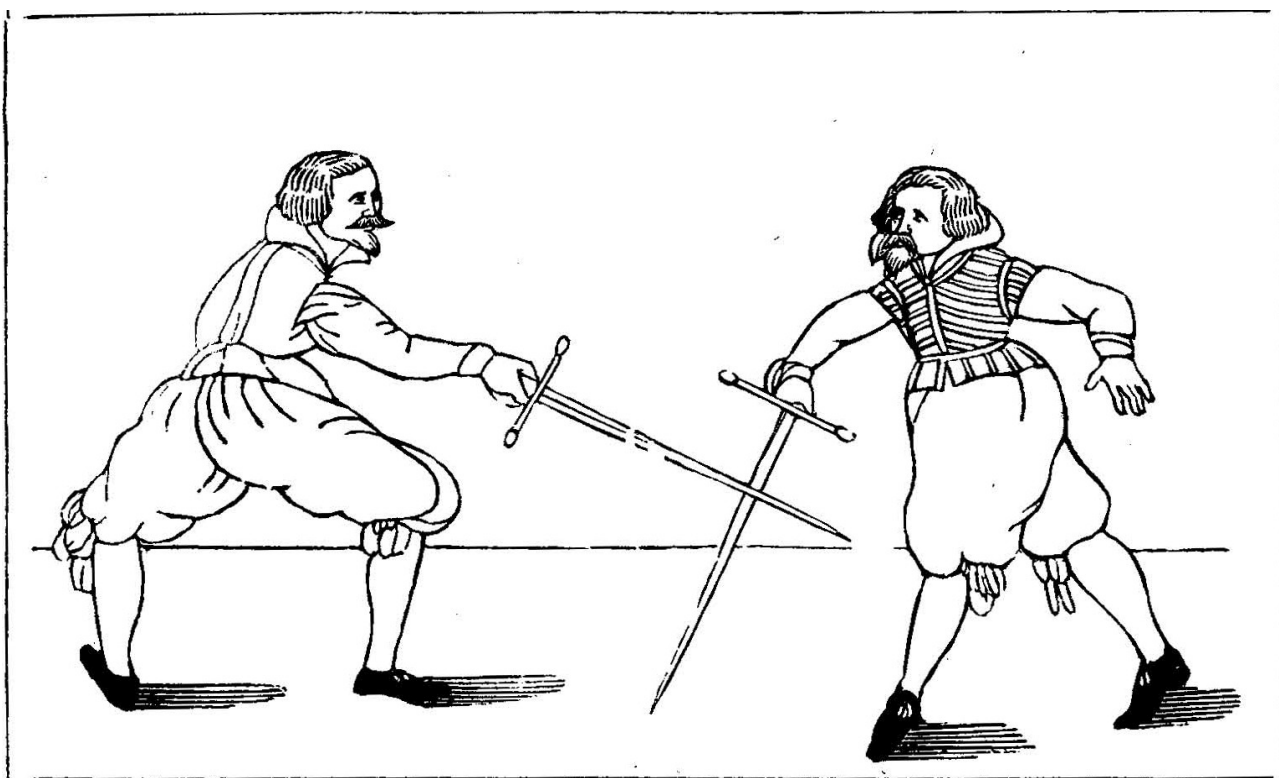
När du ser att din motpart inte låter träffa och tänker finta sina hugg, så kliver du fram i 3:e samtidigt och stöter baktill mot honom, och kliver sedan strax tillbaka till 2:e

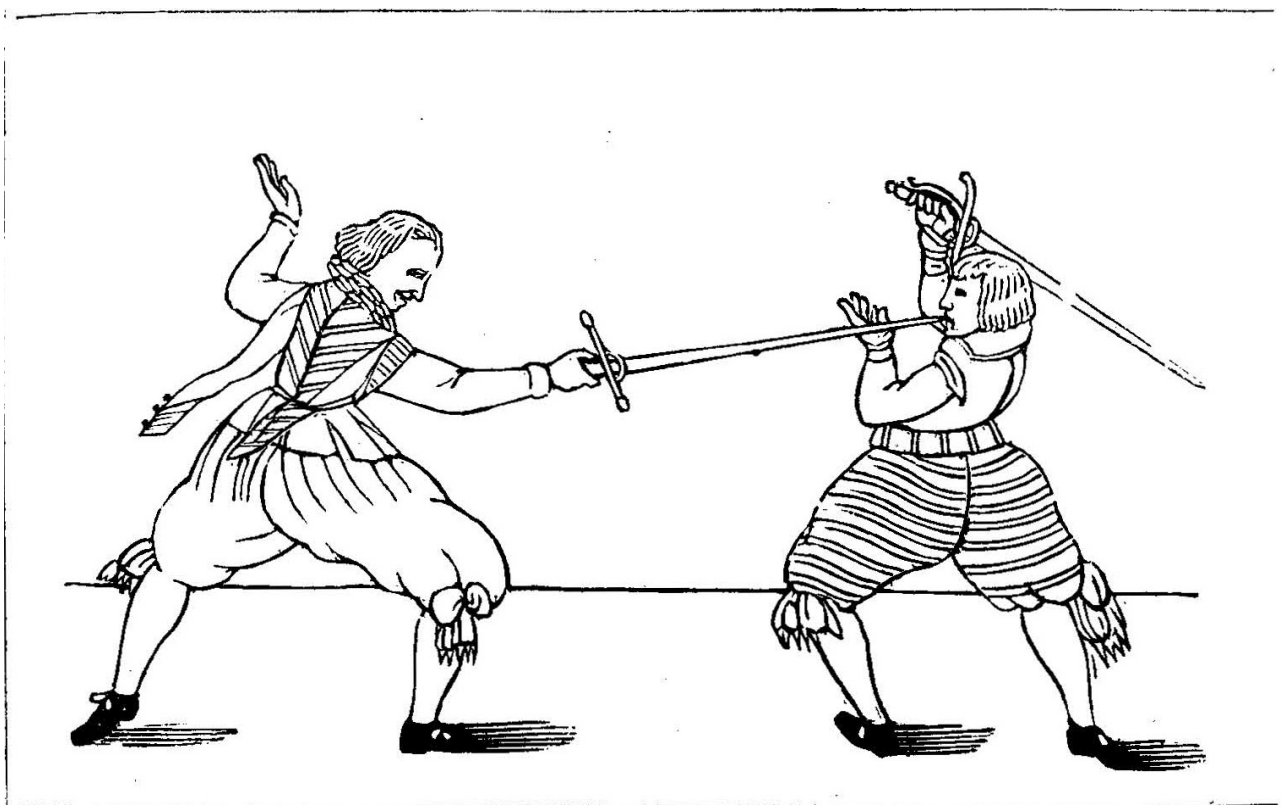
När du ser att någon vill vänsa ut klingan, så ställ dig med klingan framtill vid hans, och tryck hans klinga ned väl under din. Kliv ut till 3:e och stöt djupt mot hans högersida. Sedan kliver du i samma stund tillbaka från 3:e till 2:e, och hugger ovanifrån mot hans ansikte.

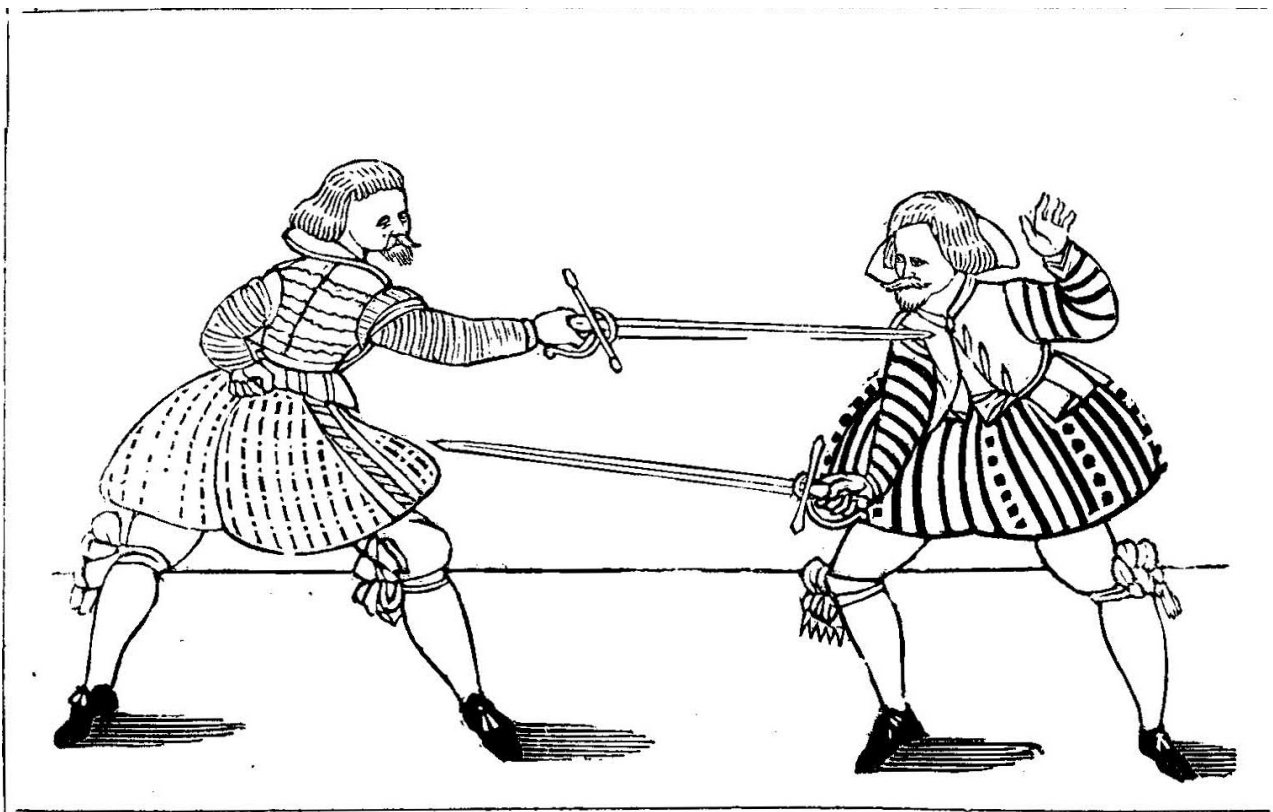
Befinner du dig baktill någons klinga, så vänd hans klinga ned under din, och kliv från 2:e till 4:e samtidigt och hugg djupt ned mot hans ansikte, och kliv sedan snabbt tillbaka från 4:e till 2:e.

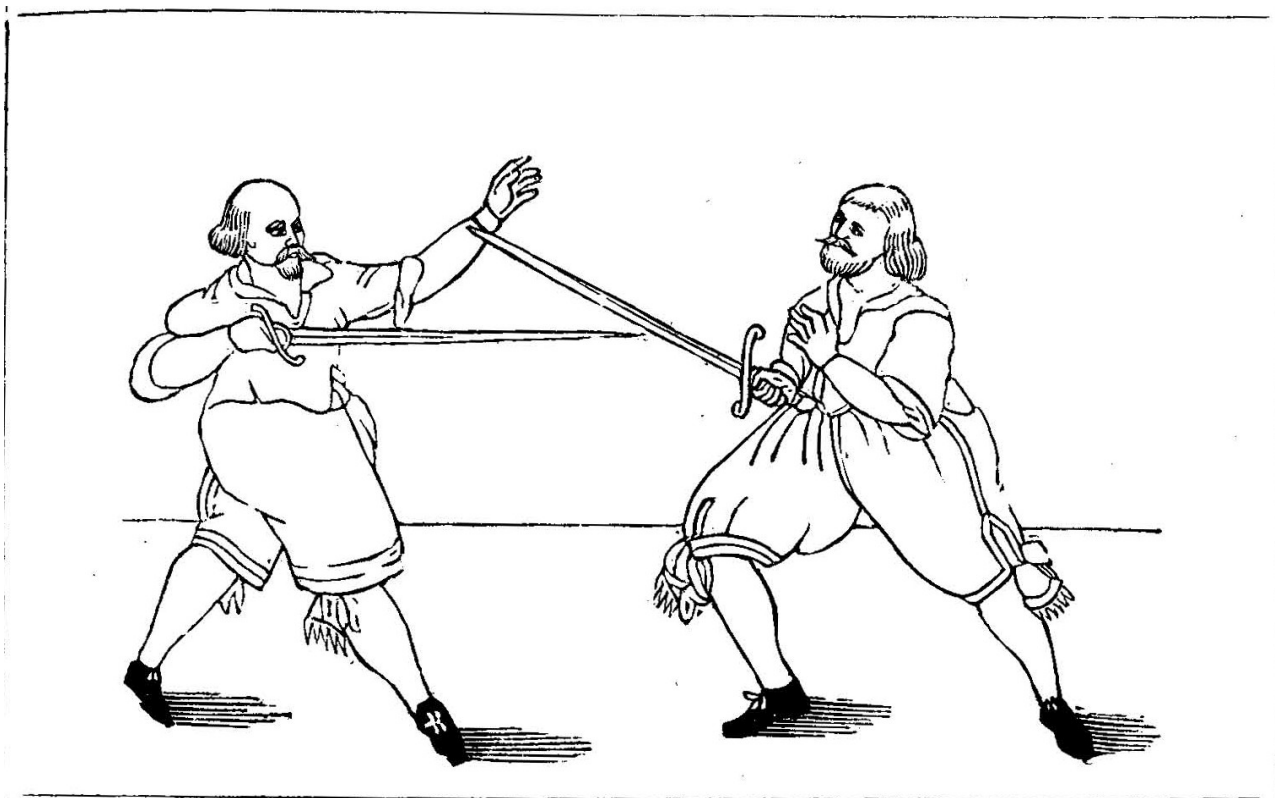
Ser du att någon tänker hugga mot ditt ben, så kliver du till 5:e garden i samma stund och fäller ned klingan. Kliv sedan kvickt från 5:e till 1:e och hugg tillbaka ovanifrån strax därpå.

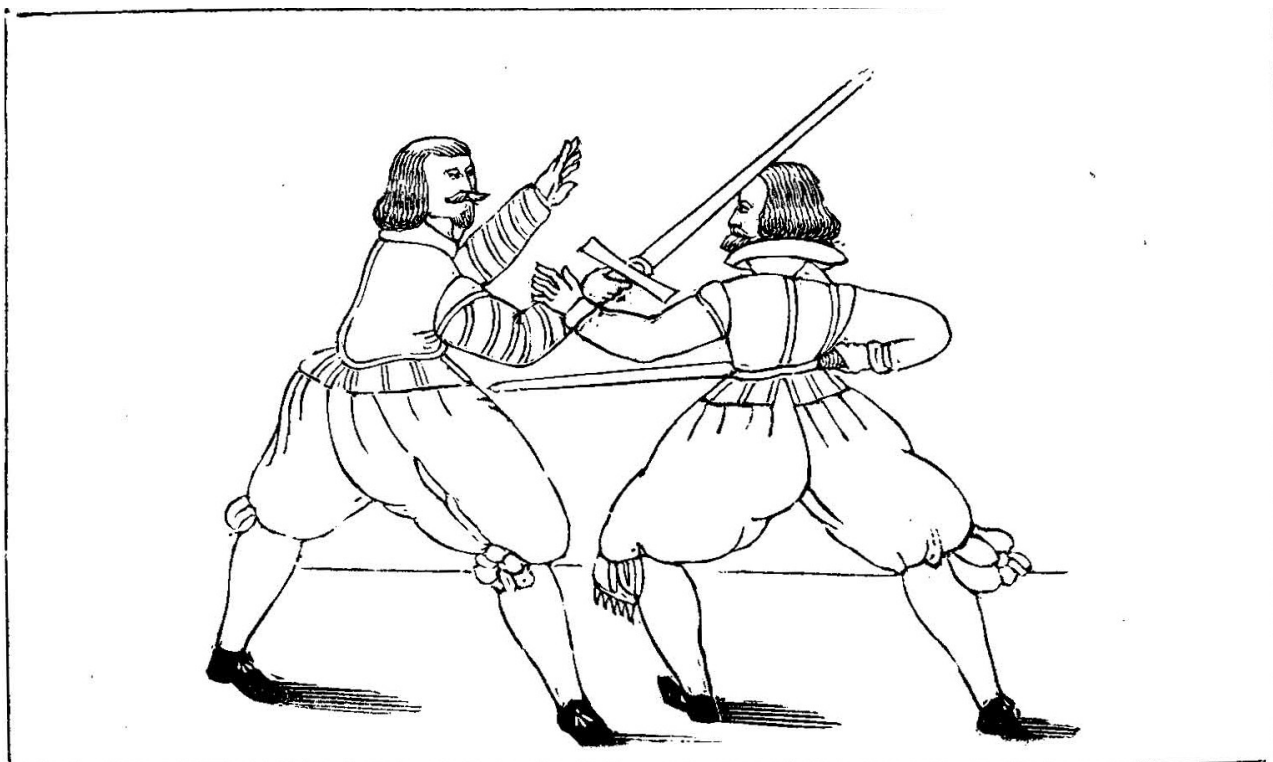
Dm du ser att någon befinner sig baktill vid din klinga, och inte tänker låta gå igenom med sin spets mot din framsida och din kropp, och ser du att han istället tänker hugga in med full kraft framtill, så kliv med vänsterfoten samt paraden mot honom, och håll din vänsterhand över hans klinga. För din värja ut under hans klinga och stöt honom rakt igenom livet.

Vill du ställa dig i ett läge, så ställ dig rätt med klivan framför ansiktet en dryg handsbredd från eller på marken när armen blir trött. Så kan du och din klinga vila. Så fort du nu vill hugga eller stöta så kliver du rätt väl upp i 3:e och stöter djupt in mot hans överkropp.

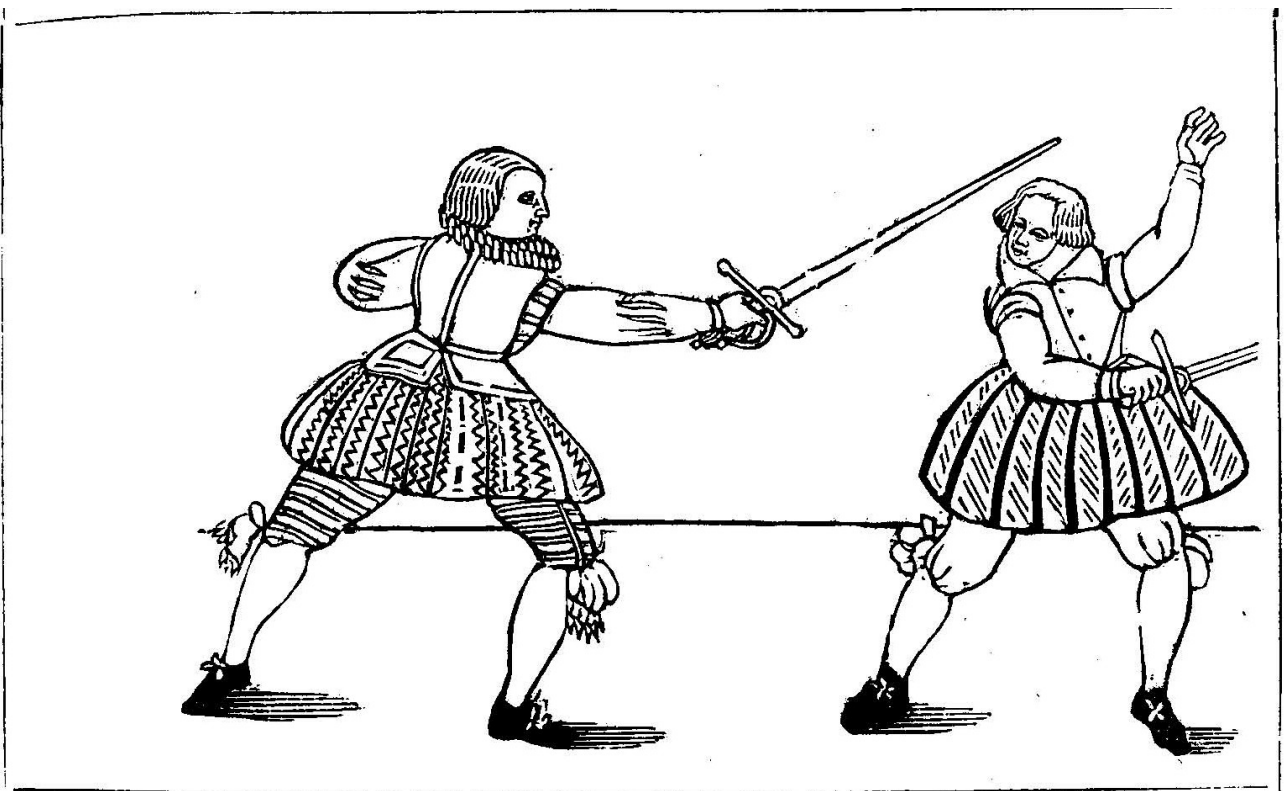
Vill du blotta dig i 4:e, så kommer han vilja hugga eller stöta mot dig. Stöter han då, så för du undan hans stöt, och kliver upp i 4:e och stöter med omvänd hand mot hans hals, och fäller ned klingan strax där efter från 4:e till 2:e och ställer dig då i gott försvar.

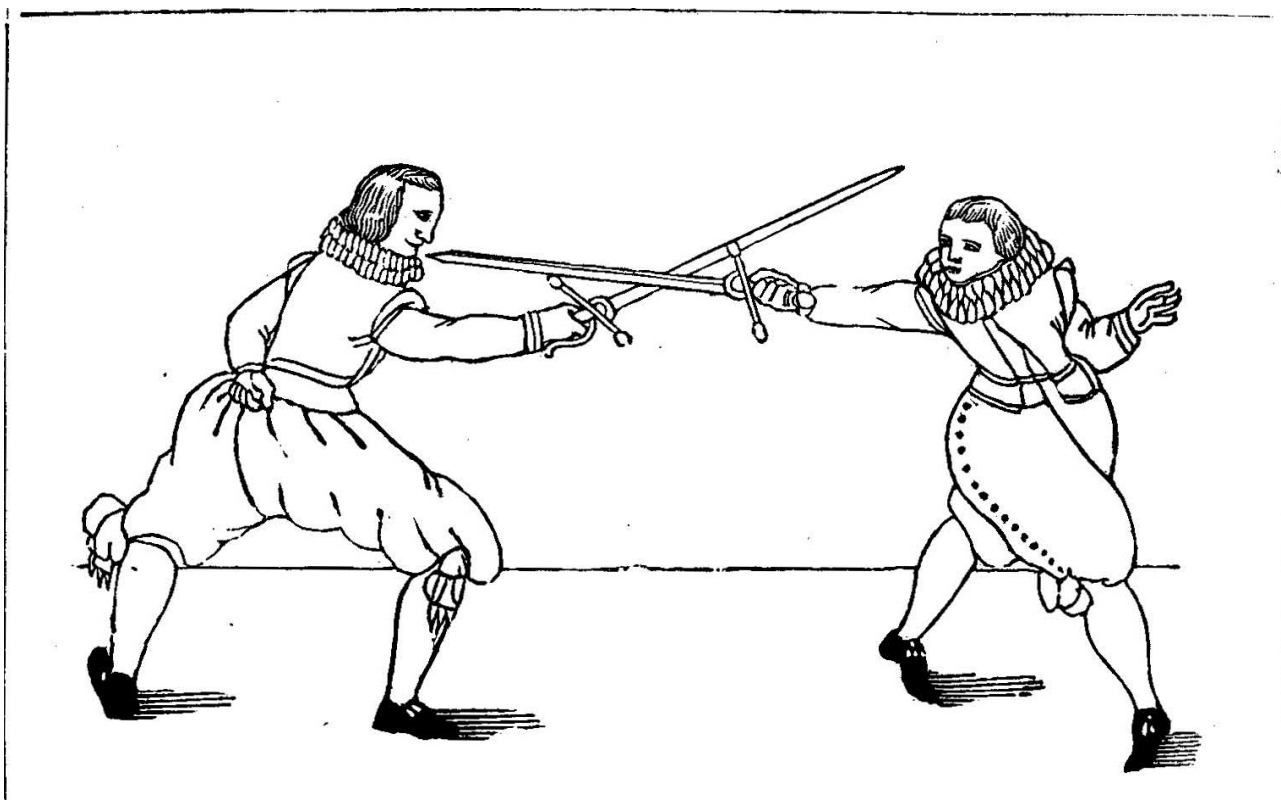
När du ser att någon vill rusa in i dig, det må vara med hugg baktill eller framtill, och om någon befinner sig baktill mot klingan och vill gå igenom, och stöta framtill mot kroppen, eller lika så, om han befinner sig framtill mot klinvan och vill gå igenom baktill och stöta, så kliv bara ordentligt bakåt till 5:e när han tänker rusa in mot dessa fyra punkter, så ränner han sig själv rakt in i din spets. Sedan kliver du med vänsterfoten från 2:e till 6:e så befinner du dig igen rakt framför din motståndare.

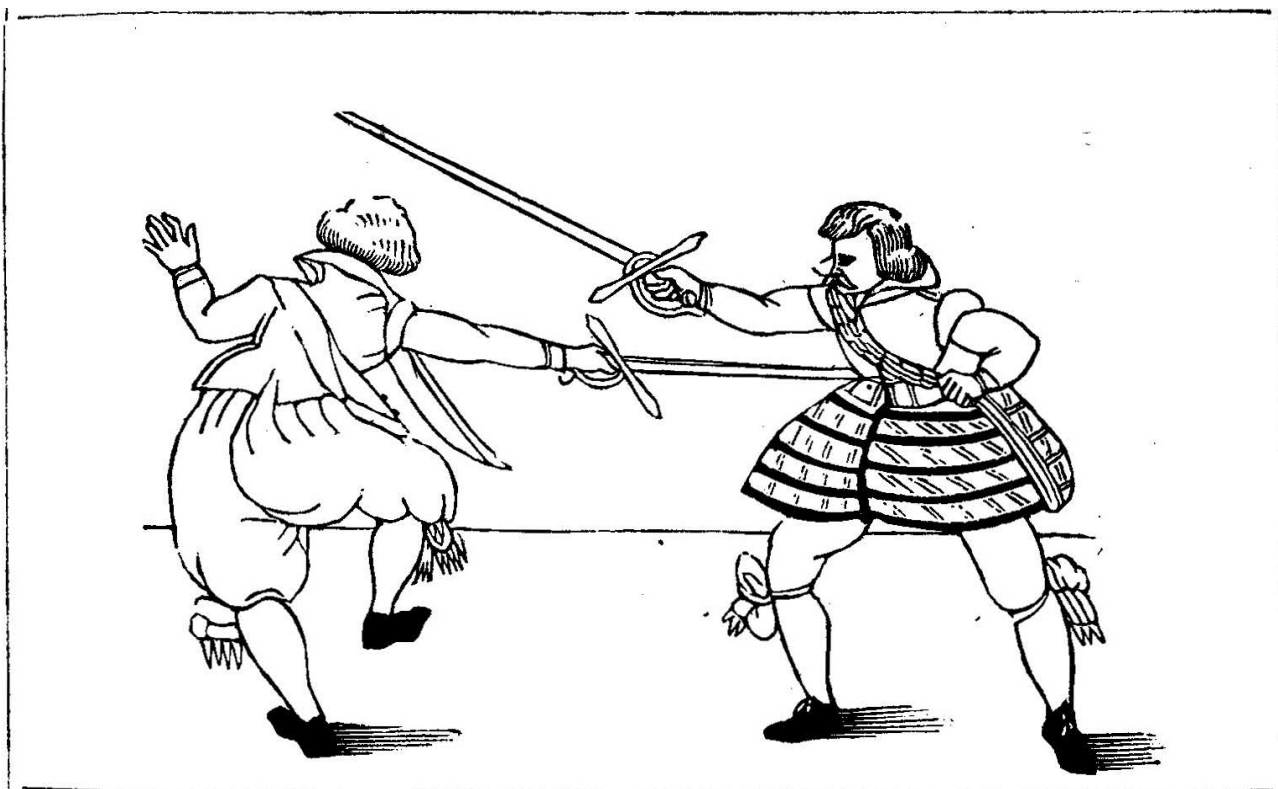
När du befinner dig framtill mot hans klinga, så låtsas att du vill hugga mot hans hans.
Vänd om spetsen i samma stund, och utför en omvandlad stöt mot hans högersida.

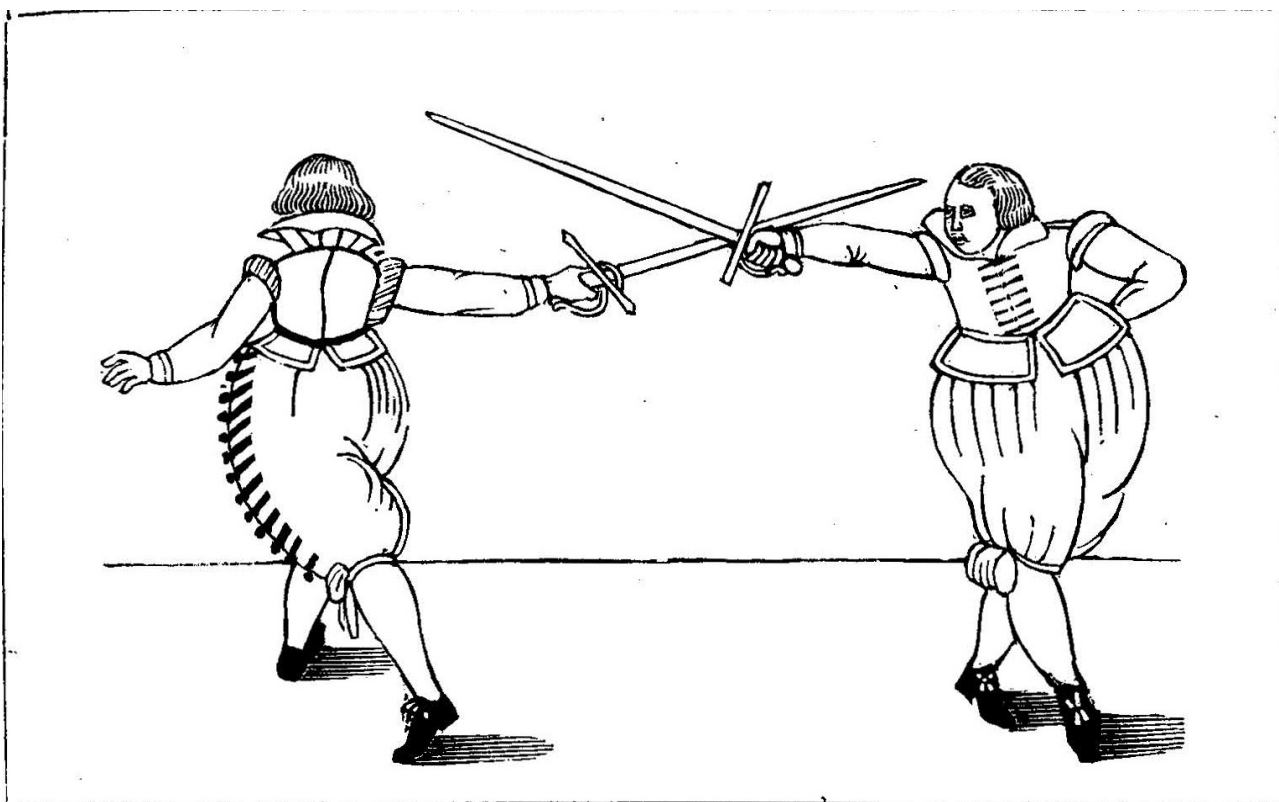
När du ser någon som befinner sig bakom eller framför din klinga, så för upp hela armen samt klingan och hugg mot hans armbåge, eller underifrån mot hans ansikte. Detta kan du göra till varje tid, och sedan befinna dig med klingan framför din motståndare.

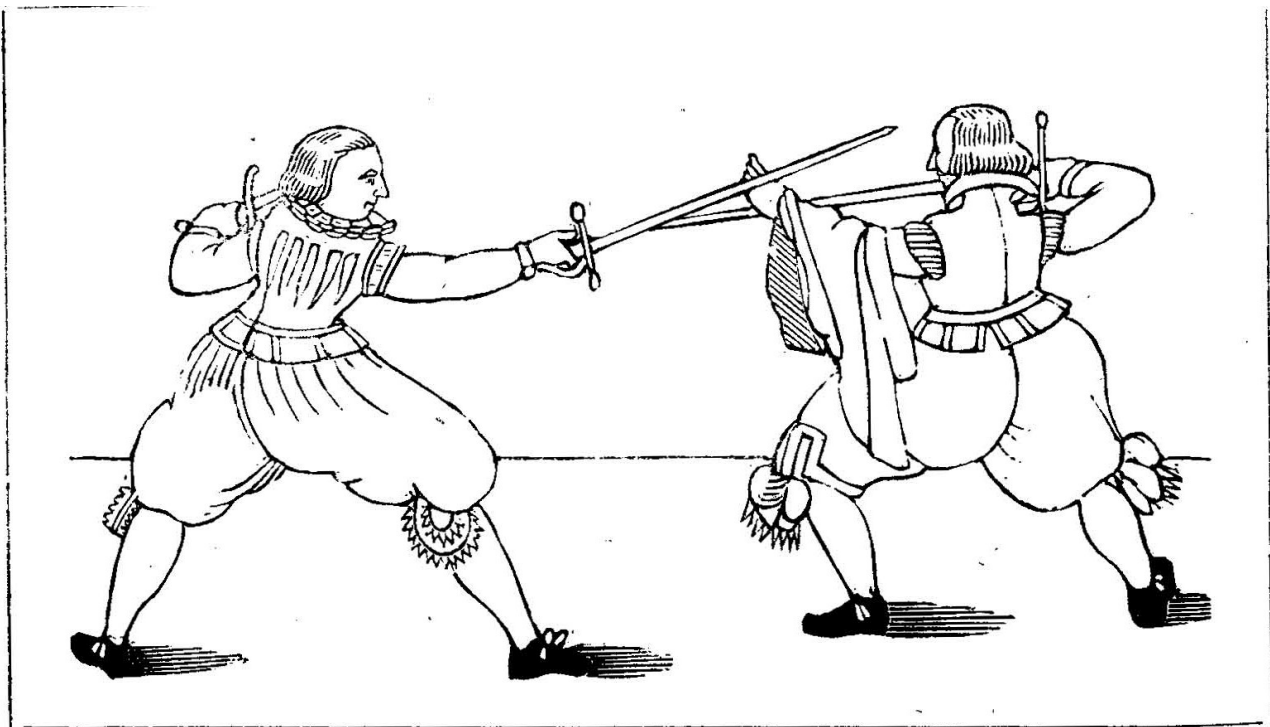
B lir du varse att någon tänker stöta framtill mot ditt bröst eller hjärtegruppen, så se noga till att så fort han befinner sig i stöten, kliver du inte mer än bakåt till 4:e, och stöter samtidigt med honom, så kliver du innan din motpart. Tänker du vilja nå honom, och i synnerhet när han befinner sig baktill på din klinga och vill gå igenom nedantill med spetsen, så håll god uppsikt på det.

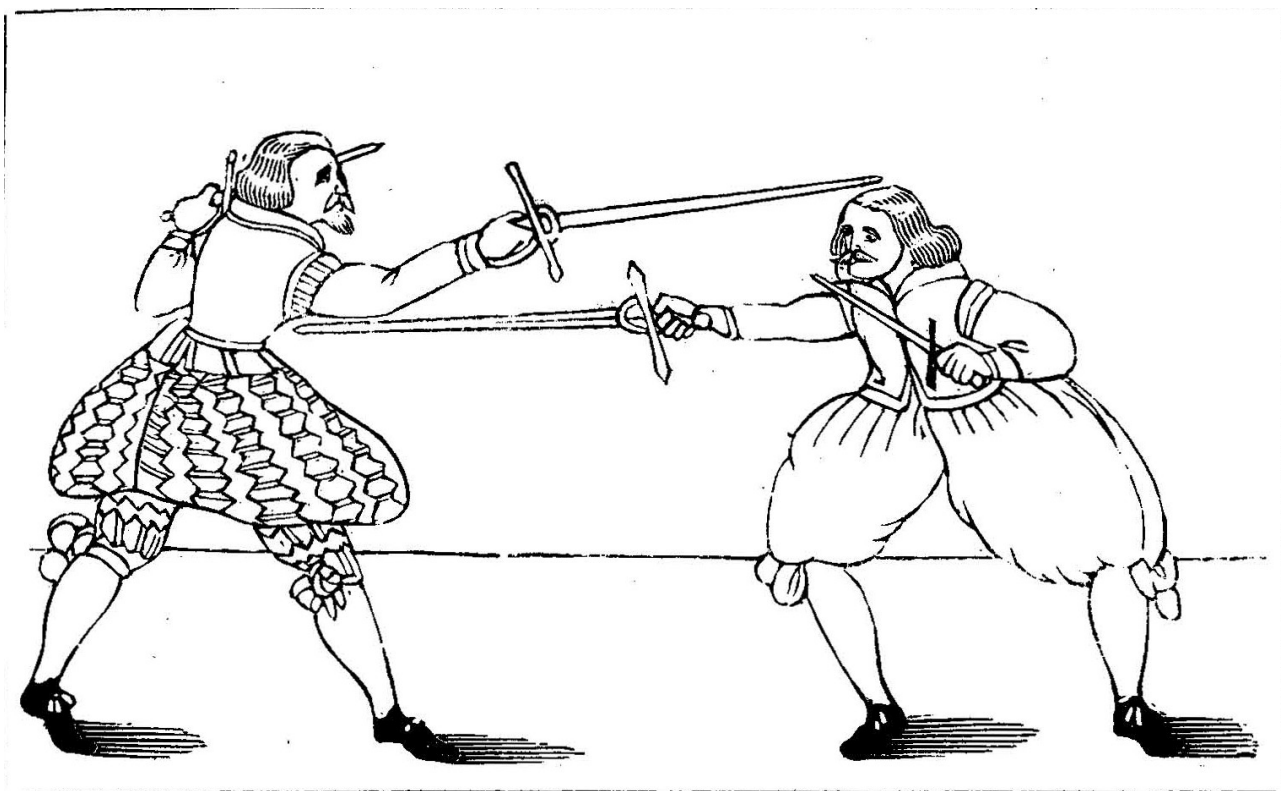
Tänker du fäktas med dolk och värja tillsammans, så håll god uppsikt på din motpart, och ställ din högerfot fram samt dolken och värjan med halva kroppen. Så fort han då vill stöta mot dig, för du undan hans stöt ordentligt med dolken, och kliver med foten upp i prima, och stöter mot hans huvud, och i stöter låter du spetsen på din värja sjunka och stöter honom nedantill i hans korta revben, så han inte kan parera med dolken. Vill du inte stöta tillbaka, så kliv med vänsterfoten tillbaka i 5:E och för undan alla hans stötar med dolken, tills du ser att du kan nå honom. Eller så anfaller du i cirkel allt eftersom tillfället ges.

Dm någon befinner sig med sin klinga bakom din, och tänker stöta högt med sin spets framtill mot ditt ansikte. Så håll god uppsikt på hans stöt. Står han i full stöt, så kliver du till 4:e, så kliver du innan din motståndare.

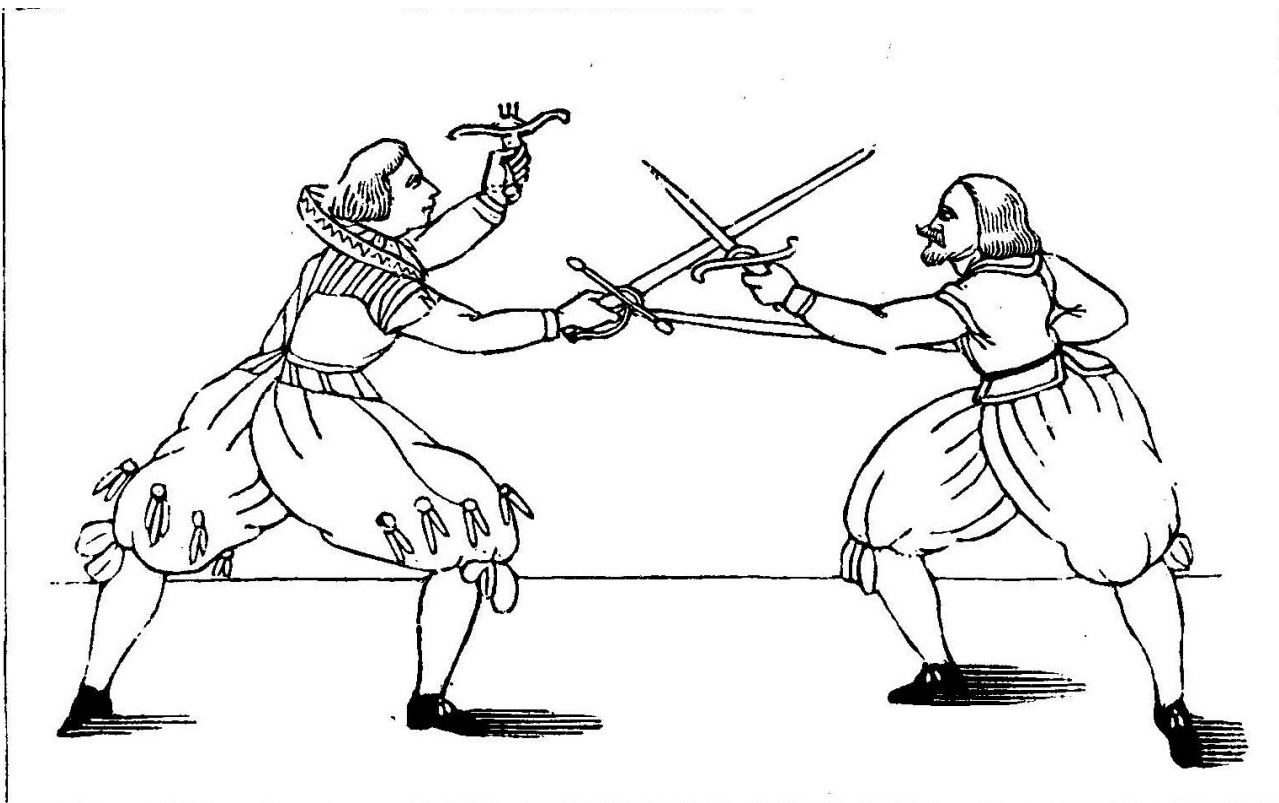
Kommer det någon fram som vill hugga eller stöta mot dig, i synnerhet vid universiteten, när man går från krogen vilket händer understundom, när ni två ryker samman. Vira eller slå din mantel om din vänsterarm, och för undan hans hugg, kliv i hugget mot honom, och stöt eller hugg tillbaka mot honom, och se till att aldrig under tiden gå till parad, ända tills din fiende är övervunnen.

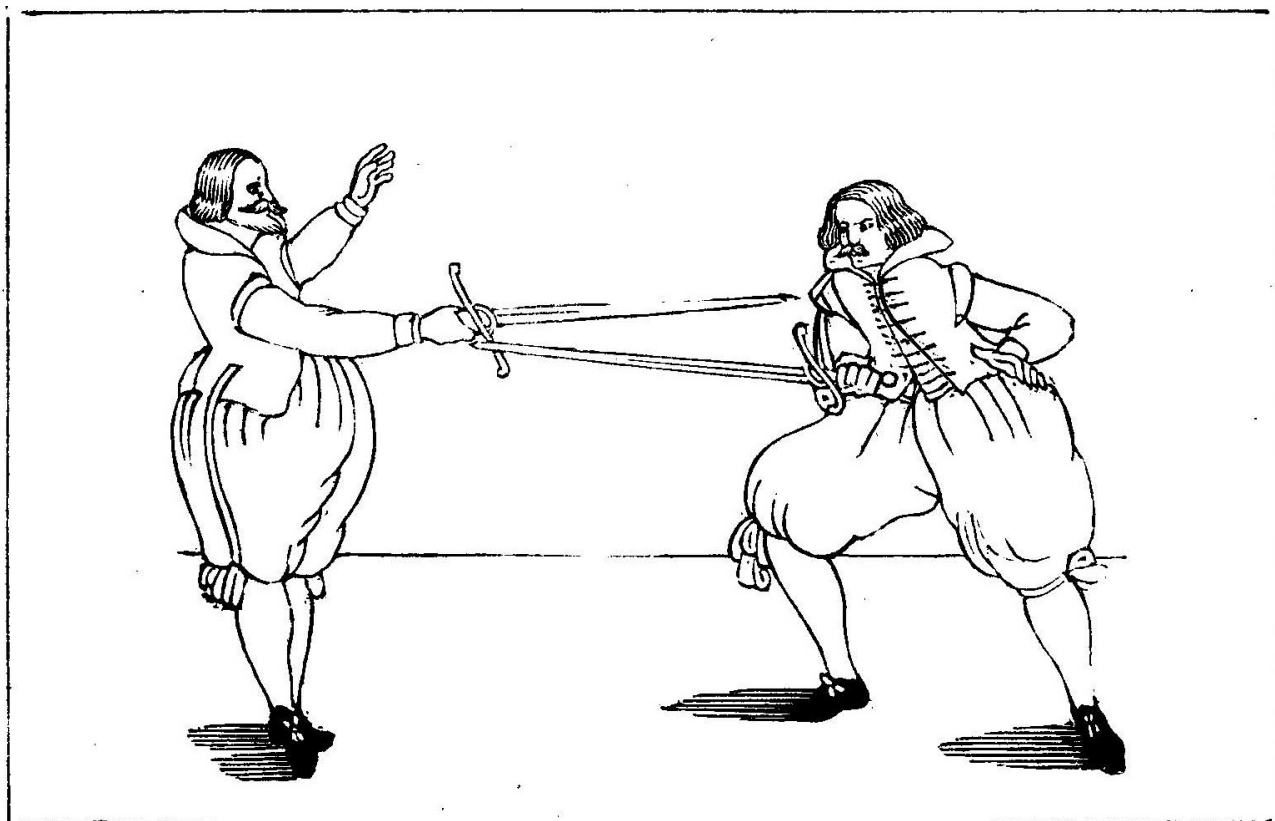
Här ni två blivit förbittrade på varandra och ingendera vill ge efter för den andre, och man på allvar vill ta den andres liv och lem, så skall man tänka till ordentligt inför sin fiende tills man får tillfälle att övervinna honom. Då två stöter mot varandra samtidigt, har man ingen teknik, och det är ingen lov eller pris att hämta för någondera parter. Hur klok man än är så glömmar man de goda steg och allt annat än en stöt, därom kan man säga mycket. Men om en vill använda dolken mot hans liv, kan det vara till mer skada än nytta, i synnerhet om han inte lärt något om det. Därför är det mitt råd att använda försiktighet och inte glömma stegen, så vinner man lov inför fienden.

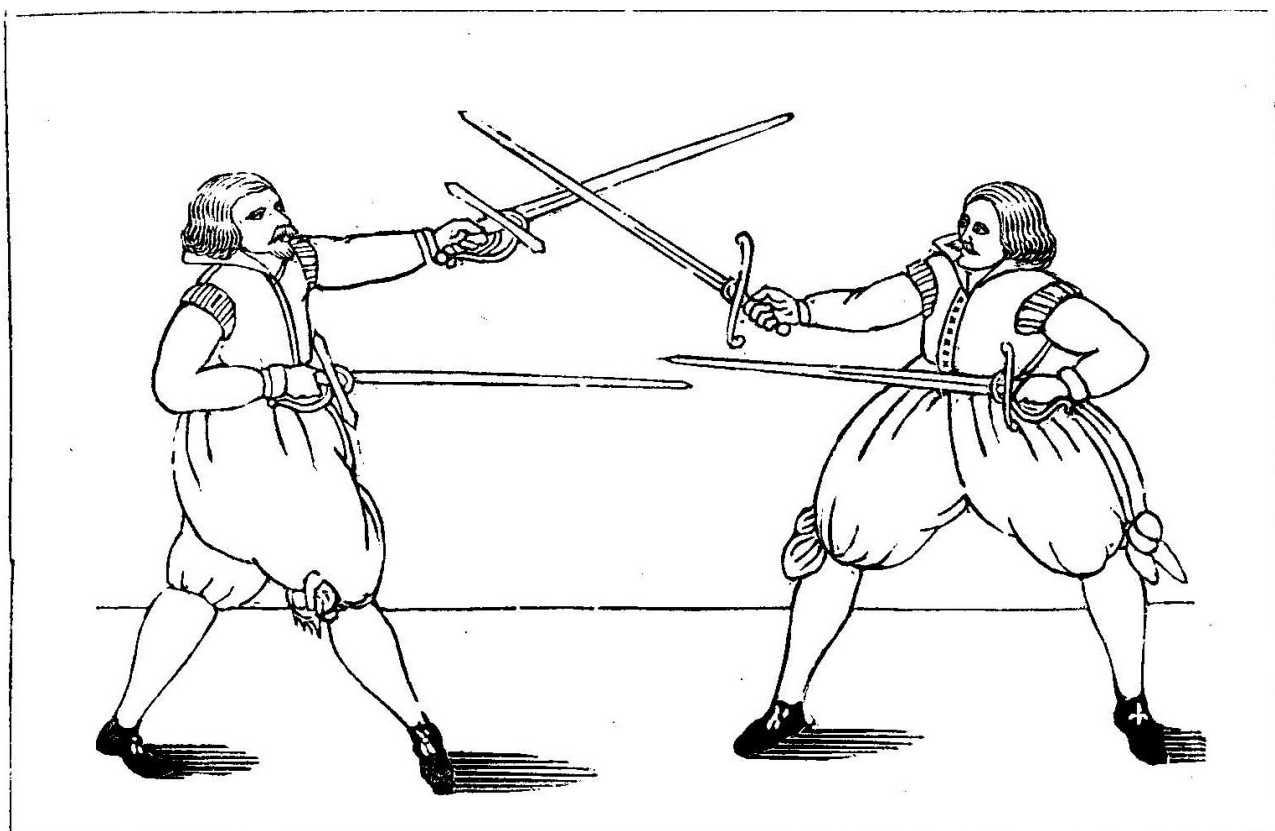
Ser du att någon vill ränna igenom dig med full kraft mot ansiktet, och i synnerhet om han vill stöta mot ditt huvud, så håll noga uppsikt på hans stöt och håll vänsterhanden inte långt från bröstet. Just u hans stöt ser du till att du slår undan hans stöt samt klingan och armen och kliver fram lite med högerfoten och stöter igenom hans kropp. Du kan även visa vad som menas och bara sätta värjan mot kroppen, om du inte vill använda stöten.

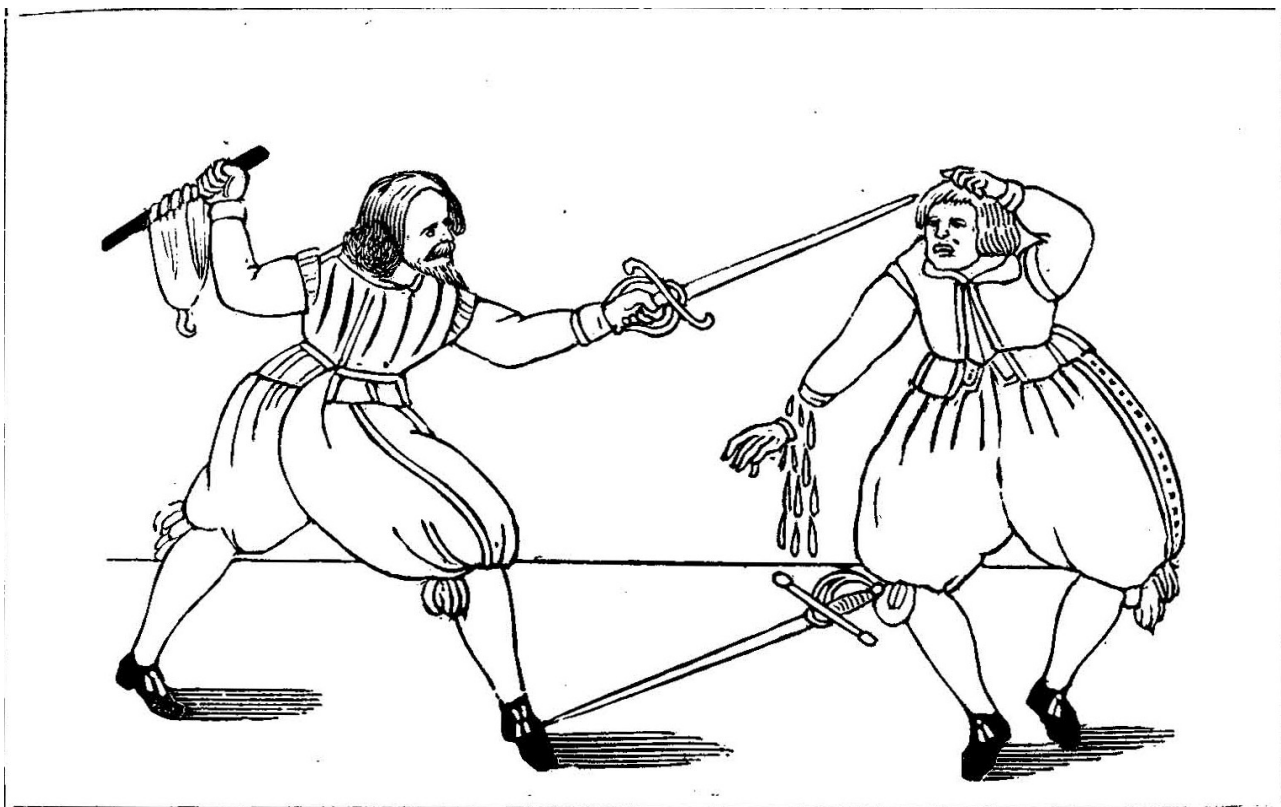
Dm du vill fäktas skarpt med värja och dolk, så följ noga med första stöten med dolken, så att hans stöt missar, och håll din klinga och starka framför motståndaren och stöt strax härefter, tills du ser att du kan avbryta honom med finten, och med snabbhet kvickt stöta efter honom.

Dm någon vill ränna in i midjan på dig, så kliv enbart samman med benen inför din motståndare. Ser du att han då vill stöta in djupt mot din kropp, så slå undan hans stöt, och kliv med högerfoten i prima, och ränn igenom hans kropp och använd triangeln och cirkeln som du lärt dig om i början, så kommer du till var tid se vad som är rätt och väl.

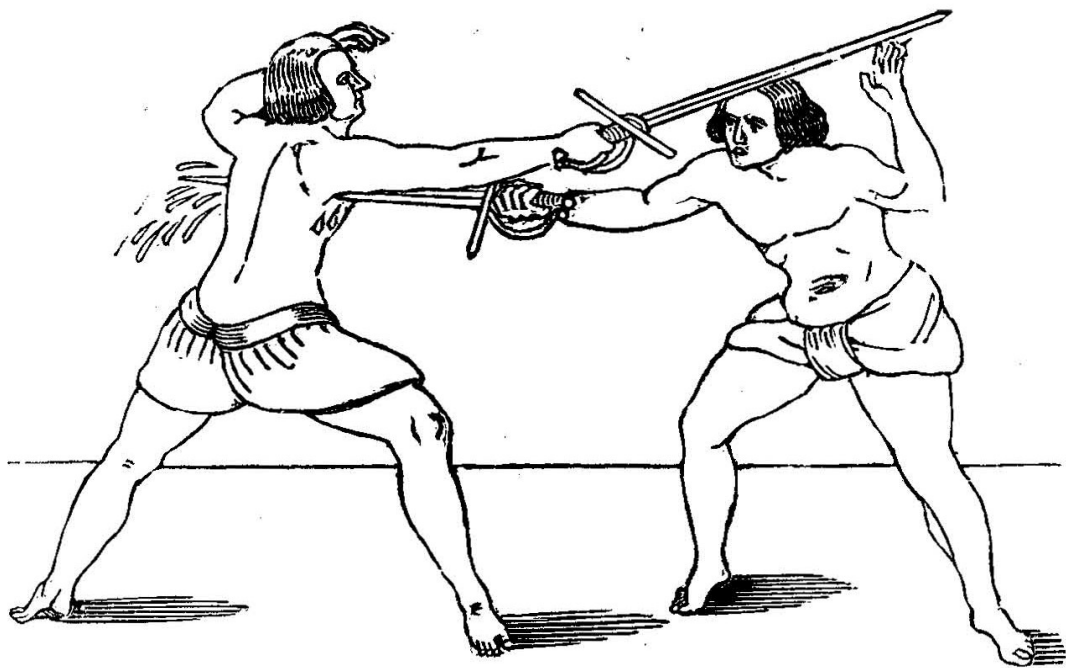
Vill du fäktas med två värjor eller skulle någon vilja använda detta mot dig, så ställ dig med spetsarna pekande rakt mot hans ansikte, och kliv inte för brett med högerfoten klingorna framåt mot motståndaren och så att dina spetsar inte befinner sig för högt över hans huvud, utan något under hans ansikte och den andre värjan i vänsterhanden skall endast användas till pareringar. Vore det så att du är lika god till att stöta med både höger och vänster så kan man angripa någon för full kraft med klingorna. Ser du emellertid att han stöter friskt från sig, så för undan hans stöt ordentligt och stöt kvickt tillbaka mot honom. Vill du hugga så kan du även göra det, eftersom det är en god sak att kunna både hugga och stöta lika väl, och man kan därigenom förgöra många goda gesäller, då den ene måste träffa den andre med list, då med list och snabbhet överträffar den ene den andre vida. Värjans list kan ingen tänka ut, vem det än är. Också i mina stycken är det bästa i denna värld att hugga stöta springa in och finta, är allt tillåtet för fienden. Det är också så att fäktning med två värjor inte används så mycket här i Tyskland, utan man har lärt sig att nöja sig med en.

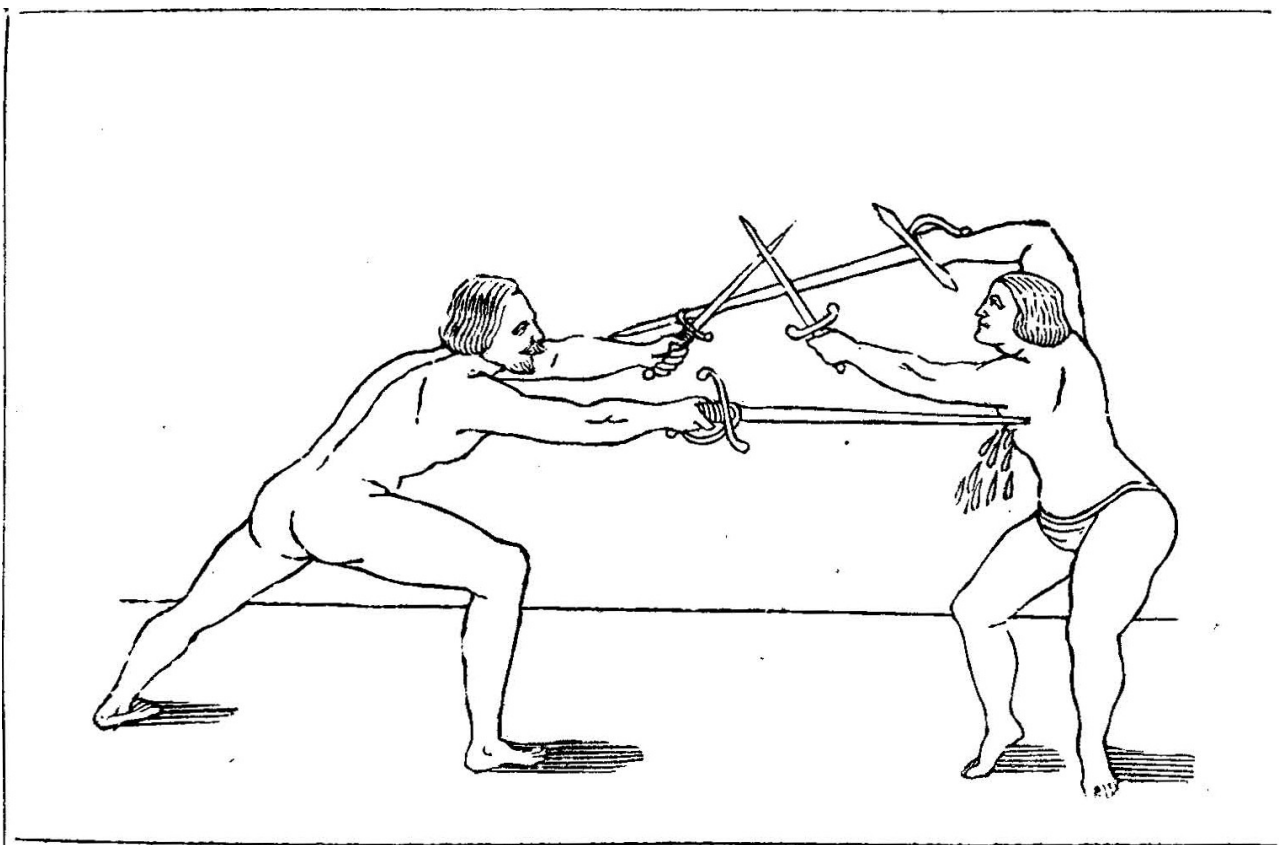
Vill du lemlästa någon i handgemäng, och i synnerhet om hans stöt är parerad, och han då vill hugga högt mot ditt ansikte eller huvud, så håll noga uppsikt med hans kropp, att i det han hugger högt mot ditt ansikte så hugger du med samtidigt med honom mot hans högerhand, så att, om du har tur, både hans hand och värja ligger framför dina fötter, om man inte vill ha mer att göra med sin mannen.

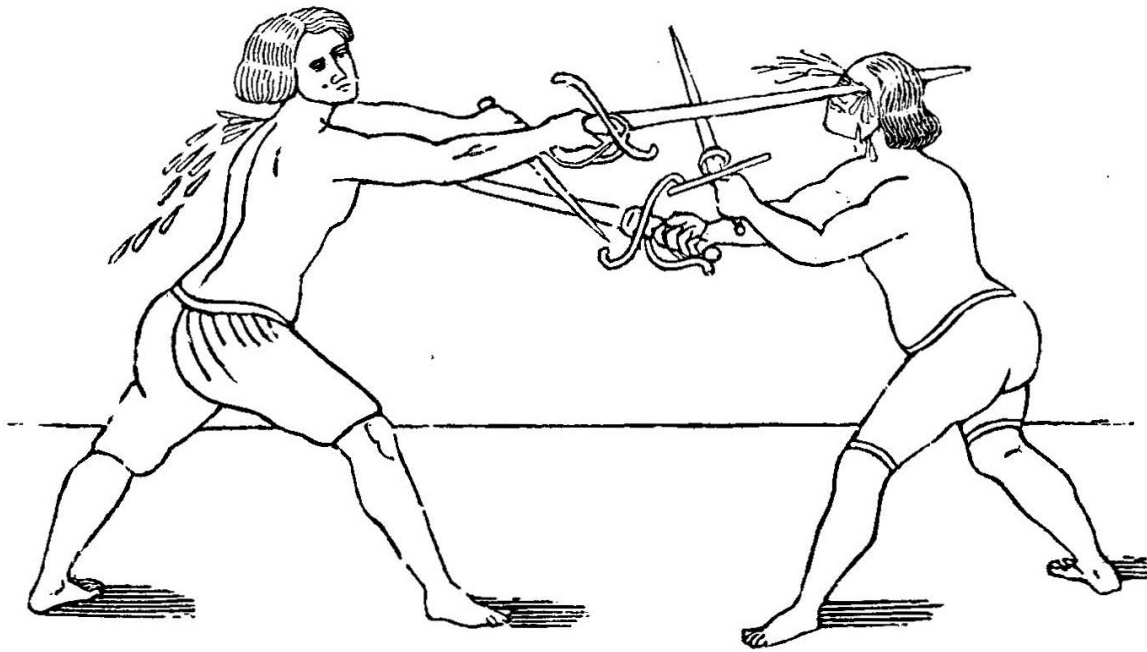
Därker du att någon kommer mot dig med en slaga om natten, och tänker slå mot dig, såsom kan hända understundom vid universiteten när man går från krogen, och man blir angripen av stadsvakten då som oftast någon gjort något mot vakten, och man själv kommer som måste sota för vad den andre ställt till med. Då slår du manteln om vänsterarmen och springer under hans slaga med full kraft, så att den som då slår slår över dig och missar. Om du då övermannat honom rycker du slagan ur hans händer, till skydd för ditt liv och leverne.

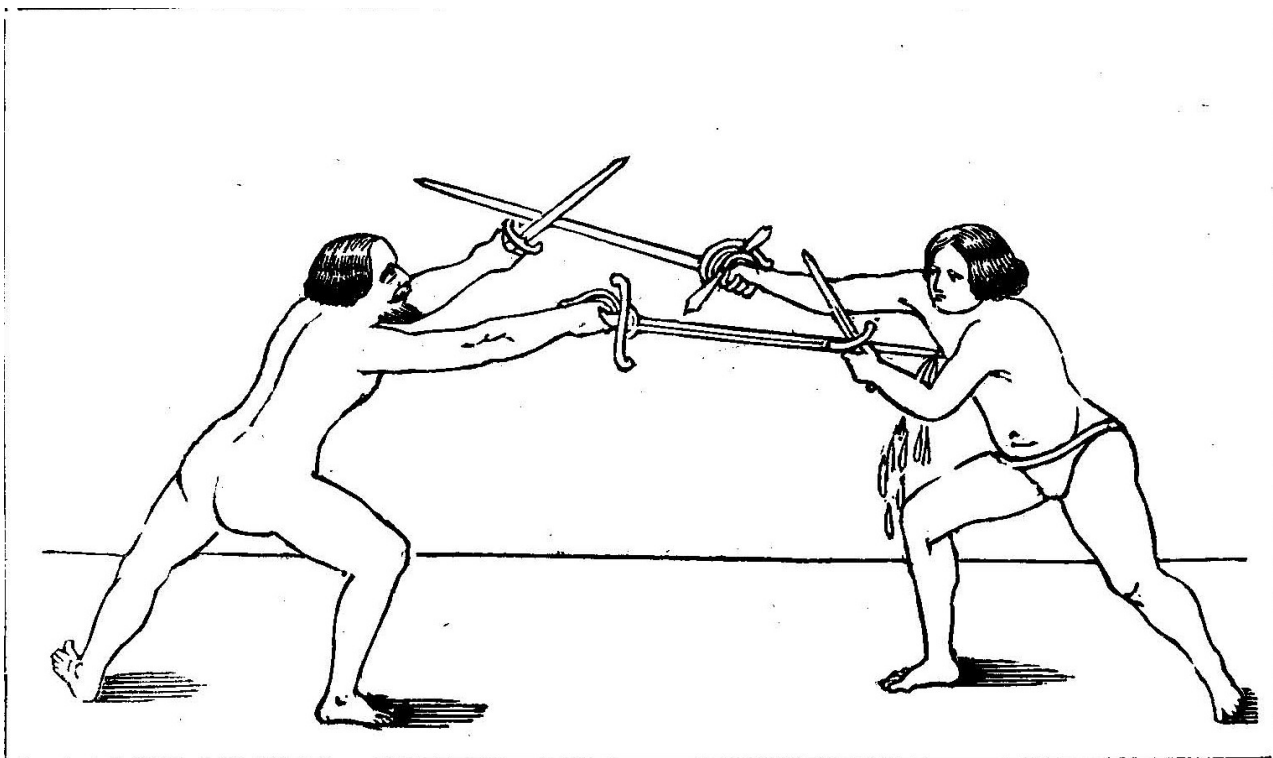
Ser du att någon i dessa stycken tänker rusa in mot dig med full kraft, så håll god uppsikt på honom. När han kommer mot honom viker du undan med din klinga ned mot marken så att han ränner över dig, och i samma stund lyfter du spetsen upp i luften så att han ränner in i klingan och du antingen kan stöta rakt igenom honom, eller att han ränner igenom sig själv. Det är en god läxa för hans inrusande, när han inte lärt sig bättre.

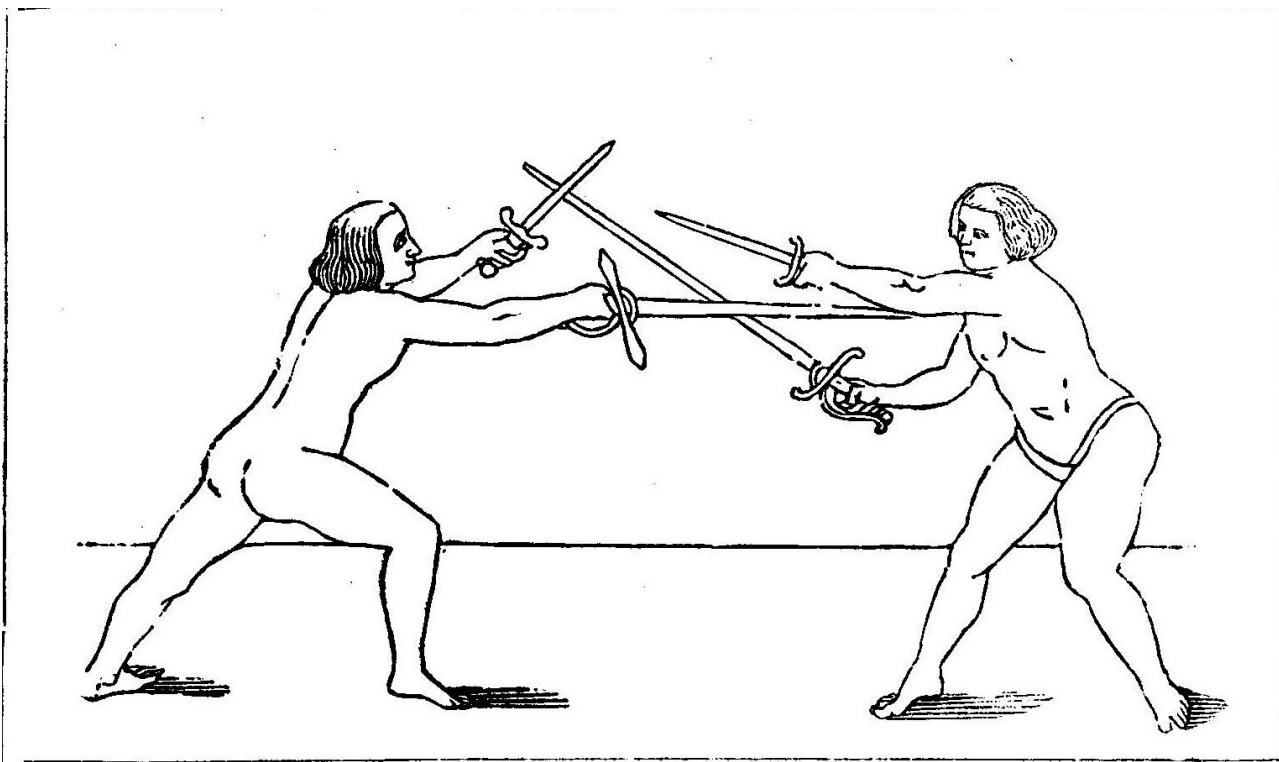
Dm du befinner dig baktill på hans klinga, så gå igenom och samtidigt som du gör det, låter du spetsen falla och stöter mot hans kropp och kliv i 3:an samtidigt. Eller: ser du att någon vill stöta in djupt under din klinga mot ditt underliv, så håll noga uppsikt på hans stöt och i samma stund han stöter kliver du tillbaka i 5:an och stöter med utsträckt arm mot hans strupe, så att spetsen inte hamnar högt under hans huvud, utan rakt mot hans ansikte, så får han bita i gräset varje gång. Märk: garderna i värja och dolk är fyra huvud- och fyra motlägen. Första är när motståndaren håller armen högre än axeln. Dess motgard är när man håller värja och dolk på vänstersidan. Den andra garden är när man håller armen i jämnhöjd med axeln. Dess motläge är samma som det första. Tredje läget är när man håller ut armen något framför knät. Dess motläge är när man kliver på utsidan av motståndarens spets. Fjärde läget är när värja och dolk hålls på vänstersidan. Dess motläge är att man kliver till den sida där motståndaren har sin dolk. Motståndarens högersida skall man anfalla, och sin vänstra nyttjar till att försvara med.

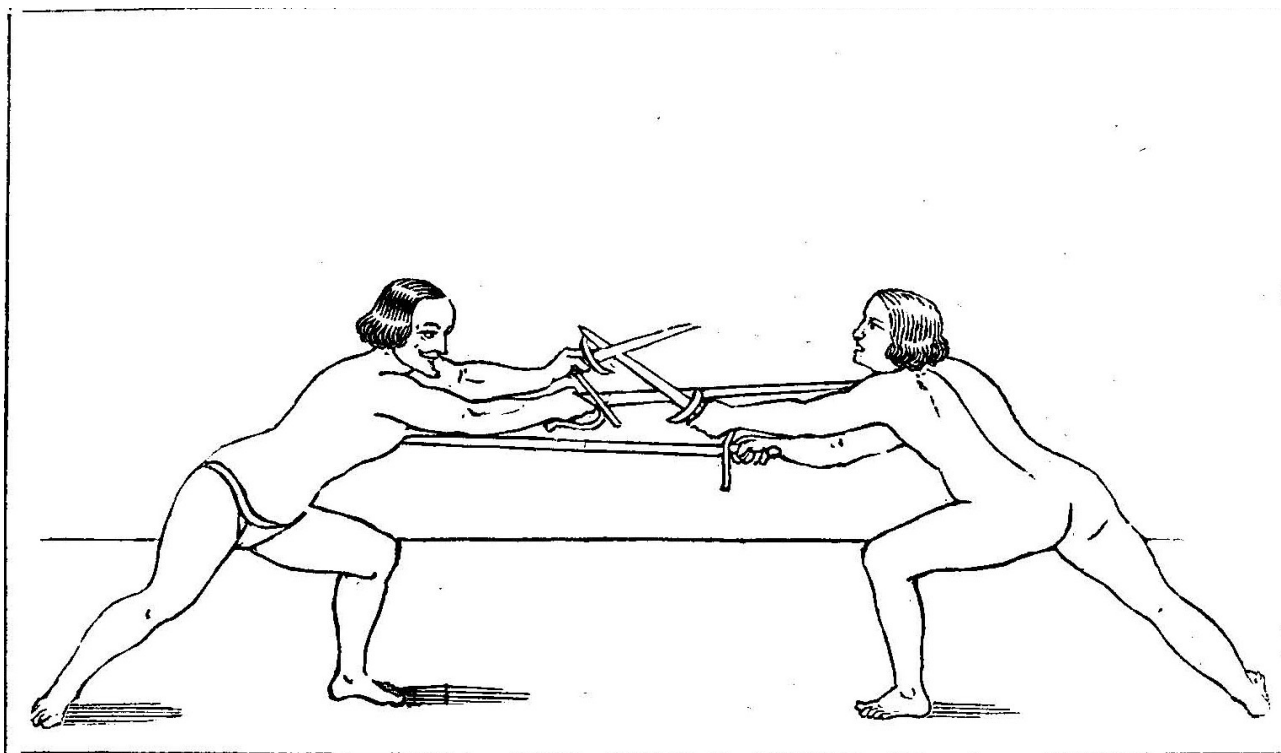
När du ser att någon i värjstyckena vill rusa in i dig med full kraft, så håll noga uppsikt på din motståndare, och kommer han i full kraft mot dig, så vik undan med värjan böjd ned mot marken, så att han rusar över dig, och lyft i samma stund spetsen i luften så att han ränner sig själv in i klingan, eller så kan du stöta rakt igenom honom.

Dm din motpart hugger från sin högersida mot din vänstra, så parera hans stöt(sic), och i paraden hugger du eller stöter snabbt från din högersida tvärs över mot hans vänstra mot hans fötter, så att du efter fullbordad stöt(sic) har värjan under din vänsterarm. I samma stund hugger du snabbt medan du för upp dolken högt från din vänstersida snett över högt eller lågt allt eftersom din motståndare är öppen igenom sin högersida.

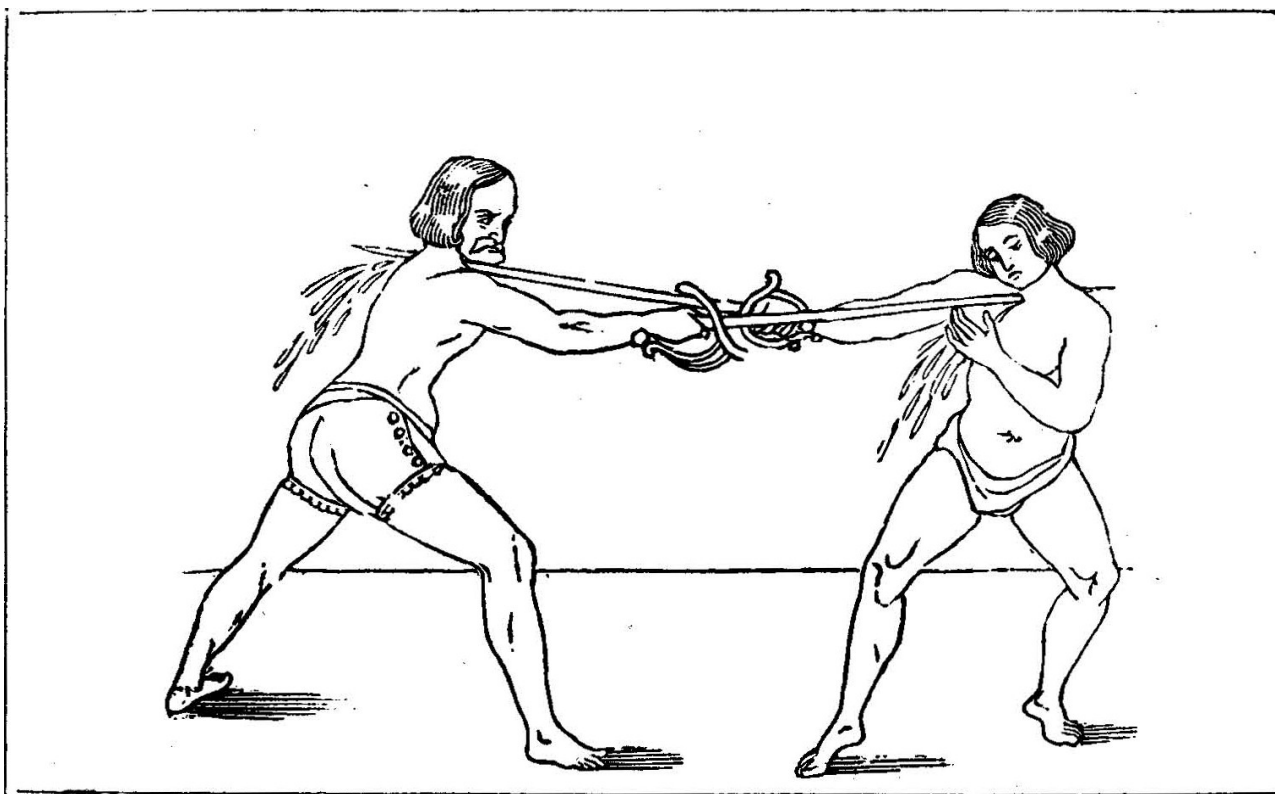

För någon i anfäktningen sina båda vapen med stark parad framför sig, så hugg kvickt ett starkt överhugg mot hans vänsteraxel, vilket din motståndare då vill föra upp och parera. Låt i samma stund ditt hugg inte träffa, utan ryck åt dig din värja i det den far iväg, och stöt undertill i hans kropp, medan han lyfter upp dolken för att parera.

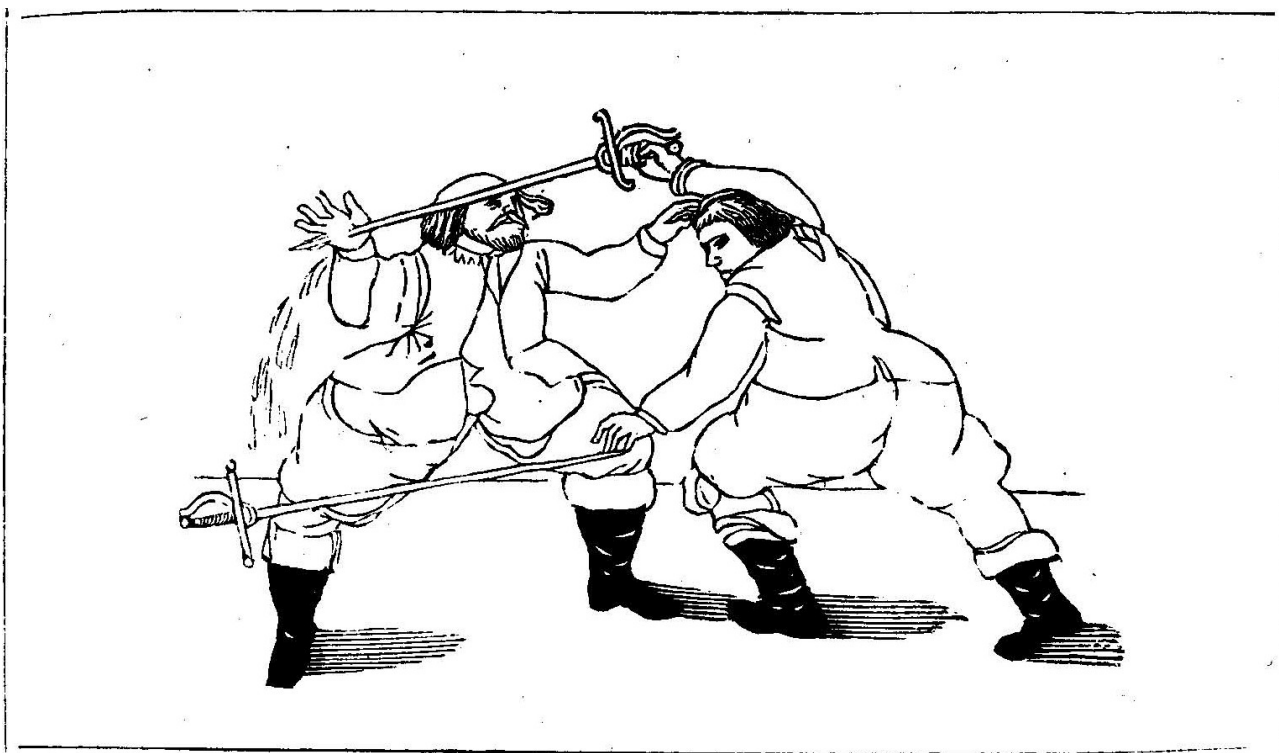

Ser du att någon står med vänster fot fram så sök din fördel på hans vänstra sida. När du kliver mot den, så tänk att du voltigerar med vänsterfoten och håller värjan i tertia och dolken nära vid den, och med fötterna på stället stöter under hans vänsterarm. Då din motpart håller dolken något lägre än sin värja, så håll värja och dolk nära samman för att stöta mot hans vänsteraxel, och jämbördligen kunna värja dig mot hans motstöt. Eller: vill du stöta, så ställ dig i secunda, så att du skyddar dig mot hans riposte. Då du huggit mot honom så ställ dig strax i quarta. Hugger du från mannen så ställ dig igen i secunda och håll din dolk nära vi värjan, så kan du bättre bemöta hans anfall.

I anfäkningen med din värja, ställer du dig i vänster nederläge, och för din dolk till vänster bakom dig. Stöter din vedersakare mot ditt ansikte, så för du upp långa eggen och utsträckt mot hans klinga. Så fort du fångat hans värja för du dolken in under din och hans klinga och rycker med denne hans värja från din högra till din vänstersida kraftigt och stöt ryckandet ovanifrån mot hans ansikte, men fullborda inte stöten dock, utan ryck tillbaka den till dig snabbt och stöt honom fullkomligt snabbt och kraftigt på insidan mellan hans båda vapen mot hans kropp.

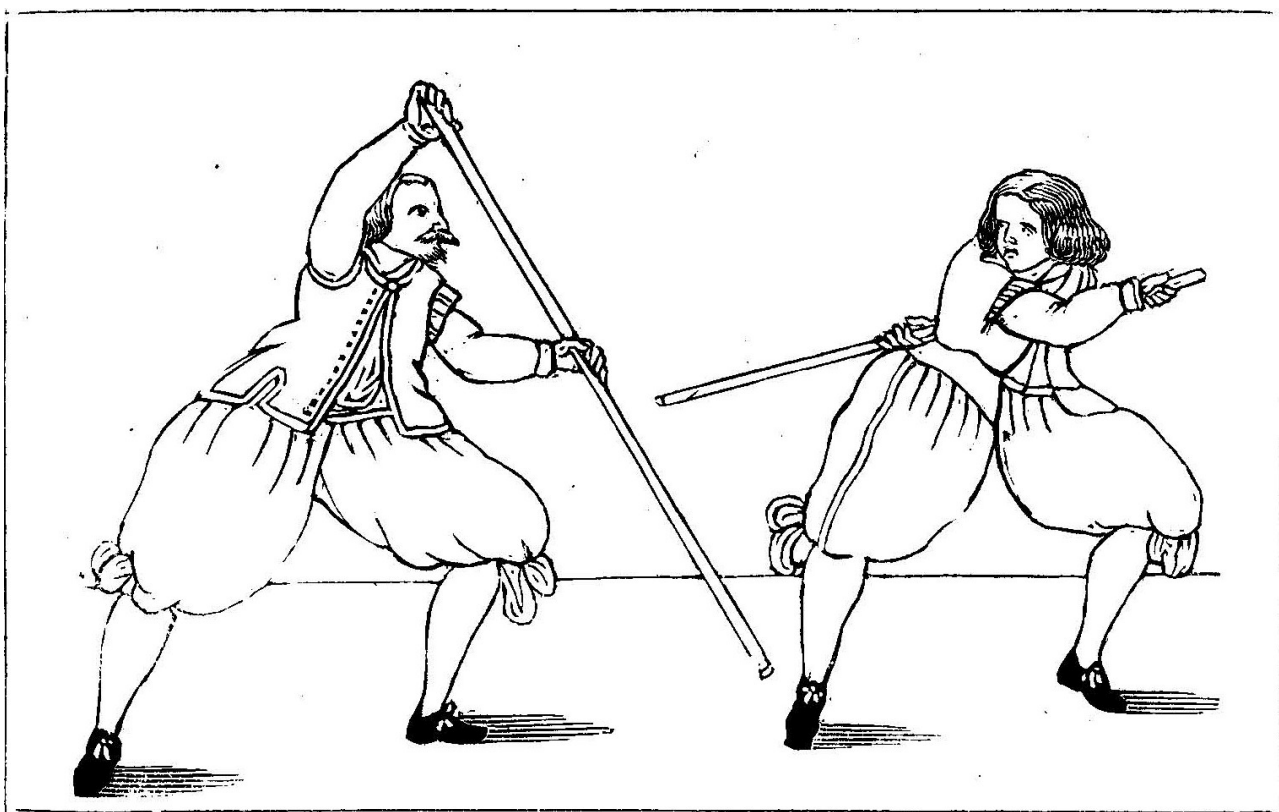
Sinner du din motpart stående i järnporten så hota med ett stick från vänster överläge med ett utsteg på utsidan över hans högerarm mot hans ansikte, dock håller du ditt hjalt högt och när han nu för upp sitt hjalt till höger om sig, för att vända undan din stöt så låter du din spets sjunka ned vid hans högeraxel och för upp den sedan under hans arm och stöter honom på insidan av armen i strupen underifrån, på så sätt att din långa egg riktas nedåt och den korta uppåt, och du håller efter fullbordat stick din klinga i hög långspets.

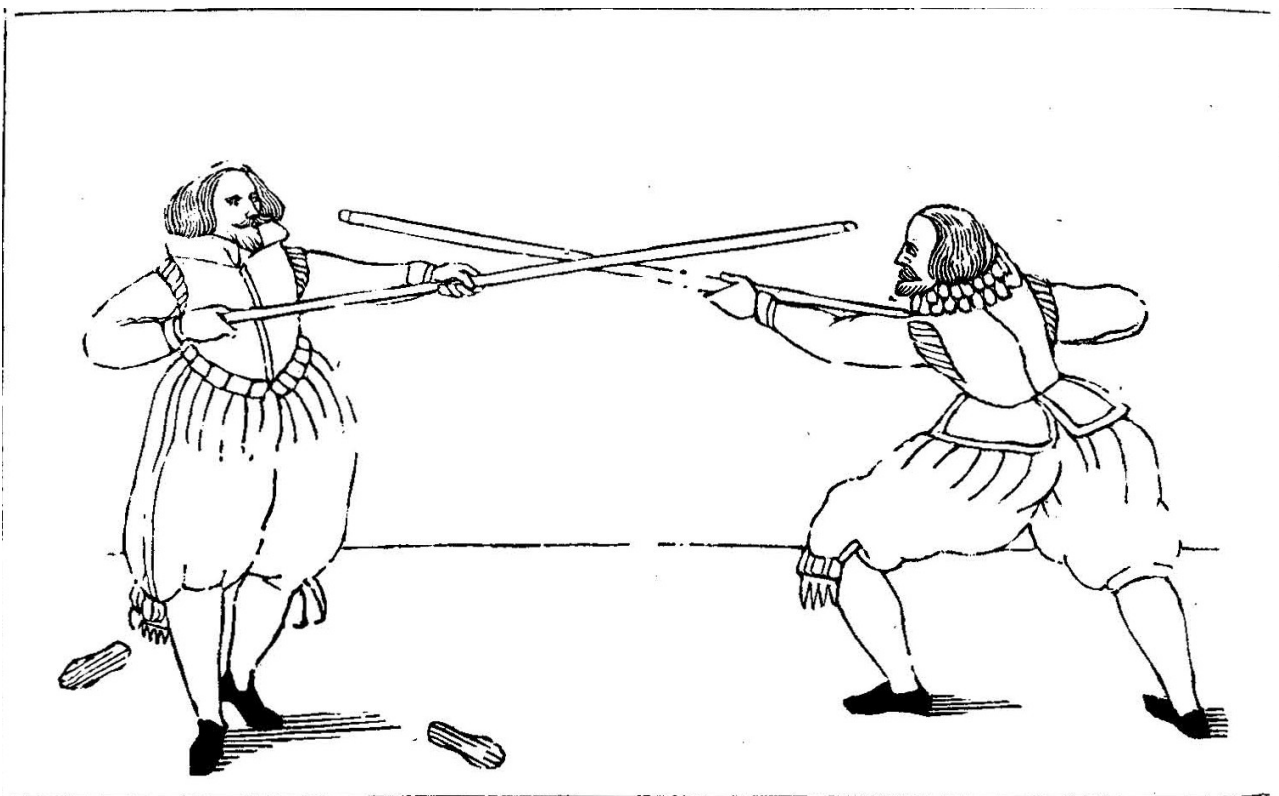
Min bror, lär rätt att fäktas så,
att vi vänner förbliva må.
Ej rusa in med värjan, dig akta,
att du från skador dig må vakta:
eller kast och brottarstycke
det kommer bli till stor olycka.
Därför skall jag dig säga så,
ett sådant elände ej klaga på,
den läxa lär dig nu min vän,
Kom an, när du nu vill igen,
Jag nu dig bättre göra ska,
då du ej uppsikt om dig har.

Thenne books Fierde deel, om innehållet utij Fäcktning medh Staaf och Hillebardt.

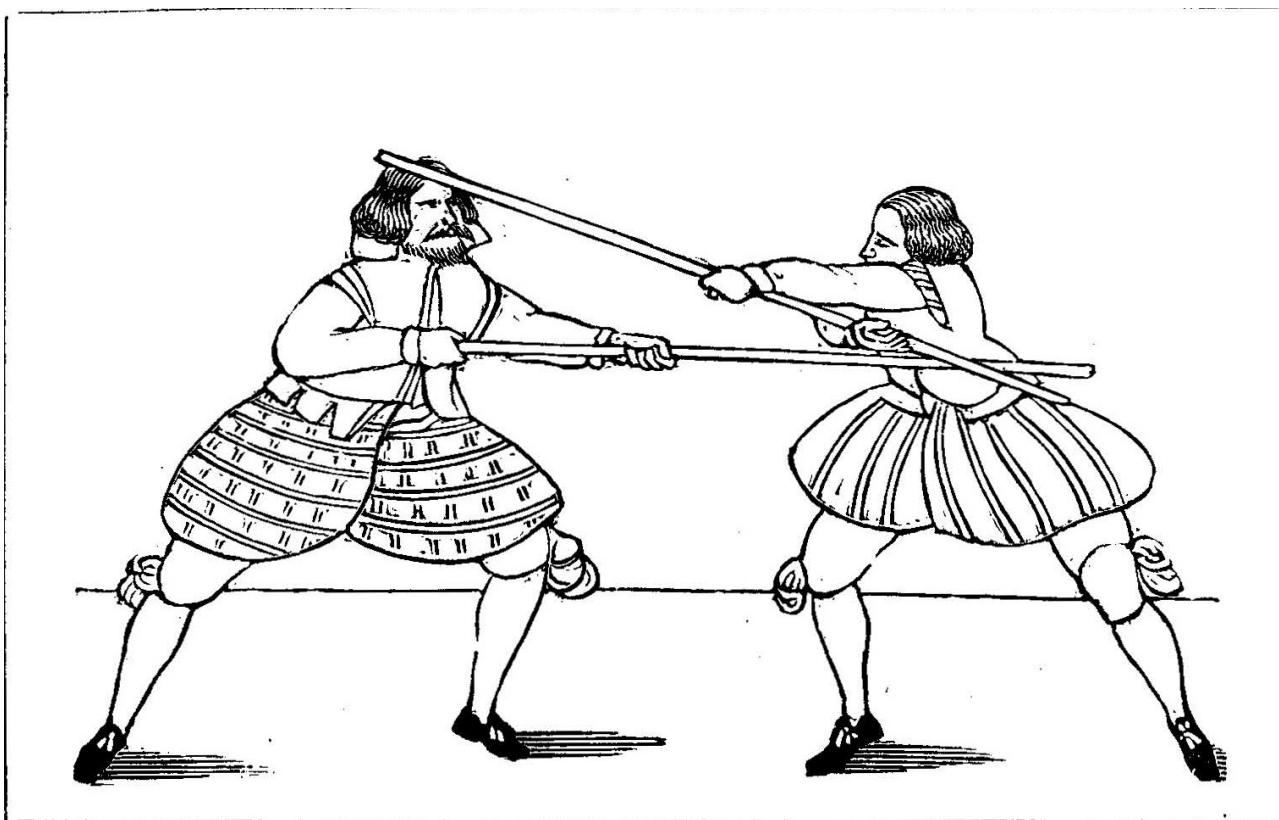
Kort beskrivning av stavens bindningar pareringar och dess indelning, som har fyra anbindningar: första anbindningen är i främre eller yttersta del av staven. Den andra framför handen som styr staven. Den tredje i mitten av staven och den fjärde fullbordas genom inrusning med bakre änden. Vidare i första delen använder du slag och flygande stötar. I andra anbindningen, dröjandet, vändning och förekommande, och i de två sista inrusande och brottning. Parering i stav är som anbindningen fyra. Första är med främre delen av staven på båda sidor, de andra framme vid handen. Tredje är i mitten, och de fjärde utförs med bakre änden. För det tredje är lägena generellt fem: överläge rakt uppåt utsträckt framför dig på båda sidor, nederläge på båda sidor, sidoläge, mittläge och roderläge.

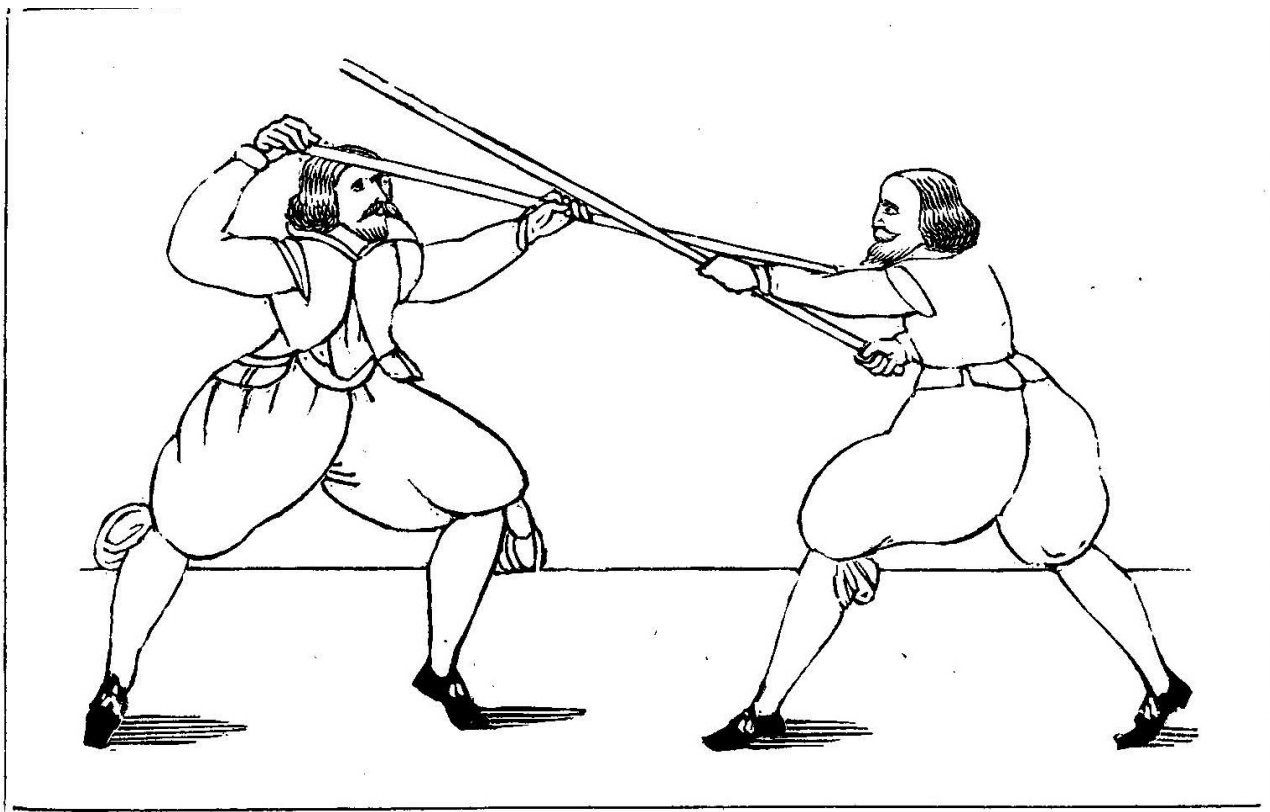
När du står i sidoläge så ställ dig med höger fot frma och håll din stav med mittre delen på din vänsterhöft så att kortändan dvs. bakändan pekar mot motståndaren och långa änden pekar bakåt, och bjud honom din högersida såsom bilden här visar. Mannen till vänster på bilden står i roderläge, med vänster fot fram och håller staven med främre änden framför sin vänsterfot på marken, och bakändan med utsträckta armar uppåt framför sitt ansikte. Detta läge utför du sålunda: stläl dig med höger fot fram och håll din stav bakom dig också med framänden i marken så är du redo för ett slag. Exempel: när du nu i anfäktningen håller din högerhand samt bakändan på din stav på högersidan av midjan och framänden väl framåtlutande kropp framför din högersida ut till sidan liggande mot marken, så se till, så fort han stöter mot ditt ansikte, så kliver du med högerfoten till din högersida och med din vänsterfot vidare mot hans vänstra mot honom, så stöter du samtidigt när han för fram sin stöt, på ovansidan av hans vänsterarm mot hans ansikte. Härmed skall du även när du stöter mot honom, sänka ned huvudet väl från hans framfarande stöt över din stav till höger om dig, så har du parerat desto bättre. I anfäktningen anfäktningen skall du ställa igen ställa dig väl framåtböjt knä, så att din överkropp är sänkt ned efter staven. Märk så fort han stöter mot dig, så slår du hans stav från din högra till din vänstra sida med ett ryck, dock så att du inte slår undan din stav mer än till en rak parad, och innan han hämtat sig från ett sådant slag, stöter du honom i ansiktet med ett kliv fram.

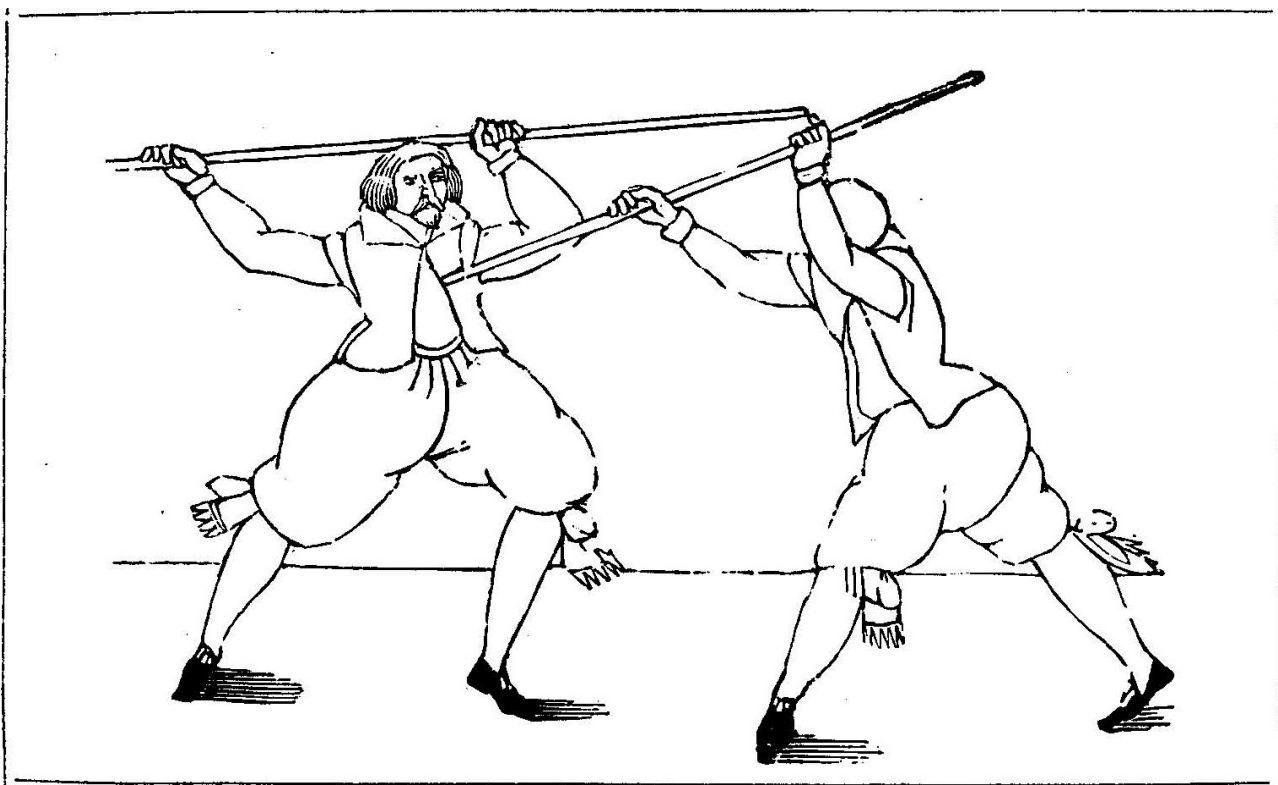
Srån medelläge på vänstersidan fäktar du sålunda: kliv med vänster fot bakom din högra mot honom, så att du i omvändandet vrider ryggen mot motståndaren. I vändningen kommer dock din motståndare vilja stöta mot ditt ansikte i hopp om att träffa, därför lyfter du upp båda händerna och baktre delen av din stav med det samma du kliver baklänges, så att främre delen hänger ned mot marken, snabbt sträckt upp mot hans vänstersida, och slå i vändningen undan hans stöt med ein hängande stav från ditt högra till din vänstra sida, och låt i den svinga helt runt om ditt huvud, och i svängen släpper du vänsterhanden från staven, efter att du med samma hand gett din stav en kraftig sväng, och därefter slår du honom med ena handen ett snabbt starkt slag mot hans vänsteröra.

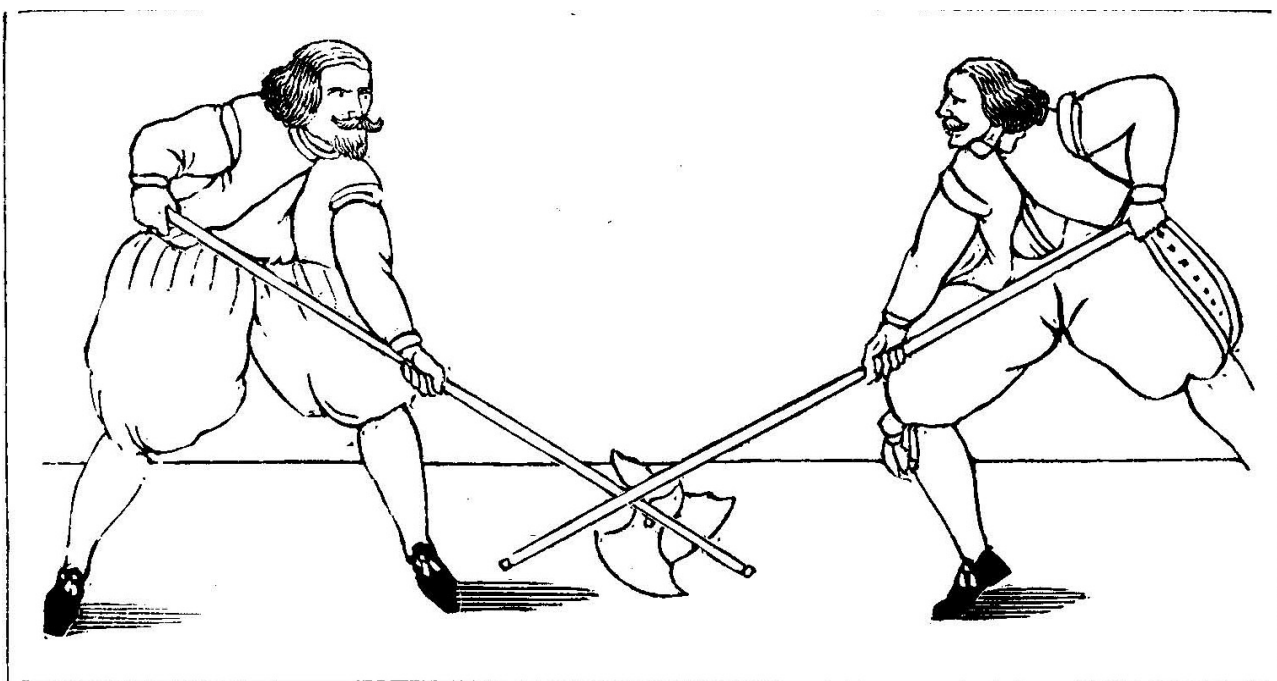
Ianfäktning utför du detta slag med övergång sålunda: så fort du kan nå hans stav med den yttersta delen av din stav, så håll din framände framför hans ansikte och vänd dig i samma stund helt ut till höger så att du vänder ryggen mot honom, och i vändningen kliver du med högerfoten bakom din vänstra mot honom. Med detta steget vänder du din högersida om och slår med din högerhand runt, rakt ovanifrån mot hans huvud, så träffar du honom garanterat.

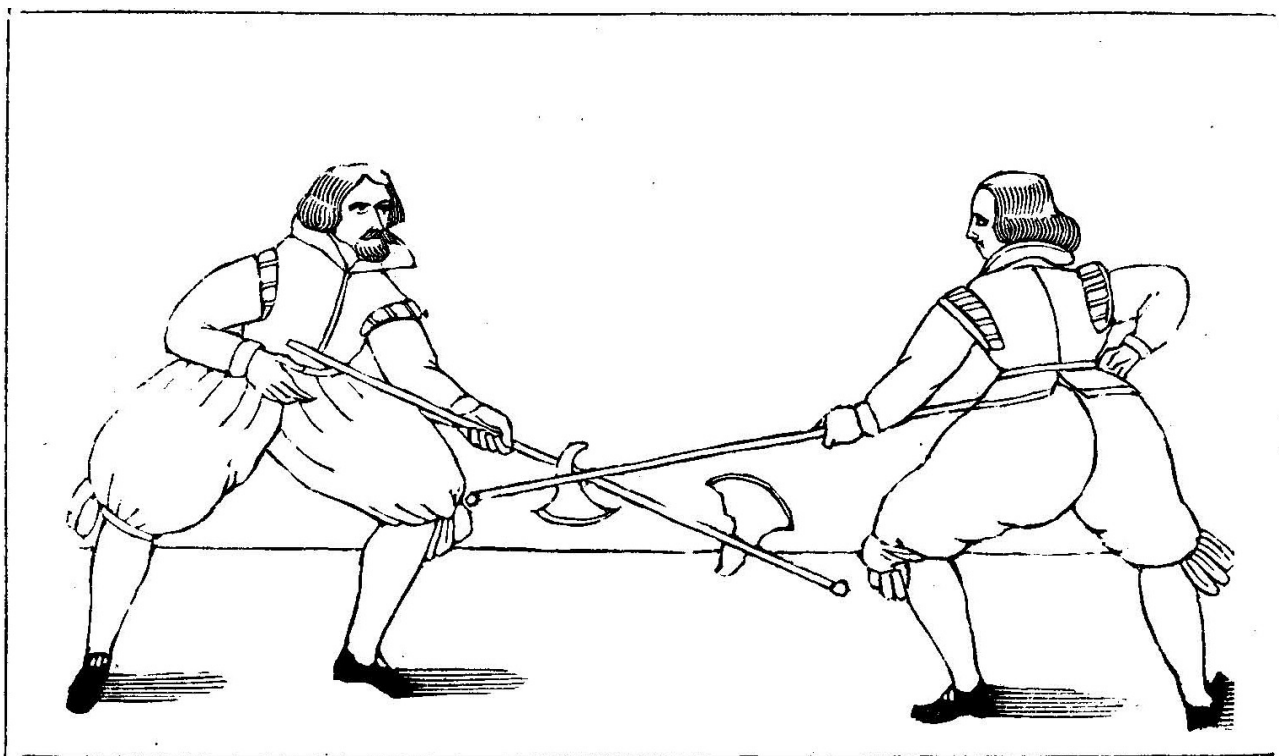
När båda yttersta delarna av era stavar rör vid varandra i anbindninten så för den kraftigt och plötsligt till sidan, dock så att du inte far undan allt för långt utan stöt honom med det samma du kommit från hans stav fram mot hans ansikte kvickt, innan han återhämtat sig. Kan du inte träffa honom med uttryckandet så låtsas att du vill använda samma stöt igen, och i det skyndar att söka kontakt mot din för att parera din stöt, så för du din stav under hans, och stöter honom kraftigt på andra sidan med ett snabbt steg ut.

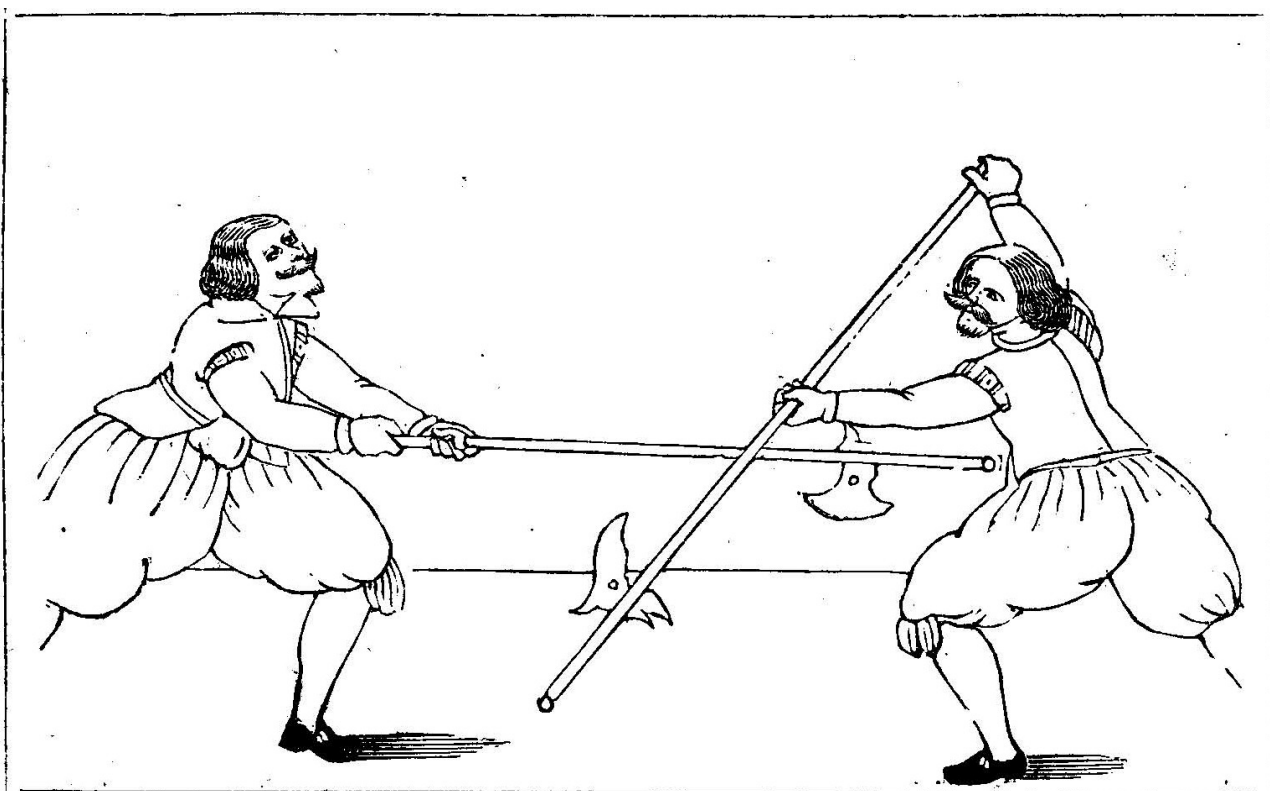
Dm någon stöter mot ditt ansikte på din högersida, så kliv strax i stöten till hans högra sida och skjut upp hans stav med din, och stöt rakt fram mot hans ansikte eller bröst.

Hamna i krysshugg underifrån med vänster fot fram, och för din hillebard till vänster, och därifrån hugger du med yxeggen vid hans vänstersida underifrån mot hans högra upp snett igenom hans ansikte. Med ett sådant underhugg för du båda armar högt så att du håller din hillebard på din högersida högt vid ditt huvud och spetsen mot din motståndares ansikte. Vänd dig ordentligt till höger så att du vänder halva ryggen till honom, och ryck upp vid din högersida snett underifrån och upp mot hans vänster mot hans ansikte, så att din hillebard efter rycket pekar ut bakom din vänsteraxel, så står du redo för ett indraget överhugg. Därifrån vänder du yxbladets skarpa egg igen ned vid din vänstersida, och hugger snett underifrån och upp mot hans högersida igenom hans ansikte. Vänd dig med underhugget som innan vid din högersida så att du igen som innan kan rycka underifrån upp mot hans vänstersida igenom hans ansikte med haken.

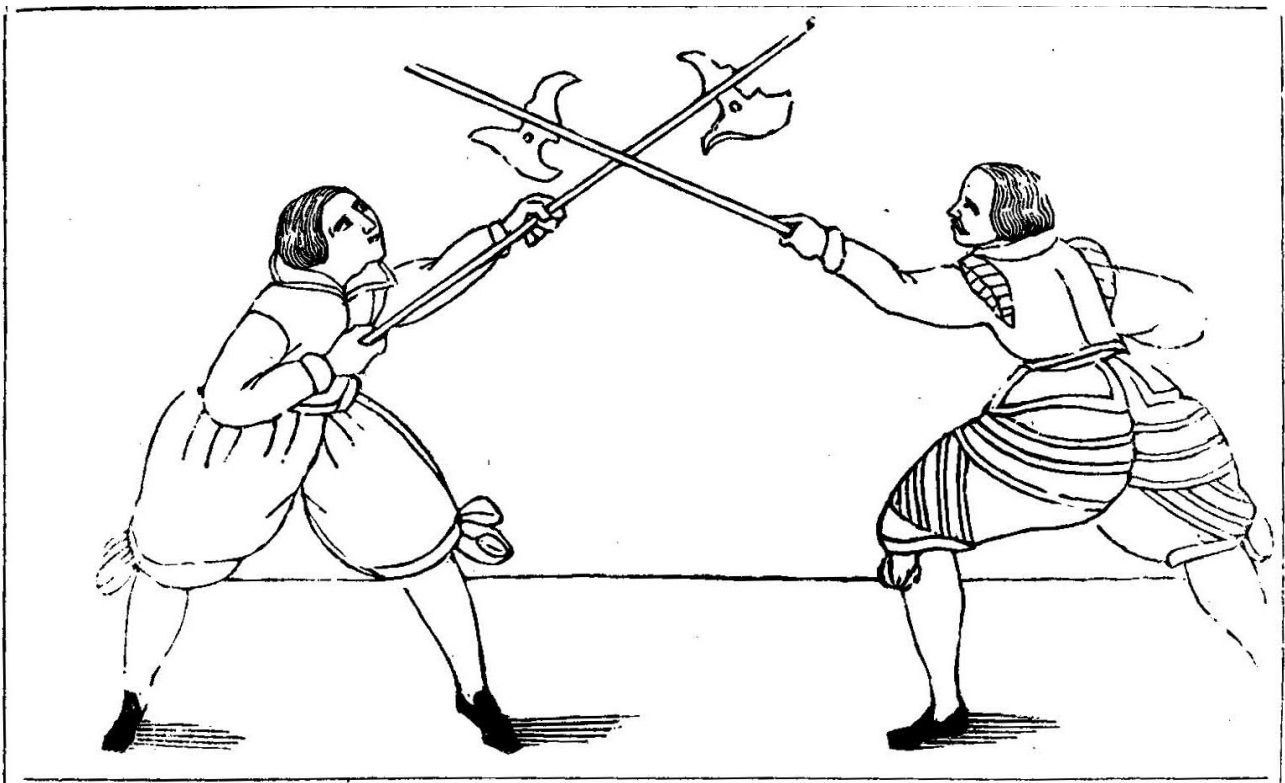
Se till, så fort någon binder med sitt blad mot ditt, att du för ditt blad något upp över hans skaft, så att du hamnar över hans. Sedan vänder du över hans skaft och drar snabb och kraftigt nedåt mot dig, och ryck i svagan på hans vapen. Stöt sålunda snabbt upp på hans hillebart i ansiktet. Vill han kvickt vända undan stöten, växlar du strax igenom nedantill och stöter honom med ett steg ut på andra sidan.

Ianfäktning ur mitthugget mot motståndaren lyfter du upp hillebarden och hugger därifrån med båda händer kraftigt tvärs över och igenom högersidan av hans ansikte och hans hillebard, vänd snabbt upp bladet och ryck igen från din högersida mot hans vänstra tvärs över hans ansikte och hillebard. Ryck åt dig till vänster med båda händer om huvudet och hugg ovanifrån och ned mot hans vänsterarm som han har främst, och igenom hans ansikte, och till slut stöter du mot hans ansikte.

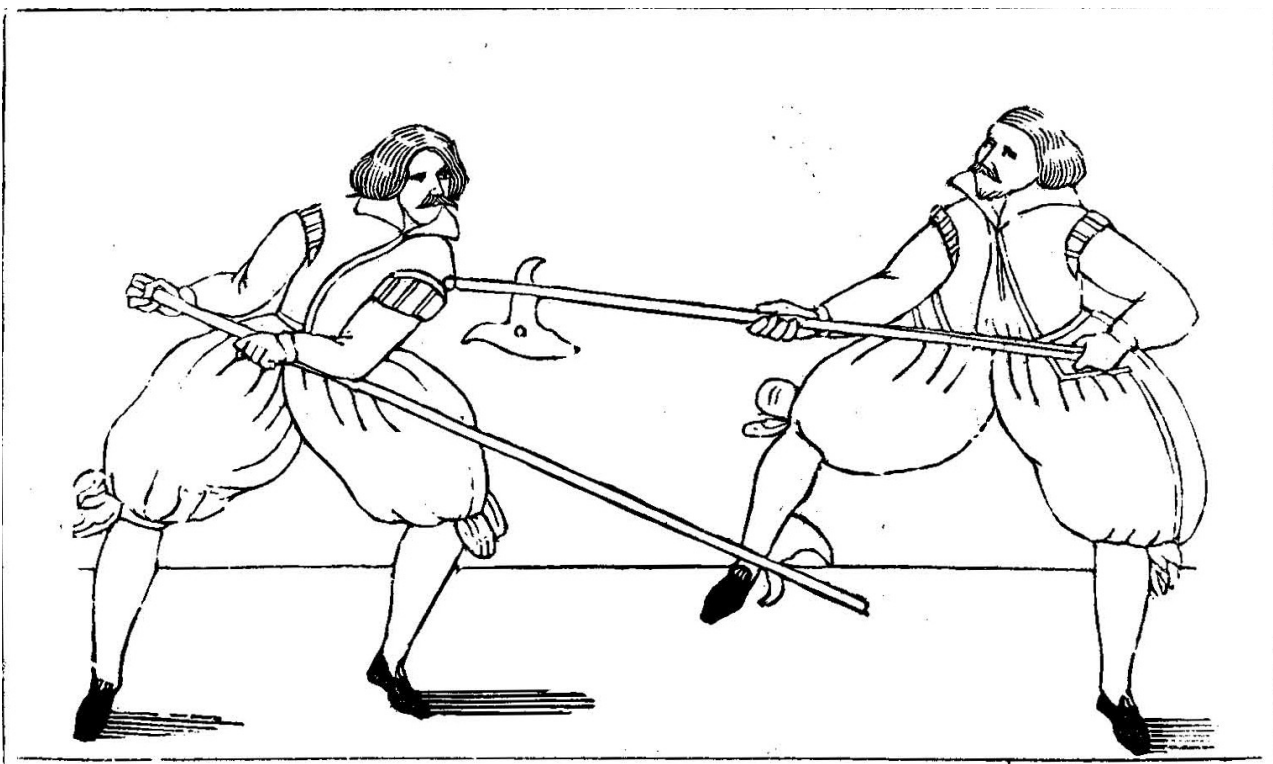
Ianfäktning inför din motståndare ur överläge eller rak parad, när båda era yxblad rör vid varandra lyfter du upp din hillebard snabbt med vänsterfoten som du har fram, och hugg plötsligt mot hans högersida hårt mot hans hillebard ovanifrån mot hans händer kraftigt igenom och ned. Härifrån växlar du igenom under hans hillebard och stöter honom på hans vänstersida i ansiktet.

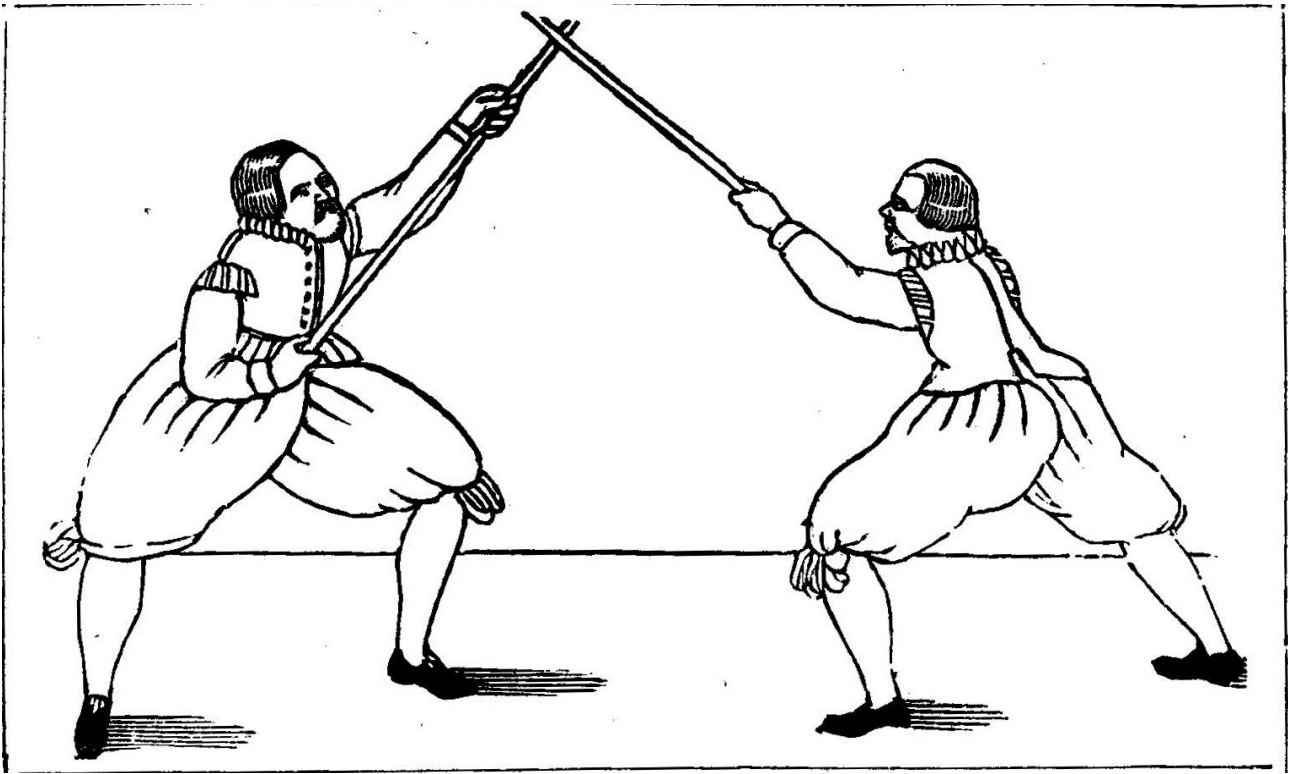
Så ofta du hugger igenom ut ur överläget vid hans hillebard mot hans arm, antingen för att få honom att reagera och locka honom ur sin fördel, eller för att skada hans hand eller arm, så se till i det du fäller ned din hillebard under han, när han då stöter efter dig, så för du igen upp bladet rakt emot och slår undan hans framfarande stöt underifrån och upp, och stöter honom snabbt och kraftigt i ansiktet innan han hämtat sig.

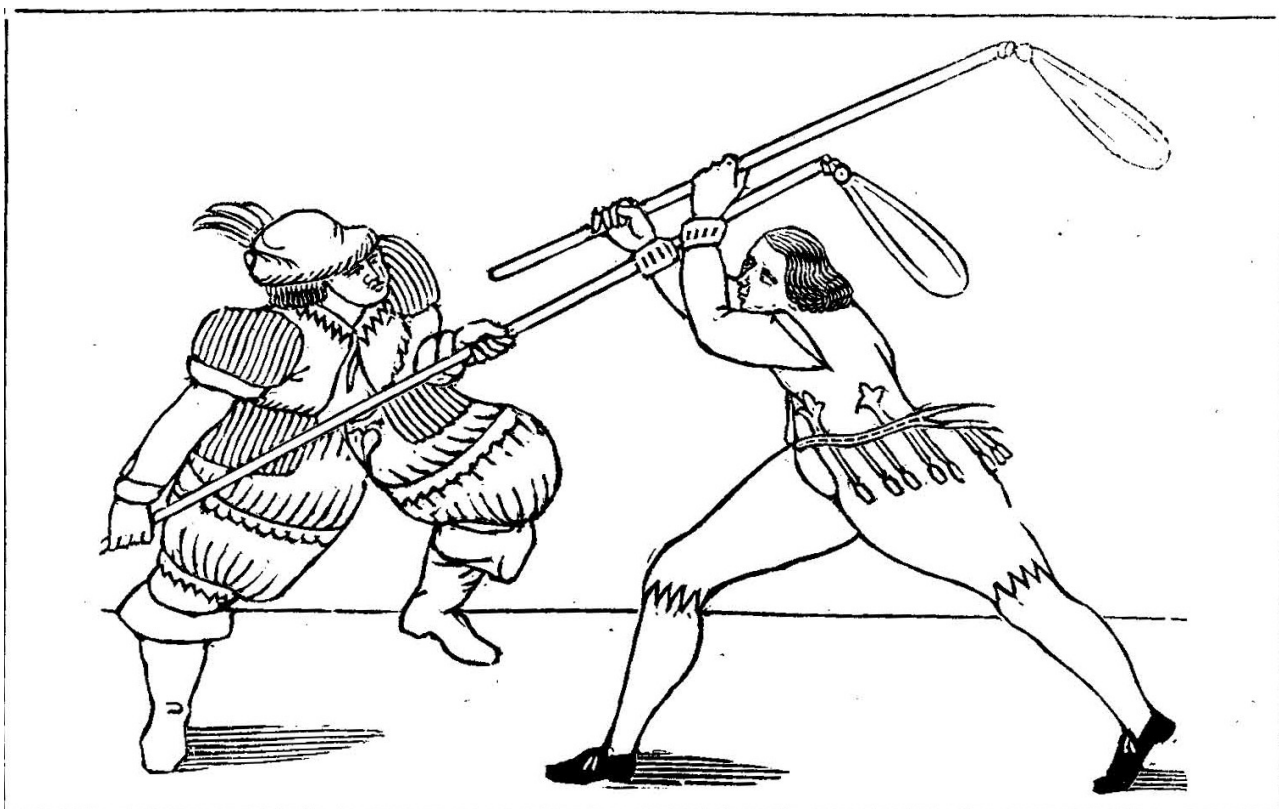
710 öter du någon som står i sidoläge, så för upp honom med ett indraget hugg eller stöt. Och så fort han lyfter upp växlar du igenom snabbt, och kroka fast på andra sidan i hans hake med din egen och ryck åt dig, och se till att du kan nå honom med en stöt i ansiktet.

Binder du mot någon med ditt blad, och din motpart inte vill arbeta, så för undan plötsligt ditt yxblad från hans, och kliv lite ut från sidan som du bundit mot, och stöt mot hans ansikte. Lagg märke till i stöten om han vill parera eller slå undan stöten. Gör han det låter du ditt yxblad sjunka ned, och krokar tag i hans framställda ben medan han är i färd med att slå undan, och dra åt dig, så måste han falla omkull.

Så mot din motståndare i nederläge, och fäll ned din hillebard hårt och abrupt på baksidan av hans yxblad. I samma stund stöter du honom kvickt och resolut i ansiktet, så måste han lyfta upp för att slå undan din stöt. Låt emellertid inte stöten träffa utan dra tillbaka och växla igenom nedantill medan han lyfter, och stöt honom på andra sidan.

När två stycken fäktas med slagor, händer det ofta att båda handvalarna⁵ binder samman i mitten. När nu detta händer, så stanna kvar med din handval mot hans och släpp taget med vänsterhanden vänd den och fatta tag i båda handvalarna, för bakänden igenom under hans slaga, och ryck upp mot dig med högerhanden så måste han släppa taget, eller falla om du kliver med högerfoten bakom honom.

Slut på denna fäktbok.

⁵ Slagans skaft heter handval, den andra änden slagval.